

PHRASEOLOGIA MORDUINICA

Valikoima ersämordvalaisia fraaseja, idiomeja
ja muita sanontoja venäläisin, virolaisin ja
suomalaisin vastinein (n. 930 sanontaa)

Vastaava toimittaja Martti Kahla

Helsinki 2010

SISÄLTÖ

Saatteeksi	III
Aineiston esitysmuodot ja –järjestys, käytetyt kirjainlajit ja muut selitykset	IV-V
Suomalaisissa fraasivastineissa käytettyjen lyhenteiden luettelo	VI
Kirjallisuusluettelo	VII-IX
Phraseologia Morduinica	1-107
Mordvalaisten määresanojen suomenkielisten vastineiden hakemisto	108-140

SAATTEEKSI

Käsillä olevan ersämordvan fraasisanaston tarkoituksena on esitellä etäsukukielemme mordvan keskeisimpiä fraseologisia ilmauksia sekä niiden leksikaalisia ja semanttisia vastineita kolmesta muusta kielestä.

Venäjän valitsemista vertailukielten joukkoon perustelen tämän kielen pitkäaikaisella läheisellä ja syvällisellä vaikutuksella mordvalaiskieliin. Myös venäjän fraseologiakirjallisuuden runsaus on helpottanut tätä vertailevaa rinnastusta.

Viron kielestä on niin ikään ilmestynyt huomattava määrä fraseologia- ja idiomisanastoja; lisäksi myös suomalais-virolainen ja virolais-suomalainen leksikografia on viime vuosikymmeninä karttunut tuntuvasti sekä määrällisesti että sisällöllisesti. Tämä on antanut aiheen näiden lähisukukielten sisällyttämiseen tähän sanastoon.

Mordvalaisen aineiston keruu on rajoitettu vain ersämordvan kielestä julkaistuun leksikografiseen lähdeaineistoon: hyödynnetyt teokset luetellaan kirjallisuusluettelon kohdissa 1-6. Valittujen ilmaisujen merkityksen määrittäminen ja varmistaminen on tehty samoista lähteistä. Mordvalais-venäläisten, mordvalais-virolaisten ja mordvalais-suomalaisten vastaavuuksien täsmentämisessä on turvauduttu myös kohtien 7-23 teoksiin.

Julkaisuhankkeen tavoitteena on ollut koota riittävän laaja kokoelma ilmaisuja, jotka mordvalaisessa kielenkäytössä ja leksikografiassa täyttävät fraasin tunnusmerkit. Mukaan on siksi hyväksytty myös sanontoja, joiden venäläisiä, virolaisia ja suomalaisia vastineita ei välttämättä voi pitää fraaseina.

Vastuu kokoelman aineiston valinnasta ja fraasien erikielisten vastineiden asianmukaisuudesta on yksin allekirjoittaneella. Professori Renate Pajusalua kiitän työn loppuvaiheessa saamastani arvokkaasta avusta viron kielen ilmaisujen merkitysten täsmentämisessä ja muissa ongelmissa; tämän tarkistustyön jälkeen mahdollisesti syntyneet virheet jäävät vastuulleni.

Espoossa lokakuulla 2010

Martti Kahla

AINEISTON ESITYSMUODOT JA -JÄRJESTYS, KÄYTETYT KIRJASINLAJIT JA MUUT SELITYKSET

1. Fraasiartikkelien kielten järjestys on seuraava:

Mordva (ersä)

Venäjä

Viro

Suomi

2. Lähtökielen (=mordvan) aineiston hakusanat (=aakkostusmääresanat):

Sanastossa esiintyvien mordvan määresanojen kokonaismäärä on 930, joista 867 on substantiiveja; muita sanaluokkia edustavat mm. adverbit (39), adjektiivit (13) sekä postpositiot ja prepositiot (10).

3. Alleviivauksen käyttö:

Mordvalainen määresana ilmaistaan alleviivauksella:

эрямс ЛОМАНЬКС

жить по-человечески

elada inimese kombel (moodi)

elää ihmisiksi

4. Fraasiaineiston esittelyjärjestys:

Kaikki aineiston alleviivatut määresanat on aakkostettu mordvan kielen kyrillisen kirjaimiston mukaiseen järjestykseen:

нолдамс АТЯКШ

пустить красного петуха

lahti päästä punane kukk

päästää irti punainen kukko

кирдёмс КИ

держать путь

õigel teel püsida

pysy(tell)ä tiellä

витемс СЕДЕЙ кинь

облегчить чьё-л сердце
 kellegi südant kergendada
 helpottaa (keventää) jkn sydäntä

5. Kursiivin käyttö:

Lähtökielen fraasit kirjoitetaan aina antiikvalla, samoin kuin vertailukielistä ne fraasivastineet, jotka ovat lähtökielen ilmaisuuden kanssa leksikaalisesti identtisiä. Jos taas vertailukielen ilmaisuus on merkityssisällöltään analoginen, se kursivoidaan. Kursivointi voi koskea koko fraasia tai vain sen osaa.

валомс верь
 пролить кровь
 verd valada
 vuodattaa verta

вачкодемс кедь ланга кинь
 ударить кому-либо по рукам
 kellelegi *vastu näppe* lüüa
 lyödä jkta *näpeille*

прамс прок вачо ковсто
сильно проголодаться
raskesti nälgida
nälkiintyä pahasti

6. Mordvalaisten määresanojen suomenkielisten vastineiden hakemisto luettelee sivuilla 108-140 aakkostettuina lähdekielen fraasien suomalaiset identtiset ja (*kursivoituina*) analogiset vastineet.

SUOMALAISISSA FRAASIVASTINEISSA
KÄYTETTYJEN LYHENTEIDEN LUETTELO

jhk - johonkin
jk – jokin
jkhun – johonkuhun
jkksi - joksikuksi
jklla - jollakulla
jklle - jollekulle
jklta – joltakulta
jkn – jonkun
jkna – jonakuna
jksik – joksikin
jkssa – jossakussa
jksta – jostakusta
jkta – jotakuta
jku – joku
jllak – jollakin
jllek – jollekin
jltak – joltakin
jnak – jonakin
jnk – jonkin
jssak – jossakin
jstak - jostakin
jtak – jotakin

KIRJALLISUUSLUETTELO

ERSÄMORDVA

1. Р. С. Ширманкина: Фразеологический словарь мордовских (мокша и эрзя) языков. под ред. Д. В. Цыганкина. Саранск 1973.
2. Р. С. Ширманкина: Фразеологиянь валкс. (Кемекставозь меревксэнь). – Фразеологический словарь. Рецензентэсь Д. В. Сыганкин. Саранск 1998.
3. Эрзянско-русский словарь. Около 27.000 слов. Под ред. В. А. Серебренникова, Р. Н. Вузаковой, М. В. Мосина. - Эрзянь-рузонь валкс. Москва 1993.
4. Эрзянско-русский словарь. Составили М. Н. Коляденков и Н. Ф. Сыганов. Под ред. Д. В. Вубриха. 15.000 слов. Москва 1949.
5. Jaana Niemi – Mihail Mosin: Ersäläis-suomalainen sanakirja. - Эрзянь-финнэнь валкс. 12000 sanaa. Turku 1995.
6. Alho Alhoniemi, Nina Agafonova, Mihail Mosin: Suomalais-ersäläinen sanakirja. – Финнэнь-эрзянь валкс. 17000 sanaa. Turku 1999.

VENÄJÄ

7. Фразеологический словарь русского языка. свыше 4000 словарных статей. составили Л. А. Войнова, В. П. Жуков, А. И. Молотков, А. И. Федоров. под ред. А. И. Молоткова. Москва 1967.
8. М. И. Дубровин, Б. С. Жаров, В. П. Берков, С. С. Маслова-Лашанская: Русские фразеологизмы в картинках. - Ryska idiom i bilder. Москва 1988.
9. Русско-эстонский словарь. Составил В. Мухель. Под ред. Б. Правдина. Около 35000 слов. Изд. второе, перераб. и дополн. Таллин 1955. – Vene-eesti sõnaraamat. Tallinn 1955.

10. Suomalais-venäläinen sanakirja. 82000 sanaa. Tekijät I. Vahros ja A. Scherbakoff. Toimittajat V. Ollikainen ja I. Salo. Moskova 1975. – Финско-русский словарь. Москва 1975.

11. Большой русско-финский словарь. Свыше 90000 слов и фразеологических оборотов. – Venäjä-suomi-suursanakirja. Laatineet Martti Kuusinen, Veera Ollikainen, Julia Syrjäläinen. Toim. M. Kuusinen. Moskova 1997.

VIRO

12. Fraseoloogiasõnaraamat. Asta Õim – koostaja. Joel Sang – toimetaja. Tallinn 1993.

13. Urve Hanko & Gustav Liiv: Englise-eesti idioomisõnaraamat. – English-Estonian Dictionary of Idioms. Toim. Bruno Betlem. Tallinn 1998.

14. V. Liiv, A. Haberman & M. Paivel: Saksa-eesti fraseologismide ja väljendite sõnaraamat. Toim. F. Vakk. Tallinn 1973.

15. Kalju Pihel & Arno Pikamäe: Suomalais-eestiläinen sanakirja. Päätoimittaja Paul Alvre. Noin 45000 sanaa. – Soome-eesti sõnaraamat. Tallinn 1971.

16. Paul Kokla, Helga Laanpere, Mart Mäger & Arno Pikamäe: Eestiläis-suomalainen sanakirja. Päätoimittaja Valdek Pall. – Eesti-soome sõnaraamat. Tallinn 1972.

17. Kalju Pihel & Arno Pikamäe: Suomalais-virolainen sanakirja. Noin 50000 sanaa. 3., täydennetty ja korjattu painos. – Soome-eesti sõnaraamat. Toimetanud Sirje Ootsing. Tallinn 1993.

18. Suomi-viro-suursanakirja. – Soome-eesti suursõnaraamat. Päätoimittaja / toimetaja Valdek Pall. Toimittajat / koostajad Anu Haak, Paul Kokla, Külli Kuusk & Helga Laanpere. 1: A-Q. 2: R-Ö. Tallinn-Helsinki 2003.

SUOMI

19. Erkki Kari: Naulan kantaan. Nykysuomen idiomisanakirja. Keuruu 1993.

20. Kielitoimiston sanakirja. Päätoimittaja Eija-Riitta Grönros. 1.-3. Jyväskylä 2006.

21. Nykysuomen sanakirja. Päätoimittaja Matti Sadeniemi. I-VI. Porvoo 1951-1961.

22. Suomen kielen perussanakirja. Päätoimittaja Risto Haarala. I-III. Helsinki 1990-1994.

23. Sakari Virkkunen: Suomalainen fraasisanakirja. 3., uudistettu painos. Keuruu 1981.

MUUT

24. Jarmo Korhonen: Alles im Griff. Homma hanskassa. Saksa–suomi-idiomisanakirja. Idiomwörterbuch Deutsch–Finnisch. 1. p. Jyväskylä 2001.

25. Finnisch–deutsches Sprichwörterbuch – Suomalais–saksalainen sananlaskukirja. Hrsg. / toim. Ingrid Schellbach-Kopra. Helsinki 1980.

26. Ingrid Schellbach-Kopra: Suomi–saksa-fraasisanakirja. – Finnisch–deutsche Idiomatik. Helsinki 1985.

27. Janina Wójtowicz & Mieczysław Wójcicki: Polnische und deutsche Redewendungen zum schnellen Erlernen. 1000 Redensarten und Sprichwörter. Warszawa 1984.

28. Richard A. Spears: Amerikanenglannin fraasisanakirja. Toimitusavustaja Linda Schinke-Llano. Suomeksi toimittanut Ilkka Rekiaro. Juva 1989.

29. Elena Deboveanu-Terpu & Janina Wójtowiczowa: Zbiór polsko-rumuńskich idiomów. – Culegere de expresii frazeologice polono-române. Warszawa 1984.

30. Anna Mazanek & Janina Wójtowiczowa: Idiomy polsko-włoskie. – Fraseologia idiomatice polacco-italiana. Guida pratica. Warszawa 1986.

PHRASEOLOGIA MORDUINICA

улемс цѣлак ава

быть неумелой женщиной, бездельницей

olla oskamatu, laisk naine

olla taitamaton, laiskanpulskea nainen

велявтомс (пурдамс) (мекев) ажият(нень)

повернуть *дело* иначе; *принять новое решение* ("повернуть оглобли")

ota arvatumust muuta, ümber mõelda ("aisad pöörata")

kääntää *kelkkansa* ("aisat")

прок ал (мезе-бути) ёмавтомс

растерять (что-л) ("как яйцо")

(midagi) ("nagu muna") *jäljetult* kaotada

kadottaa (jtak) ("kuin muna") *jäljettömiin*

прок ал кеверьс кирьгапарьс

как бы к горлу подкатил *ком* ("яйцо")

nagu *klimp* ("muna") tuleks kurku

ikään kuin *pala* ("muna") nousisi kurkkuun

улемс каргонь ал

ни а шиша ("ни журавлиного яйца")

üldse mitte ("mitte kuremunagi")

(*olla olematta*) *yhtään mitään* ("ei kurjenmunaakaan")

улемс анок хоть ков

быть готовым хоть куда

olla valmis ükskõik kuhu (milleks)

olla valmiina vaikka minne (mihin tahansa)

арсемс ве(йке) арсемасо ([мельсэ-]превсэ) кие-бути марто

одинаково ("единодушно") с кем-л думать (мыслить)

mõtelda kellegagi samal kombel

ajatella samalla tavoin jkn kanssa

нолдамс атякш

пустить красного петуха

lahti päästa punane kukk

päästää irti punainen kukko

кепедемс базар

произвести переполох (“базар”)
üldist segadust (“basaari”) tekitada; *mürgeldama hakata*
 aiheuttaa *hämminkiä* (“markkinat”); *panna hulinaksi*

прок баня тенсть лопа педямс
надоедливо пристать к кому-л (“пристать как банный лист”)
vastumeelselt takerduda kellegi külge, kes seda ei soovi (“liimuda nagu saunaviha
 lehed”)
 takertua *vastenmielisesti* jkhun (“liimautua kuin saunavihdan lehdet”)

уштомс баня кинень
 задать (устроить) баню кому-л
kellelegi õpetust, peapesu anda (“sauna kütta”)
järjestää löylyt, antaa löylytys (“lämmittää sauna”) jklle

эрямс баяркс (баяркс), баяравакс (баяравакс)
 жить *богато, зажиточно* (“барином, барыней”)
härä elu (hästi) elada
 elää herroiksi (herrattariksi)

бесэсь саесэ (саизэ)!
 чёрт возьми (побери)!
kurat võtaks!
piru vieköön!

ичемс (эцемс) бокат кинь
 избить (намять) бока кому-л
kedagi (“kellegi külgi”) peksta
mukiloida jkta (“piestä jkn kyljet”)

прамс бокoм мезде
высмеять что-л
midagi naeruvääristada
saattaa jtak *naurunalaiseksi*

ливтемс (ливтямс) боцька тулокс (пулякс) косто
 вылететь пробкой (пулей) (“затычкой в бочке”)
poolena (“nagu tünni naga”) välja lennata
kiitää (lentää) pois luotina (nuolena) (“kuin tynnyrin tappi”)

нолдамс бриндат
насть духом
masenduda
masentua

кепедемс булга
 произвести переполох
 üldist segadust tekitada; *mürgeldama hakata*
 aiheuttaa yleistä hämminkiä; *panna hulinaksi*

ёвтамс ламбамо вайгельсэ
 говорить сладким голосом
 lipitsevalt (”magusa häälega”) rääkida
 puhua makeilevalla äänellä

кепедемс вайгель
 повысить голос
 häält tõsta; *röökida kellegi peale*
 korottaa ääntään; *huutaa jklle*

кортамс (меремс) ацирьгадозь вайгельсэ
 говорить (сказать) раздражённым голосом
 rääkida (ütelda) ärritunud häälega
 puhua (sanoa) ärtyisällä äänellä

кортамс (меремс) пшти вайгельсэ
 говорить (сказать) пронзительным голосом
 rääkida (ütelda) terava (läbitungivu) häälega
 puhua (sanoa) terävällä (läpitunkevalla) äänellä

максомс (нолдамс) вайгель кинень
 подать голос; *отозваться* кому-л
ota arvamust väljendada saada; vastata kellelegi
 antaa äänensä kuuluu; *vastata jklle*

пижнемс покш вайгельсэ
 кричать во весь (в полный) голос
 kõva häälega karjuda
 kirkua suureen ääneen

поладомс вайгель
 запеть (“удлинить голос”)
 laulu alustada (“häält jätkata”)
panna lauluksi (“pidentää ääntä”)

ранкстамс пиже-ожо вайгельсэ
 кричать дурным (“зелёным-жёлтым”) голосом
kui ratta peal (“paha häälega”) karjuda

huutaa *kuin syötävä* (“pahalla äänellä”)

серьгедемс верьга вайгельть (вайгельсэ)

кричать в *полный* голос

täiest kõrist karjuda

karjua *täyttä kurkkua*

таргамс вайгель кода

запеть, затянуть *песню* (“подать свой голос”)

laulu alustada (“oma häält anda”)

virittää laulu (“antaa äänensä kuulua”)

ютамс вакса кинь

пройти мимо кого-л

kellestki vaikides mööduda

sivuuttaa jku vaitiollen (“kulkea jkn ohitse”)

ёвтамс (каямс) вал кинь кисэ

сказать (замолвить) слово за кого-л

kellegi heaks sõna lausuda

lausua sana jkn puolesta

ёвтамс ве валсо

сказать одним словом

ühe sõnaga öelda

sanoa yhdellä sanalla (sanalla sanoen)

ёвтамс (каямс) каршо (трокс) вал кинень-бути

высказаться *против* кого-л (“сказать противоположное слово кому-л”)

kellelegi oma vastuolekut väljendada

lausua vastustava sanansa jkille

ёвтнемс валдо (валсто) валс

рассказывать слово в слово (дословно)

sõna-sõnalt rääkida

kertoa sanasta sanaan

ёртнемс валт вармас

бросать слова на ветер

asjatult rääkida (“heita sõnu tuulde”)

huutaa tuuleen, pieksää tuulta (“heittää sanat tuuleen”)

кайсемс чаво валсо

говорить (“бросить”) пустые слова

tühja *juttu rääkida*
lausua ("heitellä") tyhjiä sanoja, *puhua joutavia*

керямс вал кинь
 прервать чью-л *речь*
kellegi juttu katkestada
 keskeyttää jkn *puhe*

кирдемс вал
 сдержать (своё) слово
sõna pidada
 pitää sanansa

кортамс ве валсо(-кельсэ)
 говорить в один *голос* ("одним словом")
ühel häälel ("ühe sõnaga") *rääkida*
puhua yhdellä äänellä, kuin yhdestä *suusta* ("yhdellä sanalla")

кортамс чаво валсо
нести вздор ("говорить пустые слова")
lobajuttu ("tühjade sõnaga") *rääkida*
puhua palturia ("tyhjiä sanoja")

кортамс чаво валт
 говорить пустые слова
tühja lobiseda
puhua tyhjiä sanoja

максомс вал кинень
 предоставить слово кому-л; дать слово кому-л
kellelegi sõna anda; kellelegi oma sõna anda
antaa puheenvuoro jklle; antaa sanansa jklle

молемс валдо валс
поссориться ("идти слово в слово")
kellegagi riidu minna ("sõnast sõnasse minna")
joutua riitoihin ("mennä sanasta sanaan")

пандомс вал
ответить ("платить за слово")
vastata ("sõnaga tasuda")
vastata ("maksaa sanalla")

поладомс вал

продолжить *разговор* (“слово”)
kõnet (“sõna”) jätkata
 jatkaa *puhetta* (“sanaa”)

прамс ве(йке) валс
найти общий *язык* (“упасть в одно слово”)
ühist keelt leida (“ühisesse sõnasse langeda”)
löytää yhteinen kieli (“pudota samaan sanaan”)

прамс вал(онь) трокс кинь
 прервать чью-л *речь* (“чьи-л слова”)
kellegi juttu (“sõnu”) katkestada
 keskeyttää jkn *puhe* (“sanat”)

саемс вал
 взять слово; *дать* слово кому-л; *держать* *речь*; *попросить* слова
sõna võtta; *kellelegi sõna anda*; *kõnet pidada*; *sõna paluda*
ottaa puheenvuoro (“sana”); *antaa puheenvuoro* (“sana”) jklle; *pitää puhe*; *pyytää puheenvuoroa*

сеземс вал кинь
 прервать чей-л *разговор* (“чьи-л слова”)
kellegi juttu, vestlust (“sõnad”) katkestada
 keskeyttää jkn *puhe, keskustelu* (“sanat”)

топавтомс (эсь) вал
 сдержать слово, *выполнить* *обещание*
sõna, oma lubadust pidada
pitää sanansa, lupauksensa

кемемс валскень (вандынь) чинтень
 верить в завтрашний день
homsesse päevasse uskuda
uskoa huomispäivään

кайсемс (каямс) вановт кинь (мезе) ланкс; vide: кайсемс (каямс) сельме ...,

пезнавтомс вановт ков (козонь; мезенть лангс)
 направить (устремить) взгляд куда-л (на что-л)
oma pilku kuhugi suunata
suunnata katse(ensa) jhk

ёртнемс варма мельга (вармас)
 пустить по ветру; болтать на ветер

tuulde lasta; tuult *peksta*
heitellä, panna menemään tuuleen; *huutaa* tuuleen, *piestä* tuulta

кодамо варма тей кандызь
каким ветром сюда занесло
mis tuul on siia paisanud
mikä tuuli tänne lennätti

ливтнемс вармакс
пронестись как ветер
nagu tuulispask lennata, tormata
lentää, kiittää tuulispäänä

нолдамс варма мельга мезенть
пустить по ветру что-л
midagi pärituult lahti päästa
päästää jtkak menemään tuulen mukana

прок варма пувизе кинь
как ветром сдуло кого-л
keegi on kadunud kui tuulest viidud
jku on häirynyt kuin tuulen puhaltamana

туемс варма мельга
уйти по ветру
pärituult minna
mennä tuulen mukana, myötä

ютамс вармакс
лететь (мчатся) вихрем
tuulispäänä tormata
kiittää tuulispäänä (vihurina)

буто (кода; прок) кельме (лаки; пси) ведьсэ валомс кинь
как будто холодной (кипячёной; горячей) водой окатить(ся)
nagu külma (kuuma) vett endale kallata
ikään kuin kaataisi päälle(en) kylmää (kiehuvaa; kuumaa) vettä

прок ведьс ваномс
предугадывать ("как в воду глядеть")
ette aimata ("nagu vette vaadata")
aavistaa ennalta ("kuin veteen katsoisi")

кода (прок) ведьс ваямс

как (будто) в воду кануть
 kui (nagu) piisake merre (“vette”) (*tina tuhka*) kaduda
 kadota kuin pisara mereen (“veteen”) (*tuhka tuuleen*)

прок ведьс ёртозь кев
 как в воду канул
 nagu vee alla kadus (vajus) (“nagu vette visatud kivi”)
 hävisi kuin pisara mereen (*hohtimet kaivoon*) (“kuin veteen viskattu kivi”)

прок ведь кургс пештямс (пурнамс)
 молчать (“как бы набрать в рот воды”)
 visalt suud (*kinni*) pidada (“nagu vett suhu võtta”, “nagu suu oleks vett täis”)
 olla itsepintaisesti vaiti (“kuin haukkaisi vettä suuhunsa”)

таргамс ванькс ведь лангс кинь (мезенть)
 разоблачить кого-л (что-л) (“вывести кого-л [что-л] на чистую [свежую]
 воду”)
 kedagi (*midagi*) paljastada, päevavalgele (“selgesse vette”) tuua
 paljastaa jku (*jtak*), saattaa jtak päivänvaloon (“tuoda selville vesille”)

ламо ведь чудесь
 много воды утекло
 palju on jõudnud vett voolata
 paljon vettä on virrannut

ютамс ведень-толонь пачк
 пройти сквозь огонь и воду
 tulest ja veest läbi käia
 mennä läpi tulen ja veden

аштемс велув
 быть заодно
 olla ühel meelel, nõul
 olla yksissä tuumin

молемс велув(со)
 идти воедино
 koos käia
 kulkea yhdessä

прамс велувс
 совпадать
 kokku, ühte langeda, sattuda
 käydä, langeta yhteen, yksiin

ваномс верде ки лангс
prenebregat кем-л (“смотреть кого-л сверху”)
 kedagi *halvustavalt* (“kõrgelt”) vaadata
 katsoa jkta *pitkin nenänvartta* (“ylhäältä”)

валомс верь
 пролить кровь
 verd valada
 vuodattaa verta

потямс (симемс) верь кинь
 сосать (пить) чью-л кровь
 kellegi verd imeda (juua)
 imeä (juoda) jkn verta

весть сельгемс теемс
 раз плюнуть дедать
 ühe *käeliigutusega* (“kord sülitades”) teha
 tehdä *käden käännteessä* (“kerran sylkäisten”)

путомс вий(ть) козонь (мезнень)
 приложить силы к чему-л
 millekski jõudu pingutada
 keskittää, panna voimaa jhk

совамс (од) вийс
 поправиться; получить (новые) силы (“войти в шновующ силу”)
 kosuda; tugevamaks saada (“[uuesse] jõusse astuda”)
 voimistua; saada (uus)ia voimia (“tulla [uusiin] voimiin”)

оргодемс вирень-паксянь пачк
 удрать через леса и поля
 üle metsade ja nurmede põgeneda
 livistää kautta metsien ja vainioiden

ветямс (правтомс) виськсчамас кинь
 поставить кого-л в неловкое положение
 kedagi piinlikku olukorda panna
 saattaa jku häpeään

кирдемс виськсчама
 терпеть стыд
 häbi *tunda* (“kannatada”)

kärsiä häpeää

прамс виськсчамас

осрамиться (“упасть в стыд”)

häbisse sattuda

joutua häpeään

совавтомс виськсчамас кинь

устыдить кого-л (“заставлять кого-л стыдиться”)

kedagi häbistada (“häbisse saata”)

saada jku häpeämään (“saattaa jku häpeään”)

ёвтамс (меремс) витьстэ

сказать прямо

avameelselt, otsekoheselt välja öelda

sanoa suoraan

кирдемс горя

горевать (“терпеть горе”)

kurvastada (“leinas mälestada”)

pitää surua

теемс горя кинень

причинить горе кому-л

kellelegi muret valmistada

tuottaa murhetta jklle

ветямс грехс кинь

вводить кого-л в искушение

kedagi kiusatusse viia

saattaa jku kiusaukseen

пелемс грехте

греха бояться

pattu karta

pelätä syntiä

совамс грехс

согрешить, принять грех на душу (“войти в грех”); искушаться

patustada (“pattu minna”); kiusatusse langeda

tehdä syntiä (“mennä syntiin”); joutua kiusaukseen

улемс сисем прясо гуй

быть *очень вредным человеком* (“семиглавым змеем”)

olla väga kahjulik inimene (“seitsmepealine lohemadu”)
 olla erittäin vahingollinen ihminen (“seitsenpäinen lohikäärme”)

прамс дивас
 диву дасться
 imestada, imeks panna (“imesse kukkuda”)
 hämmästellä (“pudota ihmeeseen”)

чавномс дуракт
 ничего не делать, болтаться
 laiselda, logeleda
 lorvailla, lorvia

өвтнемс ёвкст кинень
 рассказывать небылицы кому-л
 kellelegi udujuttu ajada, kedagi tüssata
 jutella satuja jkille, jymäyttää jutuillaan jkta

ёжозо апаркстоми (а таркасо; вадрялгады)
 иметь плохое (неспокойное; хорошее) самочувствие
 iseennast halvasti (ebakindlalt; hästi) tunda
 tuntea olonsa huonoksi (epävarmaksi; hyväksi)

аштемс паро ёжосо
 быть в хорошем настроении
 heas tujus olla
 olla hyvillä mielin, hyvällä mielellä

вадрялгавтомс (паролгавтомс) ёжо кинь
 улучшить чьё-л состояние
 kellegi seisundit parandada
 parantaa jkn oloa

ёмавтомс ёжо
 потерять сознание
 teadvust kaotada
 menettää tajuntansa

кепедемс ёжо кинь
 поднять чьё-л настроение
 kellegi meeleolu tõsta
 kohottaa jkn mielialaa

коламс ёжо кинь

испортить чьё-л настроение
 kellegi meeleolu rikkuda
 pilata jkn mieliala

марямс (эсь) ёжо кода
 чувствовать (себя) каким-л
 end (ennast) kuidagi (mingisukusena) tunda
 tuntea olo(nsa) jksik

марямс ёжосо мезе-бути
сильно чувствовать что-л
 midagi *tugevasti* tunda
 tuntea *vahvasti* jtak

ёжозо машты
 потерять сознание
 teadvust kaotada
 menettää tajuntansa

оймавтомс ёжо кинь
успокоить кого-л
 kedagi *rahustada*
rauhoittaa jkta

паролгавтомс ёжо кинь
 улучшить чьё-л самочувствие
 kellegi enesetunnet parandada
 parantaa jkn oloa

прамс (самс) (эсь) ёжос
 прийти в себя, в чувство
 meelemärkusele, teadvusele tulla
 tulla tajuihinsa, tointua

савтомс ёжос кинь
 оживить в чувство кого-л
 kedagi teadvusele tuua, *elustada*
 saattaa tajuihinsa, *elvyttää* jku

апаро (кельме) ёжо саизе кинь
 плохое (холодное) чувство взяло кого-л
 halb (külm) tunne on kedagi vallas
 huono (kylmä) tunne on vallannut jkn

саемс ёжос кинь
 прижать кого-л к себе
 kedagi oma *rinna* vastu suruda
 painaa jku itseään vasten

улемс кежей ёжосо
 быть в плохом настроении (“в злом самочувствии”)
 olla halvas, pahas meeleolus, tujus
 olla huonolla tuulella, pahalla päällä

аштемс ёно кинь
 стоять за кого-л
 kellegi poolt olla
 olla jkn puolella, *pitää* jkn puolta

ёмавтомс ён
 потерять веру (уверенность)
 usaldust (kindlust) kaotada
 menettää luottamus (varmuus)

ливтемс ёнсто (лувсто) кинь
 привести в *смущение* кого-л
 kedagi *segadusse* ajada
 saattaa jku *hämilleen*

ёндолт верьгедсть сельмстэ кинь
 молнии посыпались из глаз кого-л
 kellegi silmad *välkusid*
 salamat sinkoilivat jkn silmistä

ёмавтомс ёнкс
 заблудиться (“потерять курс”)
 ära *eksida* (“kurssi kaotada”)
 joutua *eksykseen* (*harhaan*) (“kadottaa suunta”)

кирдемс ёнкс (мель) кинь
 держать чью-л сторону
 kellegi poolt olla, poole hoida
 pitää jkn puolta

молемс икелев
 развиваться успешно (“идти вперёд”)
 edasi minna, jõuda
 edistyä (“mennä eteenpäin”)

велявтомс ингельде мезе
 вывернуть наизнанку что-л
 midagi pahupidi pöörata
 kääntää nurinpäin jтак

велявтомс ингелькс
 вывернуть изнанку
 pahupoolt (välja) pöörata
 kääntää (esiin) nurjapuoli

ловномс ирдезт кинь
 пересчитать рёбра кому-л
 kedagi läbi kolkida, vaeseomaks peksta ("kellelegi ribikonte üle lugeda")
 pehmittää, piestä jku pahanpäiväisesti ("laskea jkn kylkiluut")

синтремс ирдезт (ирдекст) кинь
 побить, убить кого-л ("поломать чьи-л рёбра")
 kedagi peksta, tappa ("kellegi ribikonte tükeldada")
 hakata, tappaa jku ("katkoa jkn kylkiluut")

хоть кавтов сезевть
 хоть *разорвись* (о бесполезности усилий)
mingu või hing, kisu end või lõhki
 vaikka kahtia repäisisi (ponnistelujen hyödyttömyydestä)

ваномс калм(о)с
 быть при смерти ("смотреть смерти в глаза")
 surmale silma vaadata
 katsoa kuolemaa silmiin

пачтямс калмо крайс кинь
 свести в могилу кого-л
 kedagi hauda viia
 vieda jku hautaan

туемс калмос
 спрятаться, укрыться ("закопаться в могилу")
 peituda, end peita ("mattuda")
 hautautua

чувомс калмо кинень
 копать кому-л могилу
 kellelegi hauda kaevata

kaivaa hautaa jklle

кода (теке) кальстэ сэрят
как от козла молока
oota nagu sealt villu
hänestä ei kostu mitään

улемс нузякс кандо
 быть *лентяем* (“ленивой колодой”)
 olla *laiskleja* (“laisk pakki”)
 olla *laiskimus* (“laiska tukki”)

керямс (киртямс) канжот (качот) кинь
укоротить хвост (“бёдра”) кому-л
 kedagi *maha teha* (“kellegi reied lühendada”)
nijertaa, panna matalaksi jku (“lyhentää jkn reidet”)

канжонзо сорныть
 поджилки трясутся
 (kellegi) *põlved tudisevad*
 (jkn) *polvet (polvitaipeet) tutisevat* (lyövät loukkua)

кундамс (эсь) капканс кинь
 поймать кого-л в ловушку
 kedagi *lõksu saada*
 saada jku *loukkuun* (satimeen)

карво ливти ~ маряви
 слышно, как муха пролетит
vaikselt kui (vait nagu) hiir (“on kuulda, kuidas kärbes lendab”)
hiljaista kuin kärpäsen lento

аштемс каршо кинь
 идти против кого-л
 kellegi vastu olla
 olla jkta vastaan

молемс каршо кинь
 идти против кого-л; *возражать* кому-л
 kellelegi vastu *hakata*; kellelegi vastu *ajada (väita)*
panna vastaan jklle (“käydä jkta vastaan”); *vastustaa* jkta

стямс каршо кинь
 встать напротив кого-л

kellelegi vastu hakata
nousta jkta vastaan

карыштыма лангат (саензат)!
чёрт бы тебя побрал!
kurat võtaks!
piru vieköön sinut!

карсемс левшень карьс кинь
обмануть кого-л (“обуть в мочальные лапти”)
kedagi *tüissata* (“kellelegi niinest viisud jalga panna”)
jumäyttää jkta (“panna jkn jalkaan niinivirsut”)

кепедемс карть верев
протянуть ноги (“поднять лапти”)
koibi sirgu ajada (“viisud üles tõsta”)
oikaista koipensa (“nostaa virsunsä”)

яжамс (янгамс) карязт
ломать спину, *работать не разгибая* спины
end (“selja”) ära katkestada, *ennast ära kurnata, palehigis tööd rügada*
katkaista selkäsä, näännyttää itsensä, raataa niska limassa

а пидемс вейсень каша (ям) ки марто
не варить общую кашу (общий суп) с кем-л
mitte kellegagi ühist putru (suppi) keeta
olla keittämättä yhteistä puuroa (keittoa) jkn kanssa

озавтомс кевть кинь
осадить (проучить) кого-л (“посадить чьи-л камни”)
kedagi korrale kutsuda (“kellegi kivid istutada”)
panna jku järjestykseen (ojennukseen) (“istuttaa jkn kivet”)

аволдамс кедьсэ
махнуть рукой
millelegi käega lüüa, *millegi peale vilistada*
viitata kintaalla (“kädellä”) jllek

валкстомс (ваткамс; лутамс) кедь кинь
драть шкуру с кого-л
kellegi nahka maha võtta
nylkeä jkn nahka(a)

вачкодемс (рукштядемс) кедть
 всплеснуть руками (от удивления)
 (imestusest) käsi kokku lüüa
 lyödä käsiään yhteen (hämmästyksestä)

вачкодемс кедь ланга кинь
 ударить кому-л по рукам
 kellelegi vastu näppe lüüa
 lyödä jkta näpeille

венстямс кедь кинень
 протянуть руку кому-л
 kellelegi kätt sirutada
 ojentaa käsi (kätensä) jklle

вериявтомс кедть
 обогреть руки в крови
 oma käsi verega määrida
 tahrata kätensä vereen

илештямс кедть
 засучить рукава (“руки”)
 käiseid (“käed”) üles käärida
 kääriä hihansa (“kätensä”)

кадовомс кедстеме
 остаться с пустыми руками
 tühjade kätega jääda
 jääda tyhjin käsin (“kädettömäksi”)

кантнемс кедь лангсо
 угодить кому-л
 olla kellelegi meeltemööda
 olla jklle mieliksi

келемтемс кедть
 разводить руками
 käsi laotada
 levitellä käsiään

кепедемс кедь кие лангс
 поднять руку на кого-л
 kellegi vastu kätt tõsta
 nostaa kätensä jkta vastaan

кедензэ кинить

чъя-л рука чешется (что-л делать)
 kellegi käed sügelevad (millegi järele)
 jkn kättä kutkuttaa (syyhyttää) (tekemään jtak)

кирдемс (ве) кедь кинь

поддержать чъю-л руку (кого-л)
 kellelegi tuge ("kätt") anda
 osoittaa *tukea* ("kättä") jklle

кирдемс (эсь) кедьсэ кинь (мезенть)

держатъ в (своих) руках кого-л (что-л)
 kedagi (midagi) (omas) käes hoida
 pitää käsissään jkta (jtak)

кундамс голой кедьсэ

хвататься голыми руками
 paljaste kätega kinni haarata
 tarttua paljain käsin

лисемс кедь алдо кинь

освободиться из-под чьей-л власти ("руки")
 kellegi käest pääseda (vabaneda)
 päästä (vapautua) jkn käsistä (vallasta)

кинъ-бути кедензэ нурькинетъ

руки коротки у кого-л
 kellegi käed on *voimetud* ("lühikesed") (*millelegi ei mõju miski*)
 jkn kädet ovat *voimattomat* ("lyhyet") (*kynnet eivät pysty jhk*)

понгомс кедьс (кедь алов; кедь малас; кедьс-коморс) кинь

попасть в (под) чьи-л руки
 kellegi kätte (*küüsi*) sattuda
 joutua jkn käsiin (*kynsiin*)

путомс кедь козонь

подписать что-л ("приложить руку под чем-л")
 millelegi *alla kirjutada* ("kuhugi kätt panna")
allekirjoittaa jtak ("panna kätensä jhk")

путомс кедть

серьёзно заняться чем-л ("приложить руки к чему-л")
tõsiselt millesegi süveneda ("käed külge panna")

paneutua tosissaan jhk ("panna kätensä jhk")

саемс кедь лангс

взять на руки кого-л; взять на *поруки* кого-л

kedagi kätele võtta; kellegi eest vastutada

ottaa jku käsiinsä; *mennä takuuseen* jkn puolesta

самс чаво(нь) кедть (кедьсэ)

прийти с пустыми руками

tühjade kätega tulla

saapua tyhjin käsin

тетъкемс кедть

развести руками

käsi laotada

levitellä käsiään

туемс кедте (кедьстэ) кедьс

переходить из рук в руки

käest kätte kanduda, liikuda

kulkeutua kädestä käteen

улемс кедь ало кинь

быть под руководством чьим-л ("под чьей-л рукой"); *быть в зависимом положении; быть во владении кого-л*

kellegi omanduses ("käe all") *olla; millestki sõltuda; kellegi juhtimisele alluda*

olla jkn omistuksessa ("käden alla"); *olla riippuvuussuhteessa jhk; olla jkn*

ohjauksessa

улемс кинь-бути вить кедь

быть правой рукой кого-л

kellegi paremaks käeks olla

olla jkn oikeana kätenä

улемс кувака кедь

быть *нечистым* на руку

olla pikanäpimees ("pikkade kätega")

olla pitkäkyntinen ("pitkäkätinen")

улемс кедь лангсо кинь

быть *во владении (в подчинении)* ("в руках") кого-л

olla kellegi omanduses (alluvuses) ("käes")

olla jkn omistuksessa (alaisuudessa) ("kädessä")

улемс стяконь кедть
 быть с пустыми руками
 olla tühjade kätega
 olla tyhjin käsin

киньгак ули сырнень кедь (кедть)
 иметь золотые руки
 olla kuldsete kätega
 omata kultaiset kädet

юксемс кедть кинь
 развязать кому-л руки
 kellelegi tegevusvabadust (“vabad käed”) anda
 päästää jkn kädet vapaiksi, antaa jkille vapaat kädet

якамс кедьга
 вращаться из рук в руки
 käest kätte käia
 kiertää kädestä käteen

саемс (эсь) кедсь-коморс кинь (мезень)
 взять в руки кого-л (что-л)
 kedagi (midagi) kätesse võtta
 ottaa jku (jk) käsiinsä (kouriinsa)

улемс кедь-коморсо кинь
 быть в чьём-л *владении (власти)* (“в лапах [у кого-л]”)
 olla kellegi *tuhvli (ülemvõimu) all* (“rusikas”)
 olla jkn *vallassa* (“kourissa”, “nyrkissä”)

сюлмамс кедьга-пильгева кинь
 связать кого-л по рукам-ногам
 kedagi käsist ja jalust siduda
 sitoa jku käsistä ja jaloista

явомс кедьстэ-рядсто
 отбиться от рук
 ülekatte *minna*
 riistäytyä käsistä

кепедемс кежть
 вызвать злобу
 viha teha (tekitada)
 synnyttää vihaa

кирдемс кеж кинь каршо (лангс)
затаить злобу на кого-л
kellegi peale viha pidada
pitää vihaa (kantaa kaunaa) jklle

пандомс кеж кинень
(ото)мстить (“платить зло”) кому-л
kellelegi *kätte* maksta (“halba tasuda”)
kostaa (“maksaa paha”) jklle

кежень пачк пижнемс
кричать в порыве гнева
vihaga karjuda
huutaa vihoissaan

савтнемс (савтомс) кежть кинь
разгневать, рассердить кого-л (“заставлять прийти чьё-л зло”)
kedagi vihale ajada, vihaseks teha (“kellegi viha sünnitada, tekitada”)
suuttuttaa, vihastuttaa jku (“aiheuttaa, synnyttää jkn kiukku, viha”)

саемс кеж кие (мезе) лангс
рассердиться на кого-л; обидеться на что-л
kellegi peale vihastada; millestki solvuda
suuttua jklle; loukkaantua jstak

келезэ велявтови (мезе-бути ёвтамс)
язык повернётся у кого-л
midagi *öelda raatsida* (“kellegi keel pöördub kuhugi”)
hennoa, raatsia sanoa jtak (“jkn kieli kääntyy jhk”)

жарт келезэть!
типун тебе на язык!
talitse oma keelt!; *pea keel hammaste taga!*
hillitse kieleesi!; *varo kieltäsi!*

келесь кинети
язык чешется
keel kiheleb, sügeleb
kieltä kutkuttaa, syuhyttää

кирдемс (эсь) кель
придержаться язык
(ома) keelt talitseda

hillitä kieltä(än)

а кирдемс кель
не придержать язык
mitte (oma) keelt talitseda
olla hillitsemättä kieltä(än)

келеть коськезэ!
пусть отсохнет твой язык!
söögu sind susi! (“las kuivab sinu keel!”)
kuivukoon kielesi!

келезэ кувалгадсь
речь затянулась (“язык затянулся”)
(kellegi) *kõne* (“keel”) on pikaks veninud
(jkn) *puhe* (“kieli”) on venynyt

келезэ кундатотсь
язык отнялся (оцепенел)
(kellegi) keel on halvatu(d) (tummaks jäänud)
(jkn) kieli on halvaantunut (mykistynyt)

лавтомтомс кель кинь
развязать язык кому-л
kellegi keelepaelad valla päästa
irrottaa (löysentää) jkn kielenkannat

лавцоемс кельсэ
болтать (трепать) языком
keelt peksta (suud pruukida)
piestä (soittaa) *suuta(an)* (“kieltä[än]”)

келезэ лавшомсь
(чей-л) язык развязался
(kellegi) keelepaelad pääsesid valla
(jkn) kielenkannat ovat kirvonneet (lauenneet)

муемс вейке кель
найти общий язык
ühist keelt leida
löytää sama (yhteinen) kieli

нилемс кель
проглотить язык

keele (keelt) alla viia (olla väga maitsev); *vaikida nagu haud* ("oma keelt neelata")
 viedä kieli mennessään, mukanaan (=olla maukasta); *olla vaiti kuin muuri* ("nielaista
 kielensä")

ноцковтнемс кельде кинь
 тянуть кого-л за язык
 kelleltki *sõnu (andmeid) välja lüpsata*
 kiskoa *sanoja (lypsää tietoja) jkn suusta* ("kieleltä")

нурькалгавтомс кель кинь
 укоротить язык кому-л
 kellelgi *suud kinni panna*
 tukkia jkn *suu* ("kieli")

панжомс кель кинень (кинь каршо)
 открыть рот (заговорить) кому-л
suud lahti teha (kellegagi rääkima hakata)
 avata *suunsa* (ryhtyä puhumaan jkille)

пекстамс (потомдамс) кельваря кинь
 заткнуть кому-л глотку (рот) (заставить молчать кого-л)
 kellelgi *suud kinni panna*
 tukkia jkn *kita (suu)*

понгомс кель пес (пряс) кинь
 попасть на зубок (язык) кому-л
 kellegi *hammaste vahele sattuda*
 joutua jkn *hampaisiin* ("kielen kärkeen")

келезэ понгсь кинь
 чей-л язык не слушался
 kellegi *keel läks sõlme (on sõlmes)*
 jkn *kieli on mennyt solmuun*

келеть а сиви
 язык не сломаешь
 (sinu) *keel ei lähe sõlme*
 kielesi *ei mene solmuun*

сускомс кель
 молчать ("прикусить язык")
vaikida ("oma keelt hammustada")
 vaieta (hillitä, "puraista" kieltään)

улемс кель
 быть болтуном
 olla lobasuu, lobiseja
 olla lörrpö(suu), suupaltti (”kielekäs”)

улемс валаня кель
 быть подлецом
 olla libekeeelne (lipitseja)
 olla lipeväkielinen (mielistelijä)

улемс варяв (лавги) кель
 быть болтуном, пустомелей, ротозеем
 olla lobasuu, lobiseja
 olla lörrpö, suupaltti (”reikäkieli”)

кинень-бути ули кувака кель
 быть болтливым; *лезть не в своё дело*
 olla libekeeelne (lipitsev); *teiste asjadesse sekkuda*
 olla liukaskielinen (suupaltti); *puuttua toisten asioihin*

кинень-бути ули пшти кель
 у кого-л острый язык
 olla teravakeelne
 olla teräväkielinen

цирей келезэть (келезэнк)!
не говори(те), что не нужно (“цирей на язык”)!
ära räägi (ärge rääkige) lollusi (rumalusi)!
älä puhu (älkää puhuko) sopimattomia (”paise kieleesi [kieleenne]”)!

цюце(в) келезэть!
 типун тебе на язык!
 taltsuta oma keelt!
 varo kieltäsi!

човамс кель (човсемс кельсэ)
 чесать язык, *пустословить; злословить, сплетничать*
 keelt peksta, *suud pruukida; klat'ida, lobiseda, taga rääkida*
 piestä kieltä, *soittaa suutaan; juoruilla, jaaritella, panetella*

юксемс кель кинь
 развязать чей-л язык
 kellegi keelepaelad valla päästa
 kirvoittaa jkn kieli

яжамс кельсэ

МОЛОТЬ ЯЗЫКОМ

jahuda, lollusi rääkida

höpistä joutavia, mitä sattuu

ёмавтомс кель-вал

остаться без слов (слов не хватает) (“потерять язык-слово”)

sõnatuks jääda (“keelt-sõna kaotada”)

jääda sanattomaksi (“kadottaa kieli-sana”)

тетьксемс кельваря

очень громко говорить; кричать, драть глотку, горло; ругаться, ссориться

häälekalt, kõvasti rääkida; täiest kõrist karjuda; kiruda, riielda

puhua äänekkäästi; kiljua täyttä kurkkua; kiroilla, riidellä

цельцат кель прязот (кель прязонк)!

типун тебе (вам) на язык!

taltsuta oma keelt!, ole (olge) oma sõnadega ettevaatlik(ud)!

varo kieltäsi (varokaa kieltänne)!

тейнемс кельть-седейть (кие марто)

ругаться; ссориться (с кем-л) (“делать языки-сердца холодными”)

kiruda; (kellegagi) riielda (“keeled-südameid külmaks teha”)

kiroilla; riidellä (jkn kanssa) (“tehdä kielet-sydämet kylmiksi”)

човамс кенжть кие лангс

точить ногти на кого-л

kellegi peale küüsi teritada

hioa, teroittaa kynsiä jkn varalle

невтемс кенкш кинень

указывать на дверь кому-л

kellelegi ust näidata

osoittaa jklle ovea

ёртомс кечказ

закинуть удочку

lõksu üles panna (seada); maad kuulata (pinda sondeerida)

heittää koukku (pyydys); koettaa (kokeilla) kepillä jäätä

кирдемс ки

держать путь

õigel teel püsida

pysy(tell)ä (oikealla) tiellä

невтемс қи ков (мезес)
показать дорогу куда-л
kuhugi teed näidata
näyttää tietä jhk

панжомс қи кинень
открыть путь кому-л
kellelegi teed avada
avata tie(tä) jkille

пирямс қи кинь
загородить кому-л дорогу
kelleltki teed sulgeda
sulkea ("aidata") tie jklta

китне явить
пути расходятся
teed lähevad lahku
tiet erkanevat

озавтомс киветь кинь
осадить (проучить) кого-л
kedagi *korrale kutsuda*
panna jku järjestykseen (ojennukseen)

педямс кирмалавкс кинень
привязаться к кому-л
ennast kaela riputada kellelegi
ripustautua jkhun ("takiaiseksi")

аштемс кирьга лангсо кинь
сидеть на шее у кого-л
kellegi kaela peal (kaelas) olla
olla jkn niskoilla

улемс пешксе кирьга видсь
быть переполненным чем-л по горло
olla kellelgi millestki kōrini
olla täynnä jtak kurkkua myöten

ливчакавтомс (лопавтемс; начтомс) кирьгапарь
промочить горло
kurku kasta

kostuttaa kurkkuaan

пекстамс (потомдамс) кирьгапарь кинь
заткнуть кому-л глотку (рот)
kellelgi *suud* kinni panna
tukkia jkn *kita* (”kurkku)

раз(е)демс (тетъксемс) кирьгапарь
драть глотку (горло), горланить, громко кричать
kogu kõrist röökida, laulda jorutada
kiljua, laulaa hoilottaa täyttä kurkkua

ёмамс кискань таркас (киска эземс)
пропасть *ни за что*
kasutult kaduda (hukkuda)
kadota (kuolla) *tyhjän panttina* (*tyhjäntoimittajana*)

валкстомс (ваткамс; лутамс) киське кинь
драть шкуру с кого-л
kellegi nahka maha võtta
nylkeä jkn nahka(a)

кие (соды) ков (молемс)
кто (знает) куда (идти)
kes teab kuhu (minna)
(mennä) kuka ties mihin

прамс ков лангсто
как с луны свалился
olla kui (nagu) *taevast* (“kuu pealt”) alla kukkunud
olla kuin *taivaasta* (”kuusta”) tipahtanut (*täysin ulalla*)

прамс прок вачо ковсто
сильно проголодаться
raskesti nälgida
nälkiintyä pahasti

кирдемс коморо потсо кинь
держат в лапах кого-л
kedagi käes (*küüsis*) hoida
pitää kourissaan (*kynsissään*) jkta

понгомс конс
поступить *вовремя*

õigel ajal tulla (jõuda)
 saapua (ehitiä) *oikeaan aikaan (ajallaan)*

варштамс коня алга кинь (мезенть) лангс
 смотреть исподлобья на кого-л (что-л)
 kellelegi altkulmu vaadata
 katsella alta kulmain jkta (jtk)

прок конява (коняс) лоштямс кинь
 поразить кого-л (“будто стукнуть кого-л по лбу”)
 kedagi *hämmastada* (“nagu kedagi otsaette lüüa”)
hämmästyttää jkta (“olla kumauttavinaan jkta otsaan”)

конязонзо апак сёрмадт
 у кого-л на лбу не написано
 pole kellelegi otsaette kirjutatud
 olla olematta jkn otsaan kirjoitettu (*korvamerkitty*)

сормсемс коня
 морщить лоб
 otsaesist kortsutada
 rypistellä otsaansa

чапомс коняс мезенть
 запомнить (“зарубить на лбу”) что-л
 midagi *meelde* (“pähe”) jätta
 painaa *mieleensä* (“kalloonsa”) jtk

таргамс копорень трокс кинь
 стукнуть (ударить) кого-л по спине
 kellelegi *peksta* anda
 iskeä jkta selkään, antaa selkään jklle

кирдемс кор(с)
 выдержать (“свой характер”); *сдерживаться*
end (“oma iseloomu”) *vaos hoida*; *end talitseda*
hillitä itsensä (“luontonsa”); *malittaa mielensä*

синдемс кор
 нажать неприятности; сбить спесь с кого-л
ebameeldivusi tekitada; *kellelegi tema õiget kohta kätte näidata*
saada aikaan ikävyyksiä; *ottaa suuret huulot pois jklta*

нолдамс корёнт

пустить корни; обосноваться где-л
juurduda; kuhugi elama asuda
juurtua; asettua, sijoittua jhk

(кельме) коткудавт тусть (чийнезевсть; ютасть; яказевсть) копорьга
(кутьмерга; рунгова; телава)
(холодные) мурашки бегают по спине
judinad (külmavärinad) käivad üle ihu
(kylmät) muurahaiset livistävät selässä (selkäpiitä karmii)

кандомс вейке крёст кинь марто
нести один крест с кем-л
kellegagi sama risti kanda
kantaa (yhtä ja) samaa ristiä jkn kanssa

а пекстамс кудос-чис
не замкнуться дома
mitte koju (oma tuppa) sulguda
olla sulkeutumatta kotiinsa

улемс а кудозь а жив
быть ни жив(ым) ни мёртв(ым)
olla *vaevalt elus*
olla olematta kuollut tai elävä

кучнемс кулома мельга (паро) кинь
кого-л (только) за смертью посылать
lõpmatult kohmitseda
kuhnailla loputtomiin (lähettää lapsi asialle, mennä itse perässä)

нолдамс куля киде (мезде)
пустить слух о ком-л (чём-л)
kellestki (millestki) kuuldust liikvele lasta
laskea liikkeelle huhu jksta (jstak)

арамс кумацекс
покраснеть (“как кумач стать”)
punaseks minna
punastua

автемс курго
разинуть рот
suu ammuli jääda
jääda suu auki (ammollaan töllistelemaan)

касомс кург(о)с

вступить в пререкание (“расти в рот”)

liiga lähedale trügida; sõnelema hakata

tupata suuhun; ryhtyä kinastelemaan

ливтнемс кургсто кург(о)с

пролететь из уст в уста

suust suhu lennata

lentää suusta suuhun

а максомс шка кургонь автемс кинень

не давать кому-л рот раскрыть

mitte lasta kellelegi suudki lahti teha (rääkida)

olla antamatta suunvuoroa jkille

панжомс курго

открыть рот (заговорить)

suud lahti teha (rääkima hakata)

avata suunsa

пекстамс (потомдамс; сеземс; сёлгомс) курго кинь

заткнуть кому-л глотку (рот) (*заставить молчать кого-л*)

kellelgi suud kinni panna

tukkia jkn suu (kita)

улемс (варяв; лавги) курго

быть болтуном, пустомелей, ротозеем

olla lobasuu, lobiseja

olla lörrpö, suupaltti (”reikäkieli”)

улемс лишной курго

быть лишним ротом

olla liigne suu (ülalpeetav)

olla liika (ylimääräinen) suu (=elätettävä)

улемс ловсов курго

быть молокососом

olla piimahabe

olla maitosuu (maitoparta)

чиртемс курго

скривить рот

suud krimpsutada

muikistaa suuta(an)

кепедемс лавтовт
пожать плечами
õlgu kehitada
kohauttaa olkaräitään

арамс (прамс) ладс
успокоиться; прийти в себя
rahuliku(ma)ks muutuda; teadvusele tulla
rauhhoittua; tulla tajuihinsa

аштемс (улемс) а ладсо
быть не в настроении
rahas tujus olla
olla *huonolla* tuulella

содамс лад мезень
знать суть какого-л дела; владеть какими-л делами
mingi asja tuuma tunda; mingit asjad osata
tuntea jnk asian ydin; hallita jtk

нолдамс ланга кинь
дать *волю* кому-л
kellelegi *vabadust* lubada, kedagi *lahti* päästa
suoda *vapaus* jklle, päästää jku *vapaaksi*

туемс ланга
вести себя надменно (“пойти по верху”)
ülbelt, üleolevalt käituda
käyttäytyä ylpeästi, ylimielisesti

ютамс ланга кинь
отругать, поругать кого-л
kedagi *sõimata, tõelda*
haukkua, moittia jkta

варштамс ланга-вакса
взглянуть *мельком*
*pilku heita, korra*ks silmata
vilkaista *ohimennen*

кортамс ланга-прява
говорить поверхностно

pinnapealselt rääkida
 puhua pintapuolisesti

ливтемс лангов (лангс) мезенть
 вывести на чистую воду что-л
 midagi päevavalgele tuua
 saattaa päivänvaloon jtak

лисемс лангов (лангс)
 выйти наружу
 avalikuks saada (välja tulla)
 tulla ilmi (päivänvaloon)

таргамс лангс кинь (мезенть)
 делать известным (видным) (“выставлять напоказ”) кого-л (что-л)
 kedagi (midagi) kuulsaks (silmapaistevks) teha (“esile, välja tõmmata”)
 tehdä tunnetuksi (näkyväksi) (“vetää esiin”) jku (jtak)

улемс лангс ваномс мезе-бути
 быть на первый взгляд чем-л
 olla midagi esimesest silmapilgust
 olla jtak ensi näkemältä

кайсемс лапат
 мягко ступать (“класть ступни”)
 pehmelt astuda (“tallad [maha] alla lasta”)
 nostella töppösiään (tassutella) (“laskea, painaa jalkaterät [maahan]”)

озамс ласте кинь
 сесть на чьё-л попечение
 kellegi kaela asetuda
 asettua jkn hoiviin, niskoille

улемс тетяка левкс
 быть ребёнком (похожим) в (на) отца
 olla isasse läinud laps
 olla isäänsä tullut lapsi

аволь ленг(е)сэ кодазь (стазь)
 не лыком шит
 pole eile ilmale tulnud
 olla olematta eilisen teeren poikia

лешеесь мартонзо!

иди к лешему!

käi põrgu!

rainu hiiteen!

валовомс кельме ливезьсэ (кельме ливезь валызе)

обливаться холодным потом

külmast higist nõretada

kylpeä kylmässä hiessä

ливезесь валызе конянзо

пот выступил на лбу

otsaesine on higine

hiki on kohonnut otsalle

теевемс ливезь-пар потсо

вспотеть

higistada, higiseks minna (“*higistuskümbusse sattuda*”)

hikoilla (“*joutua hikilöylyyn*”)

прок лисьмас чопавтомс

неожиданно исчезнуть (будто в воду кануть; “как в колодец прыгнуть”)

ootamatult kaduda (“*nagu kaevu hüpata*”)

kadota odottamatta (“*kuin hyppäisi kaivoon*”)

чавомс лисьмапрякс

становиться активным, бойким (“родниковым”)

tõhuseks, kärmeks (“*lätteks*”) *muutuda, tulla*

muuttua, tulla tehokkaaksi, ripeäksi (“*lähteeksi*”)

ливчакавтомс ловажат

приободриться

julgust koguda

rohkaista mielensä

оймавтомс ловажат косо

успокоить кости (отдохнуть); умереть где-л

oma konte puhata lasta (*hinge tõmmata*); *koibi sirgu ajada*

lepuuttaa luitaan (*levähtää*); *oikaista koipensa*

понгомс трокс ловажакс кинень

стоять кому-л костью поперёк горла

kellelegi kiusajaks (“*põigitiseks luuks*”) *muutuda*

muodostua jkllle kiusanhengeksi (“*poikittaisluuksi*”)

улемс нармунень ловсо
 быть птичьим молоком
 olla *lillepidu* ("linnupiim")
 olla linnunmaito(a)

прок локшосо вачкодемс (риштемс; риштямс) кинь
поразить ("будто ударить [шёлкнуть] кнутом") кого-л
 kedagi *ehmatada* ("nagu piitsaga virutada")
säikäyttää ("sivaltaa kuin piiskalla [ruoskalla]") jkta

арамс ломанькс
 выйти в люди
 tulla inimeste sekka
 tulla ihmisten ilmoille

ливтемс ломань юткс (ломань(к)с) кинь
 вывести кого-л в люди; дать образование кому-л
 kedagi inimeste sekka saada; kedagi inimeseks kasvatada
 saattaa jku ihmisten pariin; kasvattaa jksta ihminen

лисемс ломанькс
 выйти в люди
silmapaistvat positsiooni saavutada
saavuttaa näkyvä asema

ловомс (путомс) ломанькс кинь
 считать кого-л человеком; уважать кого-л
 kedagi (heaks) inimeseks pidada; kedagi hinnata
 pitää jkta (hyvänä) ihmisenä; arvostaa, kunnioittaa jkta

улемс васенце ломань
 быть передовым человеком
 olla eesrindlik (silmapaistev) inimene
 olla eturivin ihminen

улемс ёмазь (ёмань) ломань
 быть пропащим человеком
 olla kaotatud (lootusetu) inimene
 olla menetetty (toivoton) ihminen

улемс лома(не)нь ломань
 быть чужим (посторонним) человеком
 olla võõras (võõra sünnipäraga; kõrvaline) inimene
 olla vieras(sukuinen) (sivullinen) ihminen

улемс мекольдень (остатка) ЛОМАНЬ
 БЫТЬ ПОСЛЕДНИМ ЧЕЛОВЕКОМ
 olla kõige viimane inimene
 olla viho(n)viimeinen ihminen

улемс нулгодькс (нулготькс) ЛОМАНЬ
 БЫТЬ ПРОТИВНЫМ ЧЕЛОВЕКОМ
 olla vastumeelne inimene
 olla vastenmielinen ihminen

улемс чаво ЛОМАНЬ
 БЫТЬ ПУСТЫМ ЧЕЛОВЕКОМ
 olla tühine inimene
 olla tyhjänpäiväinen ihminen

эрямс ЛОМАНЬКС
 ЖИТЬ ПО-ЧЕЛОВЕЧЕСКИ
 elada inimese kombel (moodi)
 elää ihmisiksi

муемс ЛУВ
 НАЙТИ СУЩНОСТЬ ЧЕГО-Л
 avastada (leida) millegi olemus (mõte)
 löytää (keksiä) jnk olemus (tarkoitus)

совавтомс ЛУВС КИНЬ
 ПРИВЕСТИ КОГО-Л В ПОРЯДОК
 kedagi korda panna, seada
 panna, saattaa jku järjestykseen

туемс МАСТОП АЛОВ (масторонь пачк)
 ПРОВАЛИТЬСЯ СКВОЗЬ ЗЕМЛЮ
 maa alla vajuda (=häbi pärast)
 vaipua maan alle (=häpeästä)

кортамс, прок МЕДЬСЭ ВАДЕМС
 ГОВОРИТЬ МЕДОВЫМ ГОЛОСОМ
 rääkida mesimagusa *häälega* ("nagu meega määrida")
 puhua hunajaisella *äänellä* ("kuin hunajalla voitelisi")

кортамс МЕЗДЕ А МЕЗДЕ
 ГОВОРИТЬ ЧТО ПОПАЛО
 rääkida mis tahes

puhua mitä sattuu

кинень-бути мелезэ апаркстоми
у кого-л плохое настроение (огорчение)
kellegi meeleolu on halb (keegi on rahas tujus)
jklla on raha mieli

арсемс ве мельсэ
думать единодушно
üksmeelselt mõtelda
ajatella yksimielisesti

аштемс мельсэ кинь
держатъ в мыслях (памяти) кого-л
kedagi meeles pidada
pitää jkta (jku) mielessä(än)

аштемс паро мельсэ
быть в хорошем настроении
heas tujus olla
olla hyvällä mielellä (hyvillä mielin)

ваномс мель кинь
угождать кому-л
kellegi meele järgi olla
olla jklle mieliksi

кинь-бути мелезэ витеви
чье-л настроение исправится (наладится)
kellegi tuju tõuseb
jkn mieliala kohentuu

витемс мель кинь
удовлетворить чье-л *желание*
rahuldada kellegi meelt (kellegi meelt mööda olema)
tyüdyttää jkn mieltä

ёртомс мельстэ кинь (мезенть)
выбросить из *головы* кого-л (что-л)
kedagi (midagi) mõtetest ära heita
heittää mielestään jku (jtak)

кинь-бути мелезэ касы (кепедevi)
чье-л настроение поднимается

kellegi tuju tõuseb
jkn mieliala kohoaa

кастомс (кепедемс) мель кинь
поднять настроение кому-л
tõsta kellegi meeleolu
kohottaa jkn mielialaa

кирдемс мельсэ кинь (мезенть)
держать в памяти кого-л (что-л)
kedagi (midagi) meeles pidada, mäletada
pitää mielessä jku (jtak)

кинь-бути мелезэ колави
чьё-л настроение испортится
kellegi meeleolu on häiritud
jkn mieliala pilaantuu

коламс мель кинь
испортить чьё-л настроение
kellegi meeleolu rikkuda
pilata jkn mieliala

ледемс мельс кинь
прийти кому-л на ум
kellelegi meelde tulla (*pähe* torgata)
juolahtaa mieleen (pälkähtää *päähän*) jklle

молемс мель каршо кинь
оспаривать чьё-л мнение
kellegi arvamusele vastu olla
vastustaa jkn miel(ipidet)tä

молемс мель мельга кинь
быть с кем-л *заодно*; стоять за кого-л
kellegi *eest seista* (*poolt* olla)
pitää jkn *puolta*

мольстемс мель кинь
надоесть кому-л
kedagi *ära tüüdata*
kyllästyttää jkta (saada jku kyllästymään)

пелемс мельде кинь

считаться с чьим-л мнением; *стесняться кого-л*
 kellegi arvamust austada, hinnata; *kedagi häbeneda*
 arvostaa jkn mielipidettä; *kainostella jkta*

полавамс мель
передумать
 meelt muuta, ümber mõtelda
 muuttaa mielensä (mieltään)

появамс (саемс) мель кинень
захотеть кому-л чего-л
 (hakata) *soovima* (tahtma) midagi
 (alkaa) tehdä mieli jtak

прамс мельс кинь
помниться кому-л; задумать одинаково с кем-л
 kellelegi meelde tulla; kellegagi *ühtemoodi hakata mõtlema*
 muistua jkn mieleen; *(alkaa) ajatella samalla tavalla jkn kanssa*

прамс ве мельс
прийти к одному выводу
 samale *järeldusele* tulla
 tulla samaan *johtopäätökseen*

прамс паро мельс (мельспарос)
быть в хорошем настроении
 heas tujus olla
 olla hyvillä mielin

савтомс мель кинь
доставить удовольствие кому-л
 kellelegi heameelt (rahuldust) valmistada
 tuottaa mielihyvää jklle

саемс мель
захотеть, пожелать что-л
 kellelgi on millegi järele *tahtmine* (*soovida, tahta* midagi)
 tehdä mieli (*haluta* jtak)

саемс зяро мелеть
взять сколько угодно
 võtta oma meele järgi (*ükskõik kui palju*)
 ottaa mielen(sä) mukaan (mieltä myöten)

саемс мельс мезе

запомнить, помнить что-л; брать во внимание, принять к сведению что-л
midagi meelde jätta, meeles pidada, mäletada; midagi *arvesse võtta*
painaa mieleensä, pitää mielessä, muistaa jtk; ottaa *huomioon* jtk

самс мельс кинь

вспомниться кому-л
kellelegi meelde tulla
johtua jkn mieleen, muistua jklle

синдемс мель кинь

оспаривать чьё-л мнение; покорять чьё-л *желание*
kellegi *arvamusele* vastu olla; kellegi *soovi* murda
vastustaa jkn mielipidettä; lannistaa jkn *halu, toivomus*

теемс мезе-бути покш мельсэ (мельспаро марто)

делать что-л с удовольствием
midagi heameelega teha
tehdä jtk mielihyvin

топавтомс мель кинь

исполнить чьё-л *желание*
kellegi *soovi* täita
täyttää jkn *toivomus*

кинь-бути мелезэ топавтови

чьё-л *желание* выполнится
kellegi *soov* täitub
jkn mieliteko toteutuu

туемс мельс кинь

понравиться кому-л (“уйти в чью-л мысль”)
kellelegi meeldida (“meelde tulla”)
miellyttää jkta (“tulla jkn mieleen”)

а тукшномс мельстэ кинь

не выходить из чьей-л *головы*
kellegi meeles püsida
olla lähtemättä jkn mielestä

кинь-бути мелезэ ули ...

хотеться (делать) что-л
soovida (teha) midagi
tehdä mieli jtk

мелезэнзэ ули вадря (паро)
у кого-л хорошее настроение
kellegi meeleolu on hea (keegi on heas tujus)
jklle on hyvä mieli

улемс виде-паро мельсэ
быть в искреннем настроении
olla siirameelne
olla vilpittömin mielin

улемс паро мельсэ
быть в хорошем настроении
heas tujus olla
olla hyvillä mielin

эцнемс мельс кинь
приходить (“лезть”) на ум кому-л
kellelegi meelde tulla
johtua, tulla jkn mieleen

явомс мель кинень
уделять *внимание* кому-л
kellelegi *tähelepanu* pöörata; kellelegi *tähelepanu* osutada
kiinnittää *huomiota* jkhun; osoittaa *huomiota* jklle

отвечамс мельде-валдо
отвечать *нехотя*
vastumeelselt (keerutades) vastata
vastata vastenmielisesti (vältellen)

кие-бути мельспаро саизе
кто-л испытывал приятное чувство
keegi on head meelt tundnud
jku on tuntenut mielihyvää

совавтомс мельспарос (теемс мельспаро) кинь
доставить удовольствие кому-л
kellelegi heameelt (rahuldust) valmistada
tuottaa mielihyvää jklle

ваномс мельга кинь
следить за кем-л; ухаживать за кем-л
kellegi eest hoolitseda; kedagi hooldada (põetada)

katsoa jkn perään; hoitaa (hoivata) jkta

панемс мельга кинь
преследовать кого-л
kedagi jälitada
ajaa takaa jkta

правтомс мельга кинь (мезенть)
стараться гнаться за кем-л; добиваться чьего-л расположения
püüida kellegagi võrdne (võrreldav) olla; kellegi poolehoidu taotleda
pyrkii vetämään vertoja jklle; pyrkii jkn suosioon

туемс мельга кинь
стать сторонником кого-л ("пойти за кем-л")
kellegi poolt olla
olla jkn puolella, puolesta

якамс мельга кинь
ухаживать за кем-л
kellegi eest hoolitseda; kellegagi kurameerida
hoitaa jkta; hakkailla, liehakoida jkta

улемс чаво мешоксо вачкодезь
быть *придурковатым* ("пустым мешком прибитым")
olla *juhm(akas)* ("sooja sepikuga pähe saanud")
olla *löylynlyömä* ("tyhjällä säkillä kumautettu")

сезнемс меште
разбить *голову* (свою) ("рвать грудь свою")
oma pead veriseks lüüa ("oma rinda rebida")
lyödä päänsä verille ("raadella povensa")

нолдамс мода(нь) пачк кинь
проклинать кому-л провалиться сквозь землю
kedagi *põrgupõhja needa*
kirota jku maan alle (*manalaan*)

педявтомс модас
положить на обе лопатки
kedagi *õlgadele panna* (*seljatada*)
painaa hartiat mattoon (*selättää jku*)

туемс модань пачк
как сквозь землю провалиться

nagu maa alla vajuda (=häbi pärast)
vaipua maan alle (=häpeästä)

(стака) мор(ось) саензат (саесэ)!
чёрт возьми! (побери!); шут с ним!
kurat (pagan) võtaks!
piru vieköön!

морозо моравсть
чья-л песенка спета
kellegi laul on lauldud
jkn laulut on laulettu

морамс вейсэнь моро кие марто
петь одну и ту же песню с кем-л
kellegagi sedasama (vana) laulu laulda
veisata samaa (vanhaa) *virttä* jkn kanssa

улемс цёлак мотолка
быть *неумелой женщиной*, бездельницей
laisk *naine*, laiskleja, logeleja olla
olla taitamaton, laiskanpulskea *nainen*

ливтемс (таргамс) мотьке кинь
расправиться с кем-л (“выпустить потроха кому-л”), *убить* кого-л; жестоко
наказать кого-л
kellestki *jagu saada* (“kellelgi sisikonda välja võtta”), kellelgi *hinge välja võtta*;
kedagi *rangelt karistada*
tehdä selvää (jälkeä) jksta (“kiskoa jklta suolet pellolle”), *tappaa* jku; *rangaista*
ankarasti jkta

моцезэ арась (маштсь)
кому-л мочи нет
kellegi jõud on otsas
jkn voimat ovat lopusssa

улемс теке тумонь мурорь
быть *твёрдым* (“как дубовый пенёк”)
olla *kõva, tahtekindel* (“nagu toominga känd”)
olla *kova, luja* (“kuin tuomen kanto”)

секе неевтезэ ульнесь
и его *след простыл* (*пропал*) (“то и видение его было”)
keegi on nagu tina tuhka kadunud (“see oligi tema nägemus [unenäopilt]”)

jku on haihtunut jäljettömiin (pötkinyt pakoon, häipynyt) ("se olikin hänen näkynsä [unikuvansa]")

теке (ульнесь) неевтезэ
 кто-л мгновеноно исчез ("только его видели")
keegi on silmapilkselt kadunud ("oli just äsja nähtaval")
jku on haihtunut hetkessä ("oli juuri näkyvillä")

нолдамс нерь
опечалиться; приуныть ("опустить своё рыло")
kurvastuda; masenduda ("oma nina langetada")
tulla alakuloiseksi; masentua ("rainaa nokkansa")

тонгомс (эвкстамс; эцемс) нерь ков (козонь)
вмешаться в что-л (в чужие дела) ("совать своё рыло [сунуть свой КЛЮВ] куда-л")
teiste asjadesse vahele segada ("oma nina kuhugi toppida")
sekaantua muiden asioihin ("työntää nokkansa jhk")

пурдамс нилькс кинь
ругать кого-л; наказывать кого-л
kedagi sõimata; kedagi karistada
haukkua jkta; kurittaa jkta

каямс нужас-горяс кинь
беспокоиться за кого-л
kellegi pärast mures olla
olla huolissaan jksta

кундамс кавто нумолот
погнаться за двумя зайцами
võimatut taotleda ("kahte jänest taga ajada")
tavoitella mahdottomia ("ajaa takaa kahta jänistä")

чавомс кавто нумол(о)т
убить двух зайцев
kahte kärbest ("jänest") (ühe hoobiga) lüüa (tabada)
lyödä kaksi kärpästä ("jänistä") (yhdellä iskulla)

нучк-пачк содамс кинь
вдоль и поперёк знать кого-л
kedagi risti ja põiki (risti-rästi) tunda
tuntea jku läpikotaisin

улемс теке исеень саевть одирьва
 быть застенчивым человеком (“как вчерашней молодухой”)
 olla *uje, arglik inimene* (“nagu eilne noorik”)
 olla *ujo ihminen* (“kuin eilinen nuorikko”)

буто (прок) одов (одс) чачомс
 родиться вновь (заново), переродиться
 uuesti, ümber sündida
 uudestisyntyä

илештямс ожат
 засучить рукава
 käised üles käärida
 kääriä hihansa, *panna hihat heilumaan*

туемс кода (прок) ой ланга
 пойти, подходить как по маслу
 nagu õlitatult liikuda
 mennä, sujua kuin rasvattu

а максомс оймамо (оймамонь эрямо, о-нь ютко) кинень
 не дать покоя кому-л
 kedagi mitte rahule jätta
 olla antamatta rauhaa jklle

а содамс оймамо (оймамо шка)
 не знать отдыха
 mitte osata hinge tõmmata (“mitte puhkust tunda”)
 olla osaamatta levähtää

артомс (витемс) ойме
 улучшить настроение
 meeleolu tõsta
 nostaa (parantaa) mielialaa

ацирьгавтомс ойме кинь
 расстроить чью-л душу
 kellegi meelt segi ajada
 hämmentää (sekoittaa) jkn mieli

кинь-бути оймезэ прок валгсь (тусь) кочкаряс
 чья-л душа ушла в пятки
 kellegi süda langes saapasäärde
jkn sydän oli kintaan peukalossa (pupu meni pöksyyn) (“laskeutui kantapäähän”)

ванстомс ойме кинь
 беречь чъю-л жизнь
 kellegi elu kaitsta
 varjella jkn henkeä

ёмавтомс ойме
 лишиться жизни
 hinge heita
 heittää henkensä

идемс ойме кинь
 спасти чъю-л жизнь
 kellegi hinge päästa
 pelastaa jkn henki

кинь-бути оймезэ а кельги потс
 настроение у кого-л чрезмерно хорошее (“чъя-л душа не помещается
 внутри”)
keegi ei mahu oma nahka ära (“hing ei mahu sisse”)
jku ei tahdo mahtua nahkoihinsa (“jkn henki ei mahdu sisälle”)

ливтемс ойме кинь
 лишить кого-л жизни
 kelleltki elu võtta
 riistää (viedä) jklta henki

кинь-бути оймезэ лиссь
 кто-л скончался (испустил дух); быть очень утомлённым
 hinge *heita* (“kellegi hing on välja läinud”); *olla omadega täiesti läbi (surmväsinud)*
 jkn henki on lähtenyt; *olla lopen uupunut*

миемс (эсь) ойме кинень
 продать (свою) душу кому-л
 oma hinge (end) kellelegi müüa
 myydä sielunsa (itsensä) jklle

оймавтомс ойме кинь
 успокоить кого-л (“чъю-л душу)
 kedagi (“kellegi meelt”) rahustada
 rauhoittaa jkta (“jkn mieltä”)

панжомс ойме кинень
 раскрыть свою душу кому-л

kellelegi oma *südan*t avada
avata *sydämensä* jklle

оймезэ пись
задохнуться
peaagegu hingeldada ("hing jääb kinni")
olla läkähtymäisillään ("mieli on kiehunut")

полавромс ойме
перевести дух (дыхание)
hinge tagasi tõmmata (korraks hinge tõmmata)
vetää henkeä (hengähtää)

путомс ойме мезнень
вложить душу во что-л
millessegi *õhinaga* süveneda ("oma hinge panna")
paneutua jhk *koko sydämellään* ("panna sielunsa jhk")

саемс ойме кинь
лищить кого-л жизни
kelleltki *elu* võtta, kedagi ära tappa
ottaa jku hengiltä, riistää henki jklta

сельгемс оймес кинь
плюнуть в душу кому-л
kellegi meelt (*tundeid*) haavata ("hinge sülitada")
loukata jkn mieltä (*tunteita*) ("sylkäistä jkn sieluun")

синдемс ойме кинь
портить чьё-л настроение
kellegi tuju rikkuda
pilata jkn mieliala

таргамс ойме
вздохнуть, перевести дух ("вынуть душу"); *передохнуть*; *почувствовать*
облегчение; *чувствовать* какое-л дыхание
hinge (tagasi) tõmmata; *veidi puhata*; *kergendust tunda*; *mingit hingust tunda*
hengähtää, vetää henkeä; *levähtää*; *tuntea helpotusta*; *tuntea* jk henkäys

ойметь а таргави
не(льзя) продохнуть
matab hinge
henkeä ahdistaa

тешамс ойме кинь

доставлять удовольствие кому-л (“обрадовать чъю-л душу”)

kellelegi rõõmu valmistada (“kellegi meelt rõõmustada”)

tuottaa huvia, iloa jklle (“ilahduttaa jkn mieltä”)

токамс ойме кинь

затронуть за *живое* кого-л

kellegi hinge liigutada

koskettaa jkn mieltä

улемс валдо ойме

быть светлой душой

olla helge hing

olla valoisa sielu

улемс ванькс ойме

быть чистой душой

olla puhta südamega (avameelne) (inimene)

olla puhdassieluinen (vilpitön) (ihminen)

улемс лавшо ойме

быть слабой душой

olla nõrk iseloom (nõrga iseloomuga inimene)

olla heikko luonne (heikkoluonteinen ihminen)

улемс лембе ойме

быть тёплым *человеком* (“тёплой душой”)

olla sooja südamega (inimene)

olla lämminhenkinen (ihminen)

улемс паро ойме

быть доброй душой

olla heasüdamlik (inimene)

olla hyväsydäminen (ihminen)

чамдомс ойме кинень

излить, открыть душу кому-л

kellelegi südant puistata

keventää mieltään, avata sydämensä jklle

неемс онсто мезенть

видеть во сне что-л

midagi unes näha

nähdä unessa jtak

неемс прок ононь пачк
 видеть как во сне
 nagu unes näha
 nähdä kuin unessa

а неемс онсто(як) кинь (мезенть)
 и во сне не увидеть кого-л (что-л)
 uneski mitte näha kedagi (midagi)
 olla näkemättä unissaankaan jkta (jtak)

улемс будто (кода; прок; теке) онсто
 быть как во сне
 olla nagu unes
 olla kuin unessa

улемс опкан курго
 быть обжорой
 olla *ahmija, õgard*
 olla *ahmatti, syöppö* ("ahmatin suu")

општ молемс (теемс)
 замолчать, стихнуть; успокоиться
 vaikida, vait jääda; rahuneda
 vaieta, hiljentyä; rauhoittua

оргатне кепететсть
кто-л рассердился ("как на дрожжах поднимался")
keegi on raevunud ("kerkinud kui pärmitaigen")
jku on raivostunut ("noussut kuin hiivataikina")

невт(н)емс ордакшт
 капризничать ("показать капризы"); обидеться
 kapriisitseda ("kapriise näidata"); haavuda
 oikutella ("näyttää oikut"); narkästyä

пазось ванстозо!
 боже сохрани!
 issand (looja) hoidku!
 luoja varjelkoon!

паз(ось) мартот!
 бог с тобой!
 jumal kaasa!

herra kanssasi!

ве (вейке; вере) паз соды (содасы)
 (один) бог знает (никто не знает)
 jumal (looja) teab (keegi ei tea)
 herra (luoja) ties

прамс памятьс
сохраниться в памяти
 meelde jääda; meeles püsida
 painua mieleen; säilyä muistissa (muistossa)

чачомс панарсо
 родиться в рубашке
fortuuna lemmikuks (“õnne särgis”) sündida
 syntyä *onnetaren suosikkina* (“paidassa”)

велятомс (сявордомс) пандот
 свернуть (своротить) горы
 mägesid liigutada
 siirtää vuoria

улемс сисем панжом эжшсэ
 быть за семью замками
 olla seitsme luku taga (ligipääsmatu)
 olla seitsemän lukon takana

арсемс паро кинень
 желать (хотеть) добро кому-л
 kellelegi head soovida
 toivoa (haluta) hyvää jklle

пандомс паро кинень
 (от)платить добром кому-л
 kellelegi heaga tasuda (hüvitada)
 maksaa hyvällä (hyvittää) jklle

а стувтомс паро
 не забыть добро
 mitte head unustada
 olla unohtamatta hyvää

неемс пачк кинь
 видеть кого-л насквозь

kedagi läbi näha
nähdä jkn läpi (lävitse)

пезэ арась (а ули)
чему-л конца нет; иметься до бесконечности
millelgi pole lõppu; midagi on lõpmatult
jllek ei ole lõppua; olla jtak loputtomasti

муемс пе кинь
расправиться с кем-л (“найти конец кому-л”)
kellestki *jagu saada, võidu saavutada* kellegi üle (“kellelegi lõppu leida”)
tehdä selvä(ä) jksta (“löytää loppu jklle”)

панемс (ве) пев (пес) кинь
поставить кого-л в *тупик*
kedagi *kimbatusse (ummikusse)* ajada (viia)
ajaa (pakottaa) jku *umpikujaan*

пачтямс пев (пес) кинь
озлоблять кого-л
kedagi *vihastada*
saattaa jku *vihan* valtaan

путомс пе кинень (мезнень)
положить конец кому-л (чему-л)
kellelegi (millelegi) lõppu teha, *kedagi ära tappa*
tehdä loppu jksta (jstak), ottaa jku hengiltä

пе сась (сы)
конец пришёл (приближается)
lõpp on käes (*läheneb*)
loppu on tullut (tulossa)

теемс (вейке) пе
завершить, довести до конца что-л (“делать конец чему-л”)
midagi lõpule viia (“millelegi lõppu teha”)
saattaa päätökseen jtak (“tehdä loppu jstak”)

ютамс вейкенъ (вейкест) пес
пойти *до одного*
minema hakata kõik *viimseni*
lähteä *viimeistä myöten*

педямс педлийкс кинень

присосаться к кому-л как пиявка
 end kuhugi külge imeda nagu kaan
 imeytyä (liimautua) jkhun kuin iiliäinen

улемс кирьгава пеель кинень
 кому-л нож острый *в сердце*
 nagu (kui) nuga kellelegi südamesse lüüa
 olla (kuin) puukko jkn kurkulla

печкемс пеельтеме кинь
 нарезать кого-л без ножа
 kedagi ilma pussita tappa
 saattaa jku perikatoon ("tappaа jku puukotta")

ветямс пежетьс кинь
 вводить кого-л в искушение
 kedagi kiusatusse viia
 saattaa jku kiusaukseen

совамс пежетьс
 согрешить, принять грех на душу ("войти в грех"); искушаться
 patustada, pattu teha ("patusse minna"); kiusatusse langeda (sattuda)
 tehdä syntiä ("mennä syntiin"); langeta kiusaukseen

низелгавтнемс пейть
 (о)скалить зубы
 irvitada (hambaid irevile ajada)
 irvistellä (näytellä hampaitaan)

кортавромс пейть кинь
 заговорить зубы кому-л
 kellegi tähelepanu jutuga kõrvale juhtida
 hämätä jku puheillaan

кортамс пеень пачк
 говорить сквозь зубы
 läbi hammaste rääkida
 puhua hampaiden(sa) välistä (raosta)

ловномс пейть кинь
 пересчитать зубы кому-л
 kedagi vaeseomaks peksta ("kellegi hambaid lugeda")
 piestä jku pahanpäiväisesti ("laskea jkn hampaat")

понгомс пей алов кинь
 попасть кому-л на зубок
 kellegi hammaste vahele sattuda
 joutua jkn hampaisiin

пеензэ вейке омбоце лангс а понгонить
 зуб на зуб не попадает
 hambad *plagisevad*
 hampaat *lyövät loukkua*

поремс пейть кие (мезе) лангс
 иметь зуб на кого-л (что-л)
 kellelgi on midagi kellegi (*millegi*) vastu
 olla jtak hampaankolossa jkta (jtak) vastaan

путомс пей алов (лангс) мезе
 запомнить что-л навсегда (“положить что-л под зубы”)
 midagi kogu eluaeg mäletada (“midagi hambaauku panna”)
 panna jtak hampaankoloon

сускомс пейть
 стиснуть (в) зубы
 hambaid kokku suruda
 purra hammasta

човамс пейть кие лангс
 точить зубы на кого-л
 kellegi peale hammast ihuda
 hioa hampaitaan jkn varalle

тейнемс ломань пейдемат
 стать посмешищем для кого-л
 kellegi naeru (pilke) alla sattuda
 joutua jkn pilkan kohteeksi

улемс ломанень пейдема
 быть посмешищем людей
 inimeste naeruks olema
 olla ihmisten naurunaiheena

прамс пейдема-таркас
 стать посмешищем
 pilkealuseks sattuda
 joutua pilkan kohteeksi

теемс пейдема-тарка эсь прясто
 притвориться посмешищем
ennast naerualuseks teha
saattaa itsensä naurunalaiseksi

пекесь вачи (вачомсь; вачсь)
 проголодаться (“живот проголодается”)
nälga näha, nälgida (“kõht on näljane”)
nähdä nälkää, nälkiintyä (“vatsa on nälkäinen”)

кирдемс вачо пеке (вачочи)
 видеть голод (“держать голодный живот”)
näljas olla (“näljast kõhtu pidada”)
nähdä nälkää (“pitää nälkäistä vatsaa”)

пекень кундазь (пейдемс)
 сдерживать смех
naeru tagasi hoida
pidellä mahaansa (naurusta)

пештямс пеке
 наестся *досыта* (“живот наполнить”)
end täis süüa (“vatsa täis parkida”)
syödä mahansa täyteen (“täyttää vatsansa”)

пекезэ эль сезеви
 чей-л живот почти лопаётся
kellegi kõht tahab rebeneda
jkn vatsa on halkeamaisillaan

пекезэ сэреди кинь (мезень) кисэ
 кто-л беспокоится о ком-л (чём-л); кому-л надоесть кто-л (“чей-л живот болит”)
kellegi (millegi) eest hoolitseda; kellestki (millestki) küllalt saada (“kellegi kõht valutab”)
huolehtia jksta (jstak); saada kyllikseen jksta (jstak) (“jkn mahaa koskee”)

пекезэ копорезэнзэ токась
 кто-л жил впроголодь (“у кого-л живот к спине прирос”)
keegi on näljas olnud (“kellegi kõht on selga kinni kasvanud”)
jku on nähnyt nälkää (“jkn maha on kasvanut kiinni selkään”)

улемс нузякс пенге

быть лентяем (“ленивым поленом”)

olla laiskleja (“laisk halg”)

olla laiskimus (“laiska halko”)

яжамс пенгеть

сделать большие ошибки (“колоть дрова”)

suuri vigu teha (“puid lõhkuda”)

tehdä rahoja virheitä (“hakata halkoja”)

туемс пенчень-кундынъ пес

уйти, все от мала до велика (“все, кто умеют держать ложку”)

ära minna (lahkuda), kõik, kes vähegi suudavad (“kõik, kes suudavad lusikat hoida”)

lähteä, kaikki kynnelle kykenevät (“kaikki, jotka pystyvät lusikkaa pitelemään”)

улемс тыц пешксе мезде

быть полным до отказа чего-л

olla millestki pungil täis

olla täpötäynnä jtk

эрямс вачонь пешксе

жить впроголодь

nälgides (poolnäljas) elada

elää nälkärajalla

невтемс бабань пеште кинень

показать кукиш кому-л; обмануть кого-л

kellelegi tünnga teha (kedagi pikalt saata); kedagi petta (tüssata)

näyttää jklle peukaloa (“akan pähkinää”, haistatella, haistattaa jklle); pettää (jymäyttää) jkta

прок пешть чулгонемс

быстро решать задачи (“будто орехи щёлкать”)

ülesandeid kiiresti lahendada (“nagu pähkleid pureda”)

selvitä nopeasti tehtävistä (“olla pureskelevinaan pähkinöitä”)

ливтемс (пургамс) пижеть-ожот

кричать истошным (“зеленовато-жёлтым”) голосом

täiest kõrist karjuda

kirkua täyttä kurkkua

теемс (вейсэнь) пизэ козонь

свить (общее) гнездо где-л

(ühine) pesa kuhugi asutada, ehitada, teha

perustaa, rakentaa, tehdä (yhteinen) pesä jhk

пикссэ а кирдеви кинь

трудно удержатъ кого-л (“верёвкой не удержатъ”)

olla ohjeldamatu

olla pitelemättömissä (“köydellä ei voi pidätellä”)

аравтомс (пштилгавтомс; стявтомс) пилеть

навостритъ (насторожитъ) уши

kõrvu kikitada (kuulmist teritada)

höristaa korviaan (teroittaa kuuloaan)

кинъ-бути пилензэ вешкитъ

держатъ ухо востро; *быть настороже*

kõrvad kikkis hoida; *valvel olla, peale passida*

pitää korvansa auki; *olla varuillaan*

а кемемс эсь пилес

не веритъ своим ушам

mitte oma kõrvu uskuda

olla uskomatta (omia) korviaan

кирвастемс пиле прят кинь

драть кого-л за уши

kedagi kõrvust kiskuda

kiskoa jkta korvista

марямс эсь пилесэ мезентъ

слышатъ своими ушами что-л

midagi oma kõrvaga kuulda

kuulla omin korvin jtak

мизолдомс пиледе пилес

улыбаться во весь рот (растянув рот до ушей)

naeratada suu kõrvuni

hymyillä suu korvissa (korvasta korvaan, korviin asti)

невтямс пилеть кинь

драть кого-л за уши

kedagi kõrvust kiskuda

vetää (kiskoa) jkta korvista

нолдамс пиле вакска мезентъ

пропуститъ мимо ушей что-л

midagi kõrvust mööda lasta

päästää jtk ohi korvien

хоть пилет потомдыть
хоть уши затыкай (при шуме)
topi või kõrvad täis (müras)
vaikka tukkisi korvansa (melussa)

пилеть пужить
уши вянут
vastik kuulda, tüdinud kuulamast (“kõrvad närtsivad”)
ei kestä (kärssi) kuunnella

эждемс пиле юр кинь
ударить по уху кого-л (“подогреть основание уха”)
kellelegi vastu kõrvu (kõrvakiilu) anda (“kõrva juurde virutada”)
läimäyttää korvalle (“korvan juureen”) jkta

аштемс кеместэ пильге лангсо
крепко стоять на ногах
tugevasti omil jalul seista
seisoa tukevasti jaloillaan

венстемс (венстямс) пильг(е)ть
протянуть ноги
koibi sirgu ajada
oikaista koipensa

кепедемс пильге лангс кинь
поставить кого-л на ноги
kedagi jalule tõsta, aidata (*terveks arstida*)
nostaa jku jaloilleen

цють (эль) кирдедемс пильге лангсо
чуть (еле) удержаться на ногах
vaevalt jalul püsida
tuskin pysyä jaloillaan

а марямс мода пильге алдо (ало)
не чуют земли под *собой*
mitte tunda maad jalg(ad)e all
olla tuntematta maata jalkojen(sa) alla

прамс (сюконямс) пильгс кинь
умолять кого-л, поклониться в ноги кому-л (“упасть в ноги, к ногам”)

kelleltki *anuda* (“kellelegi jalgadesse [jalgade juurde] langeda, laskuda”) *anella, rukoilla nöyrästi jklta (jkta)* (“langeta, laskeutua jkn jalkoihin”)

прамс пильге лангсто (пельде)
изнемочь от беготни; заболеть (“упасть с ног”)
väsimusest nõrgaks jääda; haigestuda (“jalgadelt kukkuda”)
uurua perusteellisesti; sairastua (“pudota jaloiltaan”)

ствятомс пильге лангс (кинъ)
вылечить кого-л; *укрепить* (“поставить на ноги”) кого-л (что-л); *создать неразбериху, суматоху; взволновать, взбудоражить* кого-л
kedagi parandada, terveks ravida; kedagi (midagi) tugevdada, kindlustada (“jalgadele tõsta”); *segadust tekitada, korda saata; kedagi erutada, ärritada parantaa jku; lujittaa, vahvistaa jkta (jtak)* (“nostaa jku, jtak jaloilleen”); *synnyttää sekasortoa, sekasotkua; huolestuttaa, kiihdyttää jkta*

стямс пильге лангс
подняться на ноги
paraneda, jalule, jalgu alla saada; iseseisvuda
parantua, päästä jalkeille, omille jaloilleen; itsenäistyä

тапамс (чавомс) пильг(е)ть (пильге лангсо)
много ходить (“бить ноги”)
palju kõndida, (jala) käia
kulkea, kävellä paljon

кинъ-бути пильгензэ модас (модантень) а токить (токшить)
(нестись) во весь дух (опор) (“чьи-л ноги не дотронутся до земли”)
(tormata, joosta) nii et hing niidiga kaelas (tuhatnelja) (“jalgadega maad puudutamata”)
(rientää) kuin henkensä edestä (“jalkojen koskettamatta maata”)

улемс пильгало сор(кс)
быть никчёмным (никуда не годным) (человеком) (“под ногами мусор”)
olla mõttetu, kõlbmatu (inimene) (“prügi jalge all”)
olla tolkuton, kelvoton (ihminen) (“roskat jalkojen alla”)

щють пильгензэ усковить кинъ
кто-л *очень плохой, устал* (“еле тащатся чьи-л ноги”)
keegi on väga nõrk, väsinud (“kellegi jalad vaevalt lohisevad”)
jku on hyvin huono(na), uupunut (“jkn jalat tuskin laahautuvat”)

а чалгамс пильге ков-бути
не наступить ногой на что-л

mitte jalaga kuhugi astuda
olla astumatta jalallaan jhk

кинъ-бути пильге виезэ маштсь
кто-л *обессилел* (“пропала чья-л сила ног”)
jõuetuks jääda (“jalgade jõudu kaotada”)
uurua (“menettää jalkavoimansa”)

оргодемс пильгень-полдань синдезь
убежать *опрометью*
uisapäisa rõgeneda
livistää *minkä kintuista pääsee*

кинъ-бути пильге санонзо керятотсть
чьи-л ноги подкосились
kellegi jalad nõtkusid
jkn jalat pettivät

молемс (якамс) пильге сур лангсо
ходить на цыпочках
kikivarvail (kikivarvul) käia
kulkea varpaisillaan

улемс теке тюштянь пингестэ
быть будто с незапамятных времён (“с времён тюштяня”)
iidsetest aegadest (“Tjuštjani aegadest”) (pärit) olla
olla (peräisin) ikimuistoisilta (“Tjuštjanin”) ajoilta

эрямс пингедэ пингес
жить во веки веков
igavesti elada
elää iankaikkisesti

питне(нь) пезэ арась кинь (мезенть)
кому-л (чему-л) цены нет
keegi on ääretult väärtuslik, korvamatu; mingi on eriti kallis (“hindamatu”)
jku on äärettömän arvokas, korvaamaton; jk on erittäin kallis (“hinnaton”)

питнезэ вейке (ули)
(*быть*) *одно и то же*
samaväärne (ükskõik) olla
olla samanarvoista (yhden tekevää)

поколь кеверсь (кузсь) кирьгапарьс кинь

комок подступил кому-л к горлу
 kellelegi on klimp (pala) tõusnud kurku
 pala on noussut jkn kurkkuun

понгомс а понгомас
 попасть в безвыходное положение
 lootusetusse olukorda sattuda
 joutua toivottomaan tilanteeseen

кемемс потмаксос кинень (мезнень)
 полагаться до *конца* на кого-л (что-л)
 lõruni kellegi (millegi) peale loota
 luottaa *lopuni* asti jkhun (jhk)

невтемс (эсь) потмо
 показать (своё) нутро
 oma sisimat paljastada
 paljastaa sisimpänsä

кинь-бути потмозо нурьгамсь
 кто-л *обессилел* (“чьё-л нутро опустело”)
 väsimusest nõrkeda (“kellegi sisikond on tühjenedud”)
 jku on nääntynyt (“jkn sisukset ovat tyhjentyneet”)

панжомс потмо(ёжо) кинень
 открыть свою *душу* (“своё нутро”) кому-л
 kellelegi usalduslikkust osutada, oma *südant* (“sisimat”) kellelegi avada
 avautua, avata *mielensä* (“sisimpänsä”) jklle

скирямс потмо кинь
беспокоить кого-л (“щипать чьё-л нутро”)
 kedagi erutada (“kellegi sisimat näpistada”)
 saada jku *huolestumaan* (“nipistää jkn sisintä”)

сельгенемс потолокс
 плевать в потолок
 lakke sülitada
 syljeksiä kattoon

прамс потс
 запасть в *душу* (“внутрь”)
 meelde jääda, mällu (“sisse”) sööbida
 painua *mieleen* (“sisään”)

кирдемс (эсь) потсо кинь (мезенть)
 содержать в себе (держатъ про себя) кого-л (что-л)
 kedagi (midagi) enda sees, sisimas pidada
 pitää sisällään jkta (jtak)

сиземс пакстакс
 очень устать, быть крайне утомлённым (“как портянка”)
 olla puruväsinud (“nagu jalarätt”)
 olla rättiväsynyt (“kuin jalkarätti”)

прах(ось) кандызе кинь
 кто-л *прииёл некстату* (“нелёгкая кого-л принесла”)
 keegi on saabunud ebasobival ajal (“kes ta siia vedas?”)
 jku on saapunut sopimattomaan aikaan (“pahusko sen tänne lennätti?”)

прах(ось) саевлизе кинь
 прах побрал кого-л
 kurat on kedagi võtnud
 piiru on vienyt jkn

аштемс превсэ кинь
 держать в *мыслях* (“голове”) кого-л
 kedagi *meeles* (“peas”) pidada
 pitää jkta (jku) *mielessä(än)* (“päässään”)

аштемс ве превсэ
 быть того же *мнения* (“в одном уме”)
 olla samal *arvamusel, seisukohal* (“mõistusel”)
 olla samaa *mieltä* (“ymmärrystä”)

кинь-бути превензэ велить (чарыть)
 чья-л голова кружится
 kellelgi pea pööratab
 jkn päätä huimaa

ёмавтомс (эсь) превть
 сойти с ума
 aru kaotada
 menettää järkensä

ёртомс превстэ кинь (мезенть)
 выбросить из головы кого-л (что-л)
 kedagi (midagi) *meelest* (“peast”) ära heita
 heittää mielestään (“päästään”) jku (jtak)

кайсемс превть
пораскинуть мозгами (“умом”)
ajusid (“aru”) *liigutada*
hieroa älynystyröitään (“järkeään”)

кевкстемс превть кинь кедьстэ
 спросить ум (требовать ума) с кого-л
kelleltki aru (*arukust*) *nõuda*
kysyä (*vaatia*) *järkeä jkltä*

кирдемс превсэ кинь (мезеньть)
 держать в памяти (“голове”) кого-л (что-л)
kedagi (*midagi*) *meeles* (“peas”) *pidada*
pitää mielessä (“päässä”) *jkta* (*jtak*)

кундамс превс
 взяться за ум
mõistusele tulla
tulla järkiinsä

ледемс превс кинь
 прийти кому-л на ум
kellelegi meelde tulla (*pähe torgata*)
juolahtaa mieleen (*pälkähtää päähän*) *jkllle*

лисемс превстэ
 сойти с ума
aru (*mõistust*) *kaotada*, *hulluks minna*
mennä järjiltään

кинь-бути превензэ маштсть
 кто-л потерял сознание (“чей-л ум пропал”)
keegi on teadvust (*mõistust*) *kaotanud*
jku on menettänyt järkensä

прамс превс кинь
запомнить кого-л; задумать одинаково с кем-л
kedagi meeles (“peas”) *pidada*; *kellegagi samal kombel* (*samuti*) (*hakata*) *mõtlemä*
rainaa jku mieleensä (“päähänsä”); (*alkaa*) *ajatella samalla tavalla jkn kanssa*

прамс ве превс
 прийти к одному *выводу* (“сознанию”)
samale järeldusele (“teadvusele”) *tulla*

tulla samaan *johtopäätökseen* ("tietoisuuteen")

пурнамс превть

взяться за ум

aru pähe võtta ("koguda")

viisastua ("kerätä järkeä")

путомс превс (превть) кинень

наставлять кого-л на ум; *учить кого-л хорошему*

kellelegi aru pähe panna; kellelegi head õpetada, head nõu anda

puhua ("panna") jklle järkeä; *neuvoa, ohjata jkta hyvään*

саемс превс мезе

запомнить, помнить что-л; *брать во внимание, принять к сведению* что-л

midagi meelde ("pähe") jätta, mäletada; midagi arvestada

rainaa mieleensä ("päähänsä"), *pitää mielessä* ("päässä"), *muistaa jtak; ottaa*

huomioon jtak

а саемс превс

трудно представить себе ("брать в голову")

raskesti ette kujutada

vaivain käydä järkeen

самс превс кинь

вспомниться кому-л ("прийти на ум")

kellelegi meelde ("pähe") tulla

muistua, johtua jkn mieleen ("päähän")

совавтомс превс кинь

наставлять кого-л на ум; *жестoko проучить* кого-л

kellelegi aru pähe panna, kedagi mõistusele tuua; kellelegi range peapesu teha

saattaa jku järkiinsä; läksyttää tiukasti jkta

совамс превс

поумнеть ("войти в ум"); *возникнуть, появиться*

targ(em)aks saada ("mõistusele tulla"); *ilmuda, saabuda*

viisastua ("tulla järkiinsä"); *ilmaantua, ilmestyä*

а тукшномс превстэ кинь

не выходить из чьей-л головы

mitte ära minna kellelegi meelest ("peast")

olla lähtemättä jkn mielestä ("pästä")

улемс варяв прев

быть дырявой головой
 olla *tuulepea*
 olla *hatarapäinen, tuulihattu*

улемс прок превстэ лисезь
 быть будто *взволнованным*; быть сумасшедшим
 olla nagu *ärritatud*; olla aru kaotanud, hullumeelne
 olla kuin *kiihtynyt*; olla järkensä menettänyt

улемс пеле (пель) преве
 быть *малоумным* (“полуумным”) (человеком)
 olla *vähese aruga* (“poolarukas”), arutu (inimene)
 olla *vähäjärkinen* (“puoliälykäs”) (ihminen)

улемс пшти прев
 быть остроумным (человеком)
 olla *teravmeelne, arukas* (inimene)
 olla *terävjärkinen, älykäs* (ihminen)

улемс шожда прев
 быть глупым (“легкоумным”) (человеком)
 olla *rumal* (“kerge mõistusega”) (inimene)
 olla *typerä* (“kevytjärkinen”) (ihminen)

эрямс ломань превсэ
 быть несамостоятельным (“жить чужим умом”)
 olla *iseseisvusetu, teistelt nõu otsida* (“võõra mõistusega elada”)
 olla *epäitsenäinen, turvautua muiden neuvoihin* (“elää vieraan järjen turvin”)

эцнемс превс кинь
 приходить на ум кому-л
kellelegi meelde (“pähe”) *tulla, turgatada*
johtua jkn mieleen, pälkähtää jkn päähän

аволдамс прясо
 кивнуть головой
 pead noogutada
 nyökäyttää päätään

алтамс (эсь) пря мейс
 отвечать (ручаться) головой за что-л
 oma pea pandiks millegi eest anda
 panna päänsä pantiksi jstak

аштемс прясо кинь
 держать в *мыслях, памяти* (“голове”) кого-л
 kedagi *meeles* (“peas”) pidada
 pitää jkta (jku) *mielessä(än)* (“päässään”)

вадяшамс пря ланга
 гладить по головке
 (kellegi) pead paitada (silitada)
 silittää (jkn) päätä

ванстомс (эсь) пря
 оберегать свою голову (оберегаться)
 oma *elu* (“pead”) (end) kaitsta
 varjella *henkeään* (“päätään”) (itseään)

велявтомс (ствявтомс) пря лангс мезенть
 перевернуть что-л *вверх дном* (“на темю”)
 midagi pea peale (kummuli) keerata
 kääntää jtak pääläelleen (ylösalaisin)

ёмавтомс (эсь) пря
 лишиться *жизни* (“головы”)
 peast ilma jääda
 menettää päänsä (henkensä) (heittää veivinsä)

ёртомс прясто кинь (мезенть)
 выбросить из головы кого-л (что-л)
 peast kedagi (midagi) välja heita (visata)
 heittää päästään jku (jtak)

жалямс (эсь) пря
 жалеть себя
 enesest kahju olla
 sääliä itseään

идемс эсь пря
 спасти свою голову; *выручатся*
 oma *nahka* (“pead”) päästa; *kitsikusest* pääseda
 pelastaa *nahkansa* (“päänsä; itsensä”); päästä *pinteestä*

кайсемс пря
отлынивать от работы
 tööst viilida

lintsata työstä

кандомс пря верьга
 поднять голову; *важничать*
 pead püsti hoida; *olla uhke*
 pitää päänsä pystyssä; *ylpeillä*

кепедемс пря
 поднять голову
 pead tõsta (püsti)
 kohottaa päätään; nostaa päänsä pystyyn

килькштямс пря
громить кого-л (“затянуть голову”)
 kellelegi kolki (*pekka*) anda
 peitota jku (“kiristää päätä”)

кирдемс (эсь) пря
настоять на своём (“держать свою голову”); сдержаться
 vastu (“oma pead”) pidada, oma *arvamuse juurde jääma*; *end vaos hoida*
 pitää päänsä, puoliaan, pintansa; hillitä *itsensä*

кирдемс прясо кинь (мезень)
 держать в *памяти* (“голове”) кого-л (что-л)
 kedagi (midagi) *meeles* (“peas”) pidada
 pitää *mielessä* (“päässä”) jkta (jtak)

комавтомс пря
 опустить голову
 pead langetada
 painaa päänsä alas

кундамс пряс
немного опьянеть (“взяться за голову”)
 kergelt vinti jääda (“pähe hakata, kinni jääda”)
 päihtyä *lievästi* (“tarttua päähän”)

ладямс (эсь) пря
наняться к кому-л
 kellegi teenistusse minna
 pestautua jkn palvelukseen

лазомс пря
 биться головой, разбить голову

peaga *vastu sein*a peksta
 takoa päätän *sein*ään

ливтямс (лисемс) прясто
 вылететь из головы
meelest ("peast") ära minna
 haihtua *mielestä* ("päästä")

ловомс (эсь) пря кикс (кодамокс)
 считать себя кем-л
 end (ennast) kellekski pidada
 pitää itseän jnak

максомс пря
 сложить голову; *сдаться (подчиниться)*
 oma *elu* ("pead") ohverdada; *alistuda (anduda)*
 uhrata *henkensä* ("päänsä"); *alistua (antautua)*

марямс (эсь) пря
 чувствовать себя каким-л
 end (ennast) ("oma pead") mingisugusena tunda
 tuntea *olonsa* ("päänsä") jksik

миемс (эсь) пря кинень
 продать (свою) *душу* ("голове") кому-л
 oma *hinge* ("pead") (end) kellelegi müüa
 myydä *sielunsa* ("päänsä") (itsensä) jklle

мурнемс (эсь) пря
 упрекать себя ("свою голову")
 end ("oma pead") (ennast) laita
 moittia itseän ("päätään")

невтемс (эсь) пря
 показать себя; *показаться, появиться; сделать вид*
 oma *võimeid* ("pead") näidata; *ilmuda, nähtavale tulla, end näidata; millegi tegemist teeselda*
 näyttää *kykynsä* ("päänsä"); *ilmaantua, näyttäytyä, tulla näyttämään itseän; olla tekevinään jtak*

невтемс прясто пильгс
 показать *целиком* ("с головы до ног")
täiesti ("pealaest jalatallani") näidata
 näyttää *kokonaan* ("kiireestä kantapäähän")

неемс (эсь) пря кода(мокс)
 видеть (чувствовать) себя (“свою голову”) как(им)-л
 ennast (“oma pead”) kellenagi (kellekski) näha (tunda)
 nähdä (tuntea) itsensä (“pänsä”) jnak (jksik)

нельгемс (эсь) пря(нтъ)
 освободиться
 vabaneda
 vapautua

нолдамс пря
 вешать голову
 pead norgu lasta
 olla alla päin (*mieli maassa*)

озамс пряс
 засесть в голове
 pähe (*meelde*) püsima jääda
 painua päähän (jäädä *mieleen*)

оймавтомс (эсь) пря
 успокоиться (“успокоить [свою] голову”)
 rahuneda (“oma pead rahustada”)
 rauhoittua (“rauhoittaa pänsä”)

понгомс пряс
 прийти в голову (*на ум*); *опьянеть*
 pähe torgata, *meelde tulla*; *pähe hakata (viin)*
 pälkähtää päähän, muistua *mieleen*; *nousta päähän (juopua viinasta)*

пурнамс (эсь) пря
 одеться (“собрать свою голову”); *собраться во что-л, куда-л (на пр. в дорогу)*
 riietuda (“oma pead kokku võtta”); *minekuks valmistuda (näit. reisiks)*
 pukeutua (“koota pänsä”); *valmistautua jhk (esim. matkaan)*

путомс (эсь) пря кинь (мезень) кис, кикс, мезекс
 положить (сложить) голову за кого-л (что-л); *стать, сделаться кем-л (чем-л)*
 oma *elu* (“pead”) kellegi (millegi) eest ohverdada; *kellekski saada*
 uhrata *henkensä* (“pänsä”) jkn (jnk) puolesta; *tulla jksik*

рамамс пря
 откупиться (“купить свою голову”)
 end *vabaks* lunastada (“osta”); *toime tulla*

lunastaa ("ostaa") itsensä *vapaaksi; selviytyä*

роботамс прянь апак кепсе
 работатъ *упорно* ("не поднимая головы")
järeleandmatult ("pead tõstamata") töötada
 työskennellä *peräänantamattomasti* ("päättään kohottelematta")

саемс пряс мезе
запомнить, помнитъ что-л; брать во внимание, принять к сведению что-л
midagi meelde ("pähe") jätta, *mäletada; midagi arvestada*
painaa mieleensä ("päähän"), pitää *mielessä* ("päässä"), *muistaa jtk; ottaa huomioon jtk*

саемс (эсь) пря кедьс
 взять себя ("свою голову") в руки
end talitseda, vaos hoida
hillitä itsensä, pusuä nahoissaan

самс пряс кинь
вспомниться кому-л
kellelegi meelde ("pähe") juhtuda, tulla
muistua, johtua jkn mieleen ("pään")

сеземс пря кинь
расправиться с кем-л; убить кого-л ("отрубить кому-л голову")
kellestki jagu saada; kellelgi hinge võtta ("kellelgi pead maha võtta")
tehdä selvää jksta; tappaa jku ("katkaista jklta pää")

сёвномс (эсь) пря
 обвинить (ругать) себя ("свою голову")
ennast ("oma pead") noomida, süüdistada
moittia (syyttää) itseään ("päättään")

сиведемс пря кинень
 нанять *кого-л* ("чью-л голову") на работу
kedagi ("kellegi pead") tööle võtta (värvata)
palkata (pestata) *jku* ("jkn pää")

синтремс (тапамс) (эсь) пря
 ломать голову
oma pead murda
vaivata päättään, miettiä päänsä puhki

теемс (эсь) пря

делать вид; притвориться кем-л (чем-л), создавать видимость чего-л
teeselda; end millekski teha
teeskennellä; tekeytyä jksik

тонгомс пря ков (козонь)
 вмешаться в чужие дела (“сунуть свою голову куда-л”)
teiste asjadesse sekkuda (“oma pead kuhugi toppida”)
sekaantua muiden asioihin (“työntää päänsä jhk”)

трямс (эсь) пря мейсэ
 содержать себя (“свою голову”), кормиться чем-л
end (“oma pead”) millegagi ülal pidada
elättää itseään (“päätään”) jllak

а тукшномс прясто кинь
 не выходить из чьей-л головы
mitte ära minna kellelegi meelest (“peast”)
olla lähtemättä jkn mielestä (“päästä”)

улемс батман (безмень) пря
 быть болваном (тупицей)
olla puurea (tohman; tolman)
olla puurää (tomppeli; typerys)

улемс варяв пря
 быть дырявой головой
olla tuulerea
olla hataräinen

улемс дурак пря
 быть бараньей головой
olla lambarea
olla pässinpää

улемс пайстомо пря
 быть несчастным (человеком)
olla halva õnnega, õnnetu (inimene)
olla kovaonnilinen, onneton (ihminen)

улемс пси пря
 быть горячим (человеком)
olla tuline, äge (inimene)
olla kuumaräinen (ihminen), kuumarää

кинъ-бути ули чаво пря (пря колган)
 быть глупым, легкомысленным ("у кого-л пустая голова")
 olla rumal, kerglane ("kellelgi on tühi pea")
 olla typerä, kevytmielinen ("jkllla on tyhjä pää")

чаравтомс пря(сь)
 качать головой
 pead vangutada
 pudistaa päätään

чаракавтомс пря кинъ
 вскружить голову кому-л
 kellegi pead segi ajada
 panna jkn pää pyörälle

кинъ-бути прязо чаракады (чары)
 чья-л голова кружится (от усталости); *колебаться, не решаться*
 kellegi väsimusest pead pöörutama panna; *kõhelda, ebakindel olla*
 jkn pääta huimaa (pyörryttää) väsymyksestä; *epäroida, horjua*

чумондомс (эсь) пря
 обвинять самого себя ("свою голову")
 ennast ("oma pead") süüdistada
 syyttää itseään ("päätään")

шнамс (эсь) пря
 хвалиться, возвеличивать себя ("хвалить свою голову")
 kiidelda, kelkida ("oma pead kiita")
 kehuskella, leuhkia ("kehua päätään")

эвкстамс (эцемс) пря ков (козонь)
 вмешаться во что-л ("совать голову куда-л")
 end millessegi segada ("oma pead kuhugi torgata")
 sekaantua ("työntää päänsä") jhk

эцнемс пряс кинъ
 лезть в голову кому-л
 kellelegi pähe (*meelde*) tulla (turgatada)
 nousta, tulla jkn päähän (*mieleen*)

ютамс прява кинъ
 промелькнуть в чей-л голове
 kellegi peas välgatada (*meelde torgata*)
 välähtää jkn päässä (*mielessä*)

яжамс пря
ломать голову
read murda
vaivata päätään, miettiä päänsä puhki

улемс пря безарькс (прябезарькс)
быть обузой
olla *koortaks*
olla *rasituksena, riesana*

аштемс прянек-пильгенек кинь кисэ
горой стоять за кого-л; *целиком* (“с головой – ногами”) поддерживать кого-л
olla *täiesti* (“peaga ja jalgadega”) kellegi poolel
olla *kokonaan* (“räin ja jaloin”) jkn puolella

нилемс мезе-бути прянек-пильгенек
проглотить что-л *целиком* (“и головой и ногами”)
koos *naha ja karvadega* (“peaga ja jalgadega”) alla neelata
nielaista jtak *karvoineen päivineen* (“päineen jalkoineen”)

кайсемс (каямс) пряполасо
бросать жребий
liisku heita
heittää arpaа

ардомс прянь-полдань синдезь
бежать *опрометью* (“сломя голову”)
kõigest jõust, uisapäisa joosta
juosta *suinpäin*, pää *kolmantena jalkana* (“pään-nilkan katkaisten”)

кинь-бути прячерензэ дубушки стясть
чьи-л волосы поднялись
kellegi juuksed tõusid püsti
jkn hiukset ovat nousseet pystyyn

валовомс псисэ
покраснеть
õhetama lüüа, *punaseks minna*
valahtaa kuumaksi, *punehtua*

каямс пси кинень
здать взбучку кому-л
kellelegi peapesu *anda* (“leili visata”)

antaa löylytys(tä) (“heittää kuumaa”) jklle

меремс мезе-бути псинзэ пачк
сказать что-л *сразу (сгоряча)* (“с жаром”)
midagi vihahoos, ärritatult (“kuumaga”) öelda
sanoa jtk pikaistuksissaan, tuohduksissaan (“kuumiltaan”)

валомс ведь пуло алга
водить (провести) кого-л за нос (“полить воду под хвостом”)
kedagi ninapidi vedada (“vett saba alt juhtida”)
vetää jkta nenästä (“johtaa vettä hännän alitse”)

кадовомс пулос (пуло пес)
остаться в хвосте
sabasse jääda
jääda hännille

кайсемс мекев-васов ривезень пуло
вилять хвостом; прикидываться лисой
tal on kavalad mõtted
olla ketunhäntä kainalossa

лепштямс пуло (кинь)
поджать хвост; прижать хвост кому-л
olla saba jalge vahel; kedagi korrale kutsuda
olla häntä koipien välissä; panna jku aisoihin

молемс пуло песэ
идти в хвосте
saba lõpus käia
kulkea häntäpäässä (hännillä)

сюлмамс (шлямс) пуло
сбежать (“завязать, смыть хвост”)
põgeneda, salaja minema lipsata (“oma saba kinni siduda, pesta”)
karata, livahtaa salaa (“sitoa, pestä häntänsä”)

усковомс пулосо (пулопесэ)
остаться (тянуться) в хвосте кого-л
kellegi sabas sörkida
laahustaa (viivytellä) jkn hännillä

чалгамс пуло лангс кинь
нажать на кого-л (“висеть на хвосте у кого-л”); *успокоить кого-л*

kedagi taga kiusata (“kellegi sabas püsida”); *kedagi rahustada*
ahdistaa jkta (“roikkua jkn hännillä”); *rauhoittaa jkta*

чаравтомс пулосо
лукавить, хитрить (“вертеть, вилять хвостом”)
kavaldada (“saba liputada”)
kierrellä ja kaarrella (“heiluttaa häntäänsä”)

ёртовомс пул(с)токс
повалиться как сноп
mütsatades (“nagu viljavihk”) maha kukkuda
kaatua, pudota *mätkähtäen* (“kuin lyhde”)

нолдамс пуль сельмес кинь
пускать пыль в глаза кому-л
kellelegi *puru* (“tolmu”) silma ajada, kedagi tüssata
heittää *sumua* (“pölyä”) jkn silmiin, sumuttaa jkta

ёртовомс пулякс
побежать пулей
poolena (“kui kuul”) (pakku) kihutada
pinkaista (pakoon) nuolena (viivana) (“luotina”)

ваномс пштистэ ков (козонь)
пристально смотреть куда-л; *держать в памяти что-л*
täpselt kuhugi vaadata; midagi meeles pidada
katsella tarkasti jhk; *pitää mielellään jtak*

озавтомс рудазс кинь
втоптать кого-л в грязь
kedagi porri tallata
tallata jku lokaan

сускомс салава кинь
вредить исподтишка (“укусить украдкой”) кого-л
kedagi salakesi vigastada (“hammustada”)
vahingoittaa (“puraista”) salavihkaa jkta

санот киремить
протянуть ноги, умереть (“жилы уменьшаются”)
hinge heita, ära surra (“sooned ahenevad”)
oikaista koipensa, kuolla (“suonet supistuvat”)

стямс саразтнэнь марто

встать *очень рано* (“с курицами”)
kukelaulu ajal (“kanadega”) tõusta
 nousta *kukonlaulun aikaan* (“kanojen kanssa”)

вешнемс (тарксемс) алсто сард(о)т
придираться к пустякам (“вытащить занозы из яйца”)
väiklaselt täpne olla (“pinde munast välja tõmmata”)
mennä pikkumaisuksiin (saivarrella) (“kiskoa tikkuja munasta”)

лисемс светс
 появиться на свет
 ilmale (maailma) tulla
 tulla maailmaan

нолдамс (в)ольной светс (свет лангс) кинь
 произвести на свет кого-л
 kedagi ilmale tuua
 saattaa jku maailmaan

седеесь апаркстомсь кинь
 кто-л огорчился (“чьё-л сердце ухудшилось”)
 keegi on *kurvaks muutunud* (“kellegi süda on nõrgenenud”)
 jku on *rahoittanut mielensä* (“jkn sydän on heikentynyt”)

кинь-бути седеезэ арась
 у кого-л нет сердца
 kellelgi pole südant (keegi on südametü)
 jklla ei ole sydäntä (jku on sydämetön)

ацирьгавтомс седей кинь
 расстроить чью-л *душу* (“чьё-л сердце”)
 kellegi *meelt* (“südant”) segi ajada
 hämmentää (sekoittaa) jkn *mieli* (“sydän”)

аштемс седейсэ кинь
 держаться в сердце у кого-л
 kellegi südames püsida
 pysyä jkn sydämessä

кинь-бути седеезэ ашти а таркасонзо
 кто-л *колебается* (“у кого-л сердце не на месте”)
 keegi *kõhkleb, on kahevahel* (“kellegi süda pole omal kohal”)
 jku *empii, epäröi* (“jkn sydän ei ole paikallaan”)

седеесь витеви кинь

кто-л испытывает удовольствие (“чье-л сердце удовлетворится”)

keegi on rahul millegagi (“kellegi süda tunneb rahuldust”)

jku tyytyy jhk (“jkn sydän tuntee tyydytystä”)

витемс седей кинь

облегчить чье-л сердце

kellegi südant kergendada

helpottaa jkn sydäntä

эвтамс седей марямот

высказать своё сочувствие (“сердечное чувство”)

kaastunnet (“südametunnet”) avaldada

ilmaista myötätuntonsa (“sydäntuntonsa”)

седеесь кавтолды (киторды) кинь

кто-л (“чье-л сердце”) колебается

keegi (“kellegi süda”) kõhkleb

jku (“jkn sydän”) empii (epäroi)

калавтомс седей кинь

разбить чье-л сердце

kellegi südant murda

särkeä jkn sydän

седеесь каладсь кинь

кто-л *растрогался* (*расстроился*) (“чье-л сердце развалился”)

keegi on *heldinud* (*ärritatud*) (“kellegi süda on lõhkenud”)

jku on *liikuttunut* (*hermostunut*) (“jkn sydän on särkynyt”)

кецявтомс седей кинь

обрадовать чье-л сердце

kellegi südant rõõmustada

ilahduttaa jkn sydäntä

кецямс седейга

радоваться всем сердцем

kogu südamest rõõmutseda

iloita koko sydämestään

кирвастемс седей кинь

зажечь сердце кому-л

kellegi *meelt* (“südant”) innustada

innoittaa jkn *mieltä* (“sydäntä”)

кортамс седейшкава ки марто
чутко относиться к кому-л (“сердечно говорить с кем-л”)
heatahtlikult suhtuda kellesegi (“südamlikult rääkida kellegagi”)
suhtautua huomaavaisesti jkhun (“puhua sydämellisesti jkn kanssa”)

каткат (кискат; псакат) коцькерить седей(сэ)
 кошки (собаки) скребут на сердце
südamesse lõigata (“kassid [koerad] kratsivad südant”)
viiltää sydäntä (“kissat [koirat] kynsivät sydäntä”)

седеесь лавшомсь кинь
кто-л расстроился (“чьё-л сердце ослабло”)
keegi on närviliseks muutunud (masendunud) (“kellegi süda on nõrgenenud [pehmenenud]”)
jku on hermostunut (masentunut) (“jkn sydän on heikentynyt [pehmennyt]”)

максомс седей кинень (мезентень)
 отдать своё сердце кому-л (чему-л)
oma südant kellelegi (millelegi) kaotada
 menettää sydämensä jklle (jllk)

марямс седейсэ (седеесь мари)
 чуютъ сердцем (сердце чует)
südames tunda (süda tunneb)
tuntea sydämessä(än) (sydän aavistaa)

менстямс седей вакска мезенть
 пропустить мимо *ушей* (“сердца”) что-л
midagi kõrvust (“südamest”) mööda lasta
 päästää jtak ohi *korvien* (“sydämen ohi”)

меремс седейга
 сказать (что-л) всем сердцем
(midagi) kogu südamest öelda
sanoa (jtak) koko sydämestään

седеесь ноцк мерсь кинь
 кто-л испугался (вздрогнул) (“чьё-л сердце вздрогнуло”)
keegi on kohkunud (võpatanud) (“kellegi süda on võpatanud”)
jku on säikähtänyt (hätkähtänyt) (“jkn sydän on värähtänyt”)

кинь-бути седеезэ налкстась (нильтякадсь) киде (мезде; кинь [мезенть]
 эйстэ)

кому-л (“чьему-л сердцу”) надоело что-л
 keegi (“kellegi süda”) on millestki tüdinenud
 jku (“jkn sydän”) on kyllästynyt jhk

кинь-бути седеезэ нурьгамсь
 кто-л *расстроился* (“чьё-л сердце чувствовало голод”)
 keegi on *masendunud* (“keegi süda on nälginud”)
 jku on *masentunut* (“jkn sydän on nälkiintynyt”)

оймавтомс седей кинь
 успокоить кого-л (“чьё-л сердце”)
 kedagi (“kellegi südant”) rahustada
 rauhoittaa jkta (“jkn sydäntä”)

седеесь оймась кинь
 кто-л успокоился (“чьё-л сердце успокоилось”)
 keegi (“kellegi süda”) on rahunenud
 jku (“jkn sydän”) on rauhoittunut

панжомс седей(потмо) кинень (кинь туртов)
 открыть сердце кому-л
 oma südant kellelegi avada
 avautua (“avata sydämensä”) jklle

кинь-бути седеезэ педясь кинень
 кто-л *понравился* кому-л (“чьё-л сердце пристало к кому-л”)
 keegi on kellesegi *kiindunud* (“kellegi süda on kellegi külge kleepunud”)
 jku on *mieltynyt* jkhun (“jkn sydän on liimautunut jkhun”)

педямс седейс кинь
 (по)нравиться кому-л (“липнуть в чьё-л сердце”)
 kellelegi meeldida (kellesegi kiinduda, kellegi *meele* [“südame”] järgi olla)
 miellyttää jkta (takertua jklle *mieleen* [“sydämeen”])

петемс седей кинь
доставить удовольствие кому-л
 kellelegi *heameelt valmistada*
 tuottaa *mielihyvää* jklle

пицемс седей кинь
обидеть кого-л (“обжечь чьё сердце”)
 kellegi *tundeid haavata* (“kellegi südant põletada”)
pahoittaa jkn *mieltä*, *loukata* jkn *tunteita* (“polittaa jkn sydäntä”)

правтомс седейс кинь

заставлять кого-л сомневаться (“стремиться к чьему-л сердцу”)

kedagi kõhklema ajada (“kellegi südamesse kippuda”)

saada jku epäröimään (“pyrkii jkn sydämeen”)

прамс седейс

влюбиться (“запасть в сердце”)

armuda (“südamesse langeda”)

ihastua (rakastua) (“langeta sydämeen”)

путомс седей кинень

оказать (уделять) *внимание (уважение)* (“сердце”) кому-л

kellelegi tähelepanu (“südant”) osutada (pöörata) (*austust* avaldada)

osoittaa huomiota (kunnioitusta; arvonantoa) (“sydäntä”) jklle

раз(е)демс седей кинь

беспокоить (тревожить) *кого-л* (“чьё-л сердце”); пугаться

kedagi (“kellegi südant”) häirida, vaevata, murelikuks teha; ehmuda

häiritä, vaivata, huolestuttaa *jkta* (“jkn sydäntä”); säikähtää

ризнавтомс (ризнэвтемс) седей кинь; седеесь ризны

печалиться (“сердце беспокоится”); тосковать по кому-л

muretseda, kurvastada (“süda on rahutu”); *kedagi igatseda*

murehtia, surra (“sydän on levoton”); ikävöidä, kaivata *jkta*

седеесь рожодоми кинь

кто-л (“чьё-л сердце”) успокоится

keegi (“kellegi süda”) rahuneb

jku (“jkn sydän”) rauhoittuu

рожомтомс седей

успокоить кого-л; успокоиться (“успокоить своё сердце”)

kedagi rahustada, talitseda; rahustuda, millegagi rahulduda (“oma südant rahustada”)

hillitä, taltuttaa jkta; rauhoittua, tyytyä jhk (“rauhoittaa sydämensä”)

саемс седейс кинь

помнить кого-л (“брать кого-л в сердце”)

kedagi mäletada (“südamesse võtta”)

muistaa jku (jkta) (“ottaa jku sydämeensä”)

кинь-бути седеезэ а сы

что-л не по *душе* кому-л (“чьё-л сердце не придёт”)

keegi pole kellelegi meelepärane (“kellegi süda väsib ära, ei jõua appi”)

jk ei ole *mieleen* jklle (”jkn sydän uupuu, ei tule avuksi”)

сельгемс седейс кинь

ПЛЮНУТЬ в *душу* (“сердце”) кому-л

kellegi meelt (tundeid) haavata (”kellelegi südamesse sülitada”)

loukata jkn *mieltä (tunteita)* (”sylkäistä jkta sydämeen”)

седеесъ скирдавсь

сердце защемило

süda on tundnud ängistust

sydäntä on alkanut ahdistaa

скирямс седей(с) кинь

беспокоить кого-л (“щипать чьё-л сердце”)

kedagi rahutuks teha (“kellegi südant näpistada”)

saada jku *huolestumaan* (”nipistää jkn sydäntä”)

совамс седейс кинь

запомнить кого-л (“войти, вступить в чьё-л сердце”)

kedagi meelde jätta (“kellegi südamesse astuda”)

painaa jku *mieleensä* (”astua jkn sydämeen”)

солавтомс седей кинь

растрогать кого-л (“оттаять, смягчить чьё-л сердце”)

kedagi heldima panna (“kellegi südant sulatada, pehmendada”)

saada jku *heltymään* (”sulattaa, pehmittää jkn sydän”)

кинь-бути седеезэ солась

кто-л смягчился (“чьё-л сердце смягчилось”)

keegi on ära leppinud (“kellegi süda on pehmenenud”)

jku on leppunut (”jkn sydän on pehminnyt”)

сускомс седей кинь

причинить обиду кому-л (“укусить чьё-л сердце”)

kellelegi meelepaha valmistada (“kellegi südant hammustada”)

aiheuttaa, tuottaa mielipahaa jklle (”puraista jkn sydäntä”)

сускомс седейс кинь

опротиветь кому-л

kelleski vastikust tekitada

tympäistä jkta

кинь-бути седеезэ сэреди кинь (мезень) кисэ

у кого-л сердце болит; *кто-л* (“чьё-л сердце”) испытывает волнение о ком-л (чем-л)

kellegi süda valutab; keegi (“*kellegi süda*”) on *kellegi* (*millegi*) pärast mures
jkn sydäntä särkee; *jku* (“*jkn sydän*”) on huolissaan jksta (*jstak*)

кинъ-бути седеезэ суювордавсь (сюморгадсь)
чьё-л сердце сжалось
kellegi süda on tõmbunud kokku
jkn sydän on puristunut kokoon (on ollut haljeta)

суювордамс седей кинъ
сжать, сдавить чьё-л сердце
kellegi südant pitsitada (*südame alt pigistada*)
ahdistaa, puristaa jkn sydäntä

кинъ-бути седеезэ талны
кто-л (“чьё-л сердце”) беспокоится (волнуется)
keegi (“*kellegi süda*”) on erutatud (*mures*)
jku (“*jkn sydän*”) on levoton (*huolissaan*)

талновтомс седей кинъ
волновать *кого-л* (“чьё-л сердце”)
kedagi (“*kellegi südant*”) erutada
huolestuttaa *jkta* (“*jkn sydäntä*”)

кинъ-бути седеезэ сорк тейсь
чьё-л сердце вздрогнуло
kellegi süda on võpatanud
jkn sydän on säpsähtänyt

кинъ-бути седеезэ токавсь
кто-л *взволновался* (*расстроился*) (“чьё-л сердце тронулось”)
keegi on *ärritunud* (*tujust ära läinud*) (“*kellegi süda* on erutunud”)
jku on *hermostunut* (*joutunut tolaltaan*) (“*jkn sydän* on tullut levottomaksi”)

токамс седей(с) кинъ
задеть (затронуть) за *живое* *кого-л* (“за чьё-л сердце”)
kellegi südant valutama panna
koskea jkn sydämeen, koskettaa jkn sydäntä

кинъ-бути седеезэ туи кочкаряс
кто-л в *страхе* (“чьё-л сердце уходит в пятки”)
keegi on *väga hirmul* (“*kellegi süda* on *saapasääres*”)
jku *pelästyy kovasti* (“*jkn sydän* on *kintaan peukalossa*”)

а тукшномс седейстэ кинь
 не выходить из чьего-л сердца
 mitte ära minna kellelegi *meelest* ("südamest")
 olla lähtemättä jkn *mielestä* ("sydäimestä")

улемс ванькс седей
 быть (человеком) с чистым сердцем
 olla puhtasüdameline (inimene)
 olla puhdassydäminen (ihminen)

улемс виде-паро седейсэ
 быть с открытым сердцем
 olla avali südamega
 olla vilpittömin sydämin

улемс калгодо седей
 быть (человеком) с жестоким сердцем
 olla kõva südamega (inimene)
 olla kovasydäminen (ihminen)

улемс кевень седей
 быть (человеком) с каменным сердцем
 olla kõva südamega (inimene)
 olla kovasydäminen (ihminen)

улемс кельме седей
 быть бессердечным (человеком)
 olla külma südamega (inimene)
 olla kylmäsydäminen (ihminen)

улемс лавшо седей
 быть мягкосердечным (человеком)
 olla hella südamega (inimene)
 olla helläsydäminen (ihminen)

улемс лембе седей
 быть сердечным человеком
 olla sooja südamega (inimene)
 olla lämminsydäminen (ihminen)

улемс нумолонь седей
 быть заячьей *душой* ("заячим сердцем")
 olla jänespüks ("jänese süda")

olla *jänishousu* ("jänissydän")

улемс паро седей

у кого-л доброе сердце

olla *heasüdamlik*

olla *hyväsydäminen*

улемс пси седей

быть *участливым* (человеком) ("у кого-л горячее сердце")

olla *kaastundlik* (*osavõtlik*) ("palava südamega") (*inimene*)

olla *myötätuntoinen* (*osaaottava*) ("palavasydäminen") (*ihminen*)

кинень-бути ули синдезь (синдень) седей

быть человеком, *потеравшим надежду* ("у кого-л сломанное сердце")

kellegi süda on murdunud

jkn sydän on särkynyt

киньгак ули сырнень седей

иметь золотое сердце

kellelgi on kuldne süda

omata kultainen sydän

улемс чевте седей

быть мягкосердечным (человеком)

olla *pehmesüdameline* (*hellaloomuline*) (*inimene*)

olla *pehmeäsydäminen* (*helläluontoinen*) (*ihminen*)

улемс шожда седейсэ

быть с лёгким сердцем

olla *kerge südamega*

olla *kevein mielin* ("sydämin")

чамдомс седей кинень

открыть сердце кому-л

kellelegi oma südant avada

avata sydämensä jklle

чарькодемс седейсэ мезенть

догадаться сердцем что-л

südames midagi ära arvata

arvata sydämessään jtak

чевтемгавтомс седей кинь

смягчить чьё-л сердце

kellegi südant pehmendada
pehmittää jkn sydän

кинъ-бути седеезэ чевтемсь
кто-л стал мягче (“чъё-л сердце смягчилось”)
keegi on leebemaks läinud (“kellegi süda on pehmeks läinud”)
jku on muuttunut pehmeämmäksi (“jkn sydän on pehminnyt”)

седеесь чулксети кинъ
чъё-л сердце болит
kellegi süda valutab
jkn sydäntä riipaisee

валомс (кольгевтемс) сельведть
проливать слёзы
pisaraid valada
vuodattaa kuyneliä

нолдамс пси сельведть
проливать горячие слёзы
palavaid pisaraid valada
vuodattaa kuumia kuyneliä

пачтямс (правтомс) сельведьс кинъ
довести кого-л до слёз
kedagi pisarateni viia
saattaa jku kuyneliin

лиснемс сельгень прамс
произойти вмиг (в мгновение ока)
silmapilkselt juhtuda
tapahtua *silmänräpäyksessä*

нильнемс сельг(е)ть
глотать слюнки
vesise suuga vaadata (olla) (“sülge neelata”)
katsella (olla) vesi kielellä (“nieleskellä sylkeä”)

нолдамс (нолтнемс) сельгеть (слюнат)
распустить слюни; проявить нерешительность
nuttu kiskuda; ebakindlust välja näidata
tuhertaa itkua; osoittaa epävarmuutta

кинъ-бути сельгензэ чудить

кому-л *хочется что-л отведавать (съесть)* (“у кого-л слюнки текут”)
kellelegi jookseb suu vett millegi järele (“kellegi sülg voolab”)
tehdä mieli maistella (syödä) jtk, vesi herahtaa kielelle (“jkn sylki valuu”)

аштемс сельме икеле кинь
 быть на *виду*; держаться перед глазами
olla nähtaval; *silmade (silme) ees püsida*
olla näkyvillä; *pyyä silmissä*

аштемс (улемс) сельмесэ ашокс (сардокс) кинень (кинь туртов)
 быть как бельмо на глазу кому-л
olla kellelegi pinnuks silmas, nuhtluseks
olla jkn silmätikkuna, kiusankappaleena

ваномс сельмень апак кончта (кончтне; липаде) кие (мезе) лангс
 не мигая глазами смотреть на кого-л (что-л)
vaadata kedagi (midagi) silmi pilgutamata
katsella silmää räpäyttämättä jkta (jtk)

ваномс лия сельмесэ кие (мезе) лангс
 смотреть другими глазами на кого-л
kedagi (midagi) teiste silmadega vaadata
katsoa jkta (jtk) toisin silmin

ванстомс сельме ладсо кинь (мезень)
 беречь кого-л (что-л) как зеницу ока
kedagi (midagi) nagu silmatera hoida
varjella jkta (jtk) kuin silmäteräänsä

варштамс пельс конязь сельмесэ кинь лангс
 смотреть на кого-л вполглаза
kedagi poole silmaga vaadata
katsoa jkta silmät puoleksi ummessa

варштамс пшти сельмесэ кие (мезе) лангс
 смотреть острыми глазами на кого-л (что-л)
kedagi (midagi) silm(ad) punnis (üksisilmi) vaadata
katsoa jkta (jtk) silmä kovana

варштамс сельме крайсэ кинь (мезень) лангс
 взглянуть краем глаза на кого-л (что-л)
silmanurgast kellelegi (millelegi) pilku heita
vilkaista silmäkulmasta(an) jkta (jtk)

варштамс сельмеде сельм(е)с
 посмотреть с глаза на глаз
 silmast silma vaadata
 katsoa silmästä silmään

а вечкемс сельмс неемс кинь
 не любить видеть в глаза кого-л
 mitte tahta näha kedagi silma otsaski
 olla haluamatta nähdä silmissään jkta

ёвтамс (кортамс; меремс) сельмс кинень
 говорить *правду* в глаза кому-л
 kellelegi *tõtt, otsekoheselt* ("silmissе") rääkida
 puhua *totta, vilpittömästi* ("silmiin") jklle

ёмавтомс (ёмамс) сельме икельде (сельме пестэ; сельмстэ) кинь
 скрыться (уйти) из (с) чьих-л глаз
 kellegi silmist kaduda
 kadota (haihtua) jkn silmistä

ёртовомс (каямс) сельм(е)с кинь
 бросаться в глаза кому-л
 kellelegi silma paista (torgata)
 pistää jkn silmään

кайсемс (каямс) сельме (сельмть) кинь (мезе) лангс
 бросить взгляд(ы) на кто-л (что-л)
 kuhugi (millelegi) pilku heita
 luoda silmäys (silmäyksiä) (katse[ita]) jkhun (jhk)

кекшемс сельм(е)т
 отвести взглядь
 pilku ära pöörata
 kääntää katseensa pois

а кемемс эсь сельмс
 не верить своим глазам
 mitte uskuda oma silmi
 olla uskomatta (omia) silmiään

кепедемс сельм(е)ть
 поднять глаза
 pilku tõsta
 kohottaa *katseensa*

а кончтамс (а кончтнемс) сельме
 не сомкнуть глаз
 mitte saada silmagi kinni
 olla ummistamatta silmiään

коньямс сельмть мезе лангс
 закрывать глаза на что-л
 millegi suhtes silmi kinni pigistada
 sulkea silmänsä jltak

кортамс сельме икельга кинь
 сказать кому-л в глаза
 kellelegi *näkku* öelda
 sanoa jklle päin silmiä (vasten *kasvoja*)

кортамс сельме удалга
 говорить за глаза
selja ("silmade") taga rääkida
 puhua *selän* ("silmien") takana

ладьямс сельм(е)т кие (мезе) лангс (ков; козонь)
установиться ("направить глаза") на кого-л (что-л; куда-л)
 kedagi (midagi; kuhugi) pingsalt *jõllitada* ("silmad kellesegi, kuhugi suunata")
tuijottaa kiinteästi jkta (jtk; jhk) ("suunnata silmänsä jkhun, jhk")

сельмень апак липне
 не мигая (моргая) глазом; *затаив дыхание; смотреть внимательно*
 silmagi pilgutamata; *hinge kinni pidades; tähelepanelikult vaadata*
 silmää räpäyttämättä; *hengitystään pidätellen*; katsella silmä tarkkana

сельмем лисест!
 пусть глаза мои вылезут!
 las mu silmad maha kukuvad!
 lähtekööt (pudotkoot) silmäni!

меремс (витьстэ) сельм(е)с кинень
 говорить (прямо) в глаза кому-л
 kellelegi (otse) *näkku* ("silmiss") öelda
 sanoa jklle (suoraan) vasten *kasvoja* ("silmiä")

молемс ков (козо) сельме неи (саты)
 идти куда достаёт глаз
 liikuda silmaulatuserni

kulkea silmäkantamiin

неемс сельме крайсэ кинь (мезенть)
видеть *мельком* (“краем глаза”) кого-л (что-л)
kedagi (midagi) *vilksamisi* (“silmanurgast”) näha
nähdä *ohimennen (vilaukselta)* (“silmänurkasta”) jku (jtak)

неемс (эсь) сельм(е)сэ кинь (мезенть)
увидеть кого-л (что-л) своими глазами
kedagi (midagi) oma silmadega näha
nähdä jku (jtak) omin silmin

а неемс сельмсэ (сельме крайсэ) кинь
и глазами не видеть кого-л
isegi mitte oma silmadega näha
olla näkemättä silmissäänkään jkta

сельме-чама а неят
ни зги (“ни глаз, ни лица”) не видно (видать)
on *pilkane pimedus (kottpime)*; *pole näha midagi* (“ei silmi ega nägu näha”)
on *pilkkopimeä (pimeää kuin säkissä)*; *ei näy yhtään mitään* (“ei silmiä eikä kasvoja”)

нерькстамс (нерькстнемс) сельмс (сельмть) кинь
колоть глаза кому-л
kellelgi silma torgata
pistää jkn silmään; *piikitellä* jklle

(хоть) сельмс нерькстак -- [мезеяк] а неят
очень темно – ничего не видно (“темно, хоть глаз выколи”)
on *pilkane pimedus (pilkane pime)*, *pole näha midagi* (“isegi kui kellelgi silmi välja torgata”, “torkea vöi silm välja”)
on *pilkkopimeää (pimeää kuin säkissä)*, *mitään et näe* (“vaikka silmät puhkaisisi”)

а нолдамс сельме икельде кинь
не спускать кого-л с глаз
mitte kedagi silmist lasta
olla päästämättä silmistään jkta

кинь-бути сельмензэ панжовсть
чьи-л глаза раскрылись
kellegi silmad läksid lahti
jkn silmät ovat avautuneet

панжомс сельм(е)ть кинь мезенть лангс
открыть чьи-л глаза на что-л
kellegi silmi avada midagi nägema
avata jkn silmät näkemään jtak

пезнавтомс (сялгомс) сельмть ки лангс
уставиться ("воткнуть глаза") на кого-л
kedagi ainiti (üksisilmi) vahtida
tuijottaa jkta ("työntää silmänsä jkhun")

пелемс берянь сельмеде
бояться дурного глаза
kurja silma karta
pelätä pahaa silmää

сельмесь а пештяви кинь
кто-л ("чей-л глаз") не *насытится* ("не наполнится")
keegi ei küllastu ("kellegi silm ei täitu")
jku ei tule kylläiseksi ("jkn silmä ei täyty")

кинь-бути сельмензэ покшолгадсть
кто-л *смотрит* большими глазами ("чьи-л глаза расширились")
keegi vaatab suuril silmil ("kellegi silmad läksid suuremaks")
jku katselee silmät suurina (pyöreinä) ("jkn silmät ovat suurentuneet")

понгомс (появамс) сельмс (сельме икелев) кинь
попадаться (попасться) на глаза кому-л
kellegi silma (alla) sattuda
ilmaantua jkn silmien eteen (silmiin)

прамс сельмс
виднеться ("падать в глаза")
nähtavale tulla ("silmade ette langeda")
(alkaa) näkyä ("langeta silmiin")

сельме(зэ) прась кинь лангс
кто-л *обратил внимание* ("чьи-л глаза падали") на кого-л
keegi on pööranud tähelepanu ("kellegi silmad on langenu") kellelegi
jku on kiinnittänyt huomiota ("jkn silmät ovat langenneet") jkhun

а сайнемс сельм(е)т косто
не отрывать глаз от чего-л
mitte silmi millestki ära pöörata
olla irrottamatta silmiä(än) jstak

сельгемс сельмс кинь
ПЛЮНУТЬ в глаза кому-л
 kellelegi *näkki* (“silmadele”) sülitada
 sylkäistä jkn (jkta) silmille

кинь-бути сельмезэ сявады
 завидовать кому-л (чему-л)
 kedagi kadestada millegi pärast
 kadehtia jklta jtak

сявадстомс сельм(е)ть кинь
бросить быстрый взгляд на кого-л; *заставлять завидовать* кого-л
 kellegi *nobe pilku heita*; *kedagi kadedaks saada (teha)*
 luoda nopea silmäys jkhun; *saada, tehdä jku kateelliseksi*

таргамс сельм(е)ть кинь
расправиться с кем-л (“выколоть глаза кому-л”); *наказать* кого-л
 kellestki *jagu saada* (“kellelgi silmi välja torgata”); *kedagi karistada*
tehdä selvää jksta (“puhkaista jkn silmät”); *rangaista* jkta

теткемс сельм(е)ть
 вытаращить глаза
 silmad pungis vahtida
 katsoa silmät tapillaan

туемс, ков сельмензэ неить
 идти, куда глаза глядят
 minna kuhu *jalad viivad* (“silmad vaatavad”)
 mennä minne *nokka osoittaa* (“silmit katsovat”)

улемс сельме икеле кинь
 быть на глазах у кого-л (“перед чьими-л глазами”)
 kellegi silma all olla
 olla jkn silmissä (silmién edessä)

улемс баня кече сельме
 быть пучеглазым
 olla punnsilm(ne)
 olla mulkosilmä(inen) (“löylykauhasilmä”)

улемс лишной сельме
 быть лишним человеком (“глазом”)
 olla tarbetu (kõrvaline) *inimene* (“silm”)

olla liika (sivullinen; ulkopuolinen) *ihminen* ("silmä")

улемс пшти сельме
 быть с острым зрением ("остроглазым")
 olla teravasilmne
 olla teräväsilmäinen

улемс сивезь сельме
 быть ненадёжным человеком ("сломанным глазом")
 olla ebausaldatav *inimene* ("katkine silm")
 olla epäluotettava *ihminen* ("katkennut silmä")

кинень-бути ули стака сельме
 у кого-л дурной глаз
 kellelgi on kuri silm
 jklla on raha silmä

эцемс сельм(е)с кинь
 стремиться быть замеченным ("лезть в чьи-л глаза")
esile, tähelepanuvaks ("kellegi silmadesse") pürgida
 pyrkiä *esiin* ("jkn silmiin")

ютамс сельме икельга
 пройти перед глазами
 käia silme eest läbi
 kulkea silmien editse

нолдамс сельме чирькеть
 поднять брови
 kulmu kortsutada
 kohottaa kulmakarvojaan (kulmiaan)

керямс сёлмот кинь
 подрезать крылья кому-л
 kellegi tiibu lõigata
 leikata jklta siivet

нолдамс сёлмот
 опустить крылья
masendatud olla ("tiivad alla lasta")
 olla siipi *maassa* ("laskea siivet")

ёртомс сиведе кинь
 схватить кого-л за грудки

kellelgi kuuehõlmadest kinni haarata
tarttua jkta rintapielistä

кинень-бути симемазо сась
кому-л *захотелось пить* (“кому-л пришла жажда”)
kellelegi on tulnud janu
jkn on *yllättänyt* (“jklle on tullut”) jano

явавтомс симема кинь
утолить чью-л жажду
kellegi janu kustutada
sammuttaa jkn jano

нолдамс слава кинь
пустить чью-л славу
kellegi mainet rikkuda
pilata jkn maine

кинь-бути следэээ арасель
кто-л прошёл (пропал) без следа (“чей-л и след простыл”)
keegi on jäljetult kadunud (“kellegi jäljed on kadunud”)
jku on kadonnut jäljettömiin (“jkn jäljet ovat kadonneet”)

кинь-бути следэээ илязо кадово
пусть кто-л *удалится* (“пусть не остаётся чей-л след”)
las keegi kaob jälgi jätmata
kadotkoon jku jälkiä jättämättä

совесть саизе кинь
совесть зазрила кого-л
kellegi südametunnistus on hakanud vaevama
omatunto on alkanut *kolkuttaa* jkta

ладямс сокст ков
направить лыжи куда-л
järsult oma *arvamust* muuta (“oma suusad kuhugi suunata”)
suunnata (kääntää) suksensa jhk

соркс саизе кинь
кто-л *задрожал* (от страха) (“дрожь брала кого-л”)
keegi on hakanud (hirmust) värisema (“värin on kedagi vallanud”)
jku on alkanut vapista (pelosta) (“vapina on vallannut jkn”)

стакась (стака чинесь) лангат ютаволь!

пусть тебя постигнет несчастье; чёрт тебе!
 las sind tabab õnnetus; kurat võtaks!
 kohdatkoon sinua onnettomuus; piru sinut periköön!

ёртнемс стенас кснавт
 как (бросать) об стен(к)у горох
kurtidele kõrvadele kõlada; keelt peksta ("herneid vastu seinä visata")
kaikua kuuroille korville; piestä suutaan ("heitellä herneitä seinään")

саемс стенакс кинь-бути кисэ
 встать стеной за кого-л
tõusta ühel meelel, üksmeelselt ("nagu sein") kellegi pärast
nousta yhtenä miehenä ("seinänä") jkn puolesta

ветнемс судодо (судо прядо) кинь
 оставить кого-л с носом ("водить кого-л за нос")
kedagi ninapidi vedada
 vetää jkta nenästä

кадовомс судо марто
 остаться с носом
nina peale (pihta) saada ("pika ninaga jääda")
saada neniin (nokilleen, saada pitkä nenä) ("jääda nokkineen")

кепедемс (кепсемс) судо
 задрать (поднять) нос
nina püsti ajada ("tõsta")
 nostaa nokkansa pystuun

кортамс судо алов
 говорить (себе) под нос
läbi nina kõnelda, pomiseda
 puhua nenäänsä, *mumista*

невтемс судо
 показ(ыв)ать нос (себя)
oma nina (end) näidata (*välja, inimeste hulka tulla*)
 näyttää nokkaansa (*näyttäytyä, tulla esiin, ihmisten pariin*)

нолдамс судо
 опустить нос, *помрачить*
norgu jääda, nor(g)us peaga olla ("oma nina alla lasta")
olla mieli maassa ("painaa nenä[nsä] alas")

судозо а таргаты кинь (ярсамс)
 кому-л (“чьему-л носу”) не хочется (есть)
 keegi ei soovi (“kellegi nina ei taha”) (süüa)
 jkta ei haluta (“jkn nenä ei tahdo”) (syöda)

тонгомс (эвкстамс; эцемс) судо ков (козонь)
 вмешаться в чужие дела (“сунуть свой нос куда-л”)
 teiste asjadesse *sekkuda* (“oma nina kuhugi toppida”)
sekaantua muiden asioihin (“työntää nokkansa jhk”)

улемс судо ало кинь
 быть *вблизи* (“под носом”) кого-л
 olla kellegi *lähedal* (“nina all”)
 olla jkn *lähellä* (“nenän alla”)

чапомс судос (судо пес; судо пряс) мезенть
 запомнить (“зарубить себе на носу”) что-л
 midagi *meelde jätta, pähe ajada* (“ninasse taguda”)
 painaa *mieleensä, iskeä kalloonsa* (“takoa nenäänsä”) jtak

ютамс судо алга кинь
 пройти *близко* (“под носом”) к кому-л
 kellegi *lähedusest* (“nina alt”) liikuda
 kulkea jkn *läheltä* (“nenän alitse”)

тетьксемс судо сёлмот кинь (мезенть) лангс
 сердиться на кого-л (что-л) (“раздувать ноздри”)
 kellegi peale (millegi pärast) *vihastada* (“ninasõrmeid paisutada”)
suuttua, vihastua jklle (jllek) (“paisutella sieraimia”)

ваномс суронь пачк (сур юткова) мезе лангс
 смотреть на что-л сквозь пальцы
 millelegi läbi sõrmede vaadata
 katsoa jtak läpi sormien

сур а вачкодить
 пальцем не ударить
 mitte sõrmegi liigutada
 olla liikauttamatta sormeaankaan, *panematta tikkua ristiin*

сур а ёвкстави (кельги; тонгови)
 иголку *негде воткнуть* (“пальцем не проникнешь”)
puupüsti (tulvil) täis olla (“sõrmega ei või sisse tungida”)
olla täpötäysi (täpötäynnä) (“sormea ei voi tunkea sisään”)

сурсо ловновить

мало чего-л (“по пальцам можно пересчитать”)

olla vähe midagi (“midagi võib [ühe käe] sõrmedel üles lugeda”)

olla vähän jtak (“olla [yhden käden] sormin laskettavissa”)

невтнемс сурсо ки лангс

показывать пальцем на кого-л

kellelegi sõrmega osutada

osoittaa sormella jkta

потямс сурсто (сур прясто) мезенть

высосать из пальца что-л

midagi tuulest võtta (“sõrmest imeda”)

imeä peukalosta (“sormesta”) (*temmata tuulesta*) *jtak*

путомс сур козонь

подписать что-л (“приложить палец куда-л”)

midagi allkirjastada (“oma sõrm kuhugi panna”)

allekirjoittaa jtak (“panna sormensa jhk”)

содамс кода эсь сурот (нучк-пачк)

как свои пять пальцев (вдоль и поперёк) знать кого-л (что-л)

kedagi (midagi) nagu oma viit sõrme (põhjalikult) tunda

tuntea jku (jtak) kuin viisi sormeaan (läpikotaisin)

токамс сурсо кинь

причинить вред кому-л (“трогать пальцем кого-л”)

kellelegi kahju tekitada (“kedagi sõrmega puudutada”)

aiheuttaa, tuottaa vahinkoa jklle (“koskea jkhun sormella”)

а токамс сурсо кинь

не тронуть пальцем кого-л

mitte kedagi sõrmeotsagagi puudutada

olla koskematta sormella(an)kaan jkta

чаравтомс сур перька кинь

вить из кого-л верёвки (“кого-л вокруг пальца”)

kedagi endal sõrme ümber keerata

kiertää jku sormensa ympäri

нурьгемс суре вельде

висеть на нитке (ниточке)

juuksekarva (“niidi”) *otsas rippuda*

olla hiuskarvan (“riippua rihman”) *varassa*

сырк теемс

вздвогнуть; шелохнуть

värahtada, võpatada; liigatada, nihkuda

hätkähtää, säpsähtää; hievahtaa, liikahtaa

ютавомс олгонь сэдь ланга кинь

обмануть, завести кого-л в ловушку; подвести кого-л под монастырь
 (“провести кого-л по соломенную мосту”)

kedagi petta, lõksu püüda; kedagi istuma panna (“kedagi õlgedest silda mööda sõidutada”)

jymäyttää jkta, johdattaa jku satimeen; järjestää jku lusimaan (“kuljettaa jkta olkisiltaa pitkin”)

улемс чаво сювасо а манявиця

быть умным, сообразительным (“на пустой мякине не проведёшь”)

olla tark, taiplik (mitte end tüssata lasta)

olla viisas, neuvokas (olla menemättä halpaan) (“tyhjillä ruumenilla et ole petettävissä”)

кинь-бути улить сюлот човинькат

кто-л *бессильный* (“кишка тонка у кого-л”)

keegi on jõuetu (“kellegi sooled on õhukesed”)

jku on voimaton (“jkn suolet ovat ohuet”)

аштемс сявдикс лангсо кинь

быть на чьём-л иждивении (“сидеть на загривке у кого-л”)

kellegi kaela peal (kaelas) (“turjal”) *olla*

olla jkn niskoilla

вачкамс сявдикс ланга кинень

избить кого-л по шее

kellelegi peksta anda (“kedagi kuklasse peksta”)

antaa selkään jklle (“hakata jkta niskaan”)

мендямс (синдемс) (эсь) сявдикс

гнуть *горб* (*спину*), ломать (себе) шею

palehigis tööd rügada, teha midagi, nii et nahk märg, end ära kurnata (“oma kukalt murda”)

raataa niska limassa, selkä vääränä, näännyttää itsensä (“taivuttaa, taittaa niskansa”)

пурдамс сявдикс кинь

ругать, наказывать кого-л (“свернуть чью-л шею”)

kedagi *sõimata, karistada, kellegi kaela* ("kukalt") murda
haukkua, kurittaa jkta ("kääntää nurin jkn niskat")

сятк(о)т верьгедсть (ливтясть) кинь-бути сельместэнзэ
искры посыпались (летели) из чьих-л глаз
kellelgi lõi silmist sädemeid
jkn silmissä on kipinöinyt

сяткот пургасть сельмензэ кинь
чьи-л глаза искрятся
kellegi silmad sädelevad
jkn silmät kipinöivät

арамс (прамс) таркас
успокоиться; прийти в себя ("расположиться на место")
rahuliku(ma)ks muutuda; teadvusele tulla ("[oma] kohale asuda")
rauhoitua; tulla tajuihinsa ("asettua paikalle[en]")

муемс тарка кинень (мезентень)
устраивать ("найти") место кому-л (чему-л)
kellelegi (millelegi) ruumi teha ("leida")
järjestää ("löytää") tilaa jklle (jllek)

улемс (киньгак) лавшо тарка
быть (чьим-л) слабым местом
(kellegi) nõrk koht olla
olla (jkn) heikko kohta

улемс пейдема(нь) тарка
быть посмешищем
olla pilkealuseks, naerualuseks ("naerukohaks")
olla pilkan kohteena, naurun aiheena ("kohtana")

чувтомомс таркас
застыть на месте
paigale tarduda
jähmettyä paikoilleen

а максомс тарка-эзем кинень
не давать *покоя* ("места") кому-л
mitte kellelegi (meele)rahu ("kohta") anda
olla antamatta (*mielen*)*rauhaa* ("paikkaa, tilaa") jklle

муемс (эсь) тарка(-эзем)

найти (своё) место
 (oma) kohta leida
 löytää (oma) paikkansa

а муемс аштема тарка(-эзем)
 не найти *покоя* (“места”)
 mitte *rahu* (“kohta”) leida (saada)
 olla löytämättä (saamatta) *rauhaa* (“paikkaa”)

тарск (тарцк) меремс (теемс)
 вздрогнуть
 värahtada, võpatada
 hätkähtää, säpsähtää

туемс тартарары
 провалиться в тартарары
 põrgusse sattuda
 joutua, painua helvettiin

тев(ень) аразде
 от нечего делать; *просто так*
 igavusest; *lihtsalt niisama*
 toimettomuuttaan; *muuten vain*

лиснемс секе тев
 то и дело (беспрерывно; постоянно) случилось
 midagi on alatasa (ühtelugu) juhtunud
 jtkak on tapahtunut alituisen (tuon tuostakin)

улемс налкстамонь тев
 быть надоедливым делом
 olla tüütav asi
 olla tympäisevä asia

улемс нулгодькс (нулготькс) тев
 быть нечистым делом
 olla räpane lugu
 olla likainen juttu

улемс пейдема(нь) тев
 быть смехотворным делом
 olla naeruväärne asi
 olla naurettava asia

улемс превтемень тев
 быть безумным делом
 olla mōttetu asi
 olla järjetön asia

улемс салава(нь) тев
 быть секретным делом
 olla salajane asi
 olla salainen asia

улемс сельгемань тев
 быть *пустяковым* (“плёвым”) делом
 olla *tühi* (“sülitatav”) asi
 olla *jonninjoutava* (“syljettävä”) asia

улемс стяконь тев
 быть несерьёзным, пустым делом
 olla tarbetu, tühine asi
 olla joutava, tyhjänpäiväinen asia

улемс теваразень тев
 быть пустяковым делом
 olla tähtsusetu asi
 olla jonninjoutava asia

улемс чудань тев
 быть чудным делом
 olla imerärane asi, imelik lugu
 olla ihmeellinen asia, kumma juttu

якавтомс тевть
 претворять дела в жизнь
 asju *ellu viia*
 soveltaa, toteuttaa asioita *käytännössä*

тестэ а неяви
 быть издалека, далеко (“отсюда не видать, видно”)
 olla *kaugel(t)* (“siit pole näha”)
 olla *kaukaа, kaukana* (“täältä ei ole näkyvissä”)

верьгедемс толт
 высекать огонь
 tuld lüüa
 iskeä tulta

ТОЛТ верьгедить кедь алдо кинь

работа спорится у кого-л (“огни сверкнут из-под чьих-л рук”)

kelleltki töö edeneb (“tuled sätendavad kellegi käte alt”)

työ luonnistuu, sujuu jklta (“tulet säkenöivät jkn käsien alta”)

ТОЛТ верьгедить сельместэ кинь

кто-л *очень рассердится* (“огни посыплются из чьих-л глаз (от удара”)

keegi väga vihastab (“tuled paiskuvad kellegi silmist [hoobist]”)

jku *suuttuu kovasti* (“tulet sinkoilevat jkn silmistä [iskusta]”)

каятвомс ТОЛС

вспылить (психовать) (“броситься в жар”)

ägestuda (ärrituda) (“tulle viskuda”)

tulistua (hikeentyä) (“heittäytyä tuleen”)

чить ТОЛ марто а муемс

днём с огнём не найти

töö ja vaevaga (“ka mitte päevavalgel”) ei leidu

työllä ja tuskallakaan (“päivänvalossakaan”) ei löydy

озамс ТОЛОНЬ пувазь

сидеть при свете (*освещении*) (“при разжигании огня”)

valguse käes (valguses; valgustuses) (“tule süttimise juures”) istuda

istua valossa (valaistuksessa) (“tulen syttyessä”)

буто (кода; прок; теке) ТОЛДО пелемс

как огня бояться

nagu tuld karta

pelätä kuin ruttoa (“tulista”)

пиемс-паломс ве ТОЛСО

терпеть одинаковые страдания (“кипеть-гореть в одном огне”)

samasuguste valude käes kannatada (“ühes tules keeda-põleda”)

kärsiä samoja tuskia (“kiehua-palaa samassa tulesa”)

понгомс кавто ТОЛ юткс

оказаться между двух огней

kahe tule vahele sattuda

joutua kahden tulen väliin

кинь-бути ТОЛГАЗО стясь

кому-л *захотелось* (*совершить что-л*) (“чьё-л перо встало”)

keegi on tahtnud millegagi alata (“kellegi sulg on tõusnud”)

jku on *halunnut ryhtyä jhk* ("jkn sulka on kohonnut")

сэвтнемс толгат кинь
бранить, ругать ("трепать") кого-л
 kedagi *sõimata, noomida* ("sakutada")
soimata, torua jkta ("antaa tukkapöllyä jklle")

ильтемс тоначив кинь
 пустить кого-л в потусторонний мир
 kedagi *manalasse toimetada*
 toimittaa jku *tuonilmaisiin* (tuonelaan)

прамс тошнас (тошначис)
испытывать тоску ("впасть в тоску")
 igatsust *tunda* ("igatsusse vajuda")
tuntea *kaipaus*, *ikävää* ("vajota ikävään")

тошна(чи) сайсы кинь
 тоска напала на кого-л
 igatsus on kedagi *vallanud*
ikävä, *kaipaus* on *vallannut* jkn

синдезь (синдень) трёшник арась
 нет ни ломаного *гроша* ("ни копейки")
 (kellelegi) *pole* (poolt) *pennigi* ("poolt kopikatki")
ei ole pennin pyörylää ("ei puolta koreekkaa")

миемс трёшник лангс кинь
 продать за копейку кого-л
 kedagi *korika eest müüa*
myydä jku *koreekalla*

арамс (прамс) ки(нь) трокс
 (в)стать поперёк дороги (пути)
risti vastu ("põiki tee") *asetuda*
asettua poikkiteloin ("tien poikki")

варштамс трокс кинь лангс
 косо смотреть на кого-л
kellelegi viltu vaadata
katsoa karsaasti, kieroön jkta

улемс нолго туло
 быть сопляком

olla nolk, tattnina
olla räkänokka

турват нолсесыть

быть приятным; быть сладким (“облизываться”)
olla meeldiv; olla magus, kellegi ees lipitseda (“oma huuli lakkuda”)
olla mieluisa; olla makea, mielistellä jkta (“lipoa huuliaan”)

тюк сась кинень

кому-л стало невмоготу (“кто-л оказался в тупике”)
kellelegi on üle jõu käinud (“keegi on ummikusse sattunud”)
jkllle on käynyt yli voimien, ylivoimaiseksi (“jku on joutunut umpikujaan”)

ёвтнемс тюнихат

рассказывать небылицы
mõttetusi rääkida
kaaskuilla perättömiä

тейнемс тюнихат

заниматься смешными вещами (делами)
mõttetusi tegutseda
puuhastella joutavia

нолдамс (теемс) тюшумбар кинь (мезеньть)

разнести кого-л в пух и прах; разбить что-л наголову
kedagi vaeseomaks sõimata; kedagi pihuks ja põrmuks purustada
haukkua jku pataluhaksi; lyödä jk sirpaleiksi

улемс прок уголия лангсо

быть как на углях (угольях)
nagu *tulistel sütel (tuliste süte peal) istuda* (“olla”)
olla kuin *tulisilla hiilillä*

варштамс удалов

оглянуться назад
(ajaliselt) tagasi vaadata
katsoa (ajassa) taaksepäin

потамс удалов

пялиться; уступить
tagurpidi astuda; järele anda
ottaa takarakkia; antaa periksi, väistyä

пансемс удома кинь

бранить, ругать кого-л (“разогнать чей-л сон”)
kedagi sõimata, noomida (“kellegi und välja ajada”)
haukkua jku (“karkottaa jkn unet”)

кинъ-бути удомазо сась
кто-л захотел спать (“кому-л сон пришёл”)
kellelegi uni on hakanud peale tulema
jku on alkanut nukuttaa (“jklle on tullut uni”)

кинъ-бути удомазо сезевсь
кто-л проснулся (“чей-л сон прервался”)
keegi on (üles) ärganud (“kellegi uni on katkenud”)
jku on herännyt (“jkn uni on keskeytynyt”)

сезнемс тантей удома
нарушить (расстроить) ей-л сон (“прервать сладкий сон”)
kellegi und häirida (“magusat und katkestada”)
häiritä jkn unta (“katkaista makea uni”)

явавтомс удома кинъ
нарушить чей-л сон
kellegi und häirida
häiritä jkn unta

кинъ-бути удомазо явась
кто-л выспался (“чей-л сон прошёл”)
keegi on välja maganud (“kellegi uni on mööda läinud”)
jku on nukkunut kyllikseen (“jkn uni on kulkenut ohi”)

а содамс удома(-аштема)
не мочь заснуть (“не знать сна”)
mitte und silma saada (“tunda”)
olla saamatta (“tuntematta”) unta

ёртнемс ульмат
ставить (“бросить”) ловушку
püünist üles seada (“heita”)
virittää (“heittää”) pyudykset

кундамс (эсь) ульмас кинъ
поймать кого-л в ловушку
kedagi lõksu saada
saada jku loukkuun (satimeen)

велямс уркс
 вертеться (крутиться) как белка (в колесе)
 nagu orav rattal keerelda
 joutua oravanpyörään (”pyöriä oravanpyörässä”)

синдемс (янгамс) уця
 гнуть спину; ломать шею
 küürutada; end ära kurnata; selg küürus rahmida (“kael kahekorra käänata”)
 kyyristellä, nöyristellä; näännyttää itsensä; raataa selkä vääränä (”taittaa niskansa”)

цють а сезеви
 чуть не лопнет (о толстом человеке)
 peaaegu lõhki minna (lihavast isikust)
 olla halkeamaisillaan (lihavasta henkilöstä)

кие-бути цят а теи
 кто-л не шелохнётся
 keegi ei liigatagi
 jku ei hievahdakaan

улемс чаво чалгамо
 быть *болтливым* человеком, *болтуном* (“пустой мялкой”)
 olla jutukas, lobasuu (“tühi veski”)
 olla puhelias, lörpöttelijä (”tyhjä mylly”)

невтемс (эсь) чама кинень
 показать (своё) лицо
 oma nägu näidata (paljastada)
 näyttää (paljastaa) kasvonsa

чаразь-велясь туемс
 пойти наперекосяк (“кружась”)
 rööpaist, tasakaalust (”pöõreldes”) välja minna
 mennä raiteiltaan, tolaltaan (”pyörien”)

сеземс чачк кинь
 жестоко *расправиться* с кем-л; *заткнуть* кому-л рот (“разорвать что-л пополам”)
 kellestki jagu saada; kellelgi suud kinni panna (“midagi kaheks rebida”)
 tehdä selvää jksta; tukkia jkn suu (”repiä jk kahtia”)

ёмавтомс ломанень чачо
 потерять человеческое лицо
 inimlik olemust kaotada

kadottaa inhimillinen olemus

чев а кепеди

кто-л *ничего не делает* (“лучины не поднимает”)

mitte midagi (raasugi) teha

jku ei tee yhtikäs mitään (“pärettä ei nosta”)

чеерь а аварди кинь эйстэ

быть безобидным (человеком) (“мышь не плачет от кого-л”)

olla süütu, ohutu (inimene) (“hiir ei nuta kellegi pärast”)

olla harmiton, vaaraton (ihminen) (“hiiri ei itke jkta”)

кинь-бути черензэ дубушки стясть

чьи-л волосы стали (поднялись) дыбом

kellegi juuksed on tõusnud püsti

jkn hiukset ovat nousseet pystyyn

кепедемс (стявтомс) чеченат

ощетиниться (“поднять щетины”)

karvad (“harjased”) *püsti tõsta*

nostaa karvat (“harjakset”) *pystyyn*

кинь-бути чинзэ прядовсть

чьи-л дни сочтены (кончились) (жизнь прожита)

kellegi päevad on loetud (elu on elatud)

jkn päivät ovat luetut (elämä on eletty)

а содамс а чи а ве (а чить а веть; чить-веть)

не знать *покоя* (ни дня ни ночи)

mitte rahu (ei päeva ega ööd) *saada* (“tunda”)

olla saamatta (“tuntematta”) (päivän eikä yön) *rauhaa*

чинезэяк илязо уле

чтобы кто-л немедленно удалился (“чтоб и духу не было”)

keegi kadugu kiiresti (“ärgu olgu [jäägu] haisugi”)

jku häipyköön nopeasti (“älköön hajuansakaan olko [jääkõ]”)

(улемс) чинензэ кис

(быть) *совсем немного* (“для запаха”)

(olla) *midagi päris vähe* (“lõhnaks”)

(olla) *jtak aivan vähän* (“hajunsa verran”)

ютавтомс чине

ходить проветриваться (“обвести запах”)

tuulduma minna ("lõhna ringi käima panna")
mennä tuulettumaan ("kierrättää hajua")

ТОМБАМС ЧАВО ЧОВАР

делать бесполезное дело ("толочь пустую ступу"); вести пустой разговор
tühja tööd teha, sõelaga vett kanda ("tühja müüsit jahvatada"); tühja juttu ajada
tehdä hyödytöntä työtä ("survoa tyhjää huhmarta"); pitää joutavaa puhetta

МАКСОМС ЧОВОНЬ ЛАНГА КИНЕНЬ

дать по шее кому-л
kellelegi peksa ("turja peale) anda
 antaa *selkään* ("niskaan") jklle

НЕВТЕМС ЧОВОНЬ КИНЕНЬ

повернуть *спину* ("шею") к кому-л
kellelegi selga ("turja") pöörata
 кääntää *selkänsä* ("niskansa") jklle

ОЗАМС ЧОВОНЬ ЛАНГС КИНЬ

сесть на чьё-л *попечение* ("на чью-л шею")
kellegi kaela ("turja peale") asetuda
 asettua jkn niskoille

ЧУРОДО ВЕСТЬ ЛИСНЕМС

изредка показаться
 end harva näidata
 näyttäytyä harvakseltaan, silloin tällöin

ШАЙТЯНТ(НЭ) КАНТНИТЬ КИНЬ

кто-л *ходит не вовремя, где не надо* ("чёрт носит кого-л")
keegi liigub sobimatul ajal, sobimatutes kohtades ("kurat toob kedagi")
 jku *kulkee sopimattomaan aikaan, sopimattomissa paikoissa* ("piru tuo jkn")

ШАЙТЯН ЛАНГАТ!

пусть будет тебе что-л плохое ("шайтан тебе")!
kurat sind võtaks ("saatan sulle")!
 piru sinut *periköön!*

ШАЙТЯН САЕВЛИЗЕ КИНЬ (МЕЗЕНТЬ)!

чёрт побери кого-л (что-л)!
kurat kedagi (midagi) võtku!
 piru *vieköön* ("ottakoon") jkn (jtak)!

шайтян(ось) пильгензэ синдьсы
 чёрт ногу сломит
kuratki ei millestki aru saa (“saatan murrab jalaluud”)
pirukaan ei ota selvää jstak (“saatana katkaisee jalan”)

шайтян соды (содасы)!
 чёрт знает что!
kurat võtaks! (“teab”!)
kukaan ei tiedä (“piru (sen) tietäköön”)!

а тейнемс шайтянгак
палец о палец не ударить (“и чёрт не делает”)
mitte lillegi liigutada (“isegi kurat ei tee”)
olla panematta tikkuu ristiin (“pirukaan ei tee”)

шайтянось янгавлинзе ирдексэст
пусть будет тебе что-л плохое (“пусть шайтан тебе ломает рёбра”)!
juhtugu sulle midagi paha (“las saatan murrab su ribid”)!
hitto sinut vieköön (“saatana kylkiluusi katkokoon”)!

улемс шайтян левкс
 быть чертёнком (“детёнышем шайтана”)
olla kuradipoeeg (“saatana jõnglane”)
olla pikkupiru (“saatanan penikka”)

сацтнемс (тарксемс) шка
 тянуть время
aega võita, aegamööda tegutseda (“aega venitada”)
pelata aikka, hidastella (“venyttää aikka”)

улемс шождыне лецтнема лангс
быть лёгким (лёгок) на помине
kus hundist räagitakse, seal ta on
siinä paha missä mainitaan

ульть шумбра (уледе шумбрат)!
 будь здоров (будьте здоровы)!
jää terveks (olge terve)!
ole terve (*pysykää terveinä*)!

лисемс эзнестэ
 потерять рассудок (“выйти из рассудка”)
mõistust kaotada (“tujust väljuda”)
menettää tolkkunsa (“poistua mielijohteesta”)

прок потмакстома эрьк(е)с (лисьмас) ваямс
пропасть бесследно (“утонуть в бездонном озере [колодце]”)
jäljetult kaduda (“põhjatusse järve [kaevu], nagu kuumale kerisele kaduda”)
kadota jäljettömiin (“vajota pohjattomaan järveen, [Kankkulan kaivoon]”)

тапарямс мезть а эрявить (мезть понгить)
говорить вздор (“мотать чего не надо [мотать что попало]”)
lobajuttu rääkida (“tühja lori ajada”)
puhua palturia (“vyyhdetä mitä sattuu”)

кинъ-бути эрямозо эрявсь
кому-л осталось жить очень недолго (“чья-л жизнь прожита”)
kellegi päevad on loetud (“kellegi elu on elatud”)
jkn päivät ovat luetut (“jkn elämä on eletty”)

сявтамс юрнек
 вырвать с корнем
juurtega välja kiskuda, välja juurida
kiskaista juurineen, juuria

ули цят якшамо
преобладает (“бывает”) трескучий мороз
rakane raugub
rakkanen raukkuu

пидемс вейсэнь ям
 варить общий суп
ühine supp keeta
keittää yhteinen soppa

кувака ярмаконь добовамс
гнаться за длинным рублём (“за длинными деньгами”)
lahtist (“pikka”) raha taga ajada
tavoitella helppoa (“pitkää”) rahaa

MORDVALAISTEN MÄÄRESANOJEN
SUOMENKIELISTEN VASTINEIDEN
HAKEMISTO

ahmatti:

olla *ahmatti*, *syöppö* 48

aika:

hidastella 106

pelata aikaa 106

aikakausi:

elää iankaikkisesti 58

olla (peräisin) ikimuistoisilta ajoilta 58

aisa:

kääntää kelkkansa 1

ajatus:

ajatella samalla tavoin jkn kanssa 1

ansaraudat:

saada jku loukkuun (satimeen) 14

asia:

jtak on tapahtunut alituiseen, tuon tuostakin 97

muuten vain, toimetttömyytään 97

olla ihmeellinen asia 98

olla *jonninjoutava* asia 98

olla järjetön asia 98

olla kumma juttu 98

olla likainen juttu 97

olla naurettava asia 97

olla salainen asia 98

olla tyhjänpäiväinen asia 98

olla tympäisevä asia 97

soveltaa, toteuttaa asioita *käytännössä* 98

elämä:

jkn *päivät ovat luetut* 107

eteenpäin:

edistyä 12

haju:

jku häipyköön nopeasti 104

mennä tuulettumaan 105

(olla) *jtak aivan vähän* 104

halko:

olla *laiskimus* 54

tehdä pahoja virheitä 54

hammas:

hampaat lyövät loukkua 52
 hioa hampaitaan jkn varalle 52
hämätä jku puheillaan 51
irvistellä (näytellä hampaitaan) 51
 joutua jkn hampaisiin 52
 olla jtak hampaankolossa jkta (jtak) vastaan 52
 panna jtak hampaankoloon 52
piestä jku pahanpäiväisesti 51
 puhua hampaiden(sa) välistä (raosta) 51
 purra hammasta 52

harjas:

nostaa karvat pystyyn 104

hartiat:

kohauttaa olkapäitään 31

hauta:

hautautua 13
 kaivaa hautaa jklle 14
katsoa kuolemaa silmiin 13
 viedä jku hautaan 13

heleämpunainen:

punastua 29

helvetti:

joutua, painua helvettiin 97

henki:

avata *sydämensä* jklle 46, 47
 heittää henkensä 45
 hengähtää 46
 henkeä ahdistaa 46
 hämmentää, sekoittaa jkn mieli 44
 jkn henki on lähtenyt 45
jkn sydän oli kintaan peukalossa 44
jku ei tahdo mahtua nahkoihinsa 45
 keventää mieltään 47
 koskettaa jkn mieltä 47
levähtää 46
 loukata jkn mieltä (*tunteita*) 46
 myydä sielunsa (itsensä) jklle 45
 nostaa, parantaa mielialaa 44
 olla heikko *luonne*, heikkoluonteinen ihminen 47
 olla hyväsydäminen (ihminen) 47
olla lopen uupunut 45
 olla läkähtymäisillään 46

olla lämminhenkinen (ihminen) 47
 olla puhdassieluinen, vilpitön (ihminen) 47
 olla valoisa sielu 47
 ottaa jku hengiltä 46
 paneutua jhk *koko sydämellään* 46
 pelastaa jkn henki 45
 pilata jkn mieliala 46
pupu meni pöksyyn 44
rauhottaa jkta 45
 riistää, viedä jklta henki 45, 46
tuntea helpotusta 46
tuntea jk henkäys 46
tuottaa huvia, iloa jklle 47
 varjella jkn henkeä 45
 vetää henkeä 46

hiha:

kääriä hihansa, *panna hihat heilumaan* 44

hiili:

olla kuin *tulisilla hiilillä* 101

hiiri:

olla harmiton, vaaraton (ihminen) 104

hiisi:

painu hiiteen! 33

hiiva:

jku on raivostunut 48

hiki:

hiki on kohonnut otsalle 33

hikoilla 33

kylpeä kylmässä hiessä 33

hinta:

jk on erittäin kallis 58

jku on äärettömän arvokas, korvaamaton 58

olla samanarvoista (yhden tekevää) 58

hius:

jkn hiukset ovat nousseet pystyyn 71, 104

huhmar:

pitää joutavaa puhetta 105

tehdä hyödyttömiä työtä 105

hunajainen:

puhua hunajaisella *äänellä* 35

huomispäivä:

uskoa huomispäivään 6

huuli:

olla makea, mieluisa 101

mielistellä jkta 101

hyvä:

haluta, toivoa hyvää jklle 49

hyvittää, maksaa hyvällä jklle 49

olla unohtamatta hyvää 49

häntä:

ahdistaa jkta 73

jäädä hänille 72

karata salaa 72

kierrellä ja kaarrella 73

kulkea hännillä, häntäpäässä 72

laahustaa jkn hännillä 72

livahtaa salaa 72

olla häntä koipien välissä 72

olla ketunhäntä *kainalossa* 72

panna jku *aisoihin* 72

rauhoittaa jkta 73

vetää jkta nenästä 72

viivytellä jkn hännillä 72

häpeä:

joutua häpeään 10

kärsiä häpeää 9

saada jku häpeämään 10

saattaa jku häpeään 9

ihme:

hämmästellä 10

ihminen:

arvostaa, kunnioittaa jkta 34

elää ihmisiksi 35

kasvattaa jksta ihminen 34

olla eturivin ihminen 34

olla menetetty ihminen 34

olla sivullinen ihminen 34

olla toivoton ihminen 34

olla tyhjänpäiväinen ihminen 35

olla vastenmielinen ihminen 35

olla vieras(sukuinen) ihminen 34

olla viho(n)viimeinen ihminen 35

pitää jkta (hyvänä) ihmisenä 34

saattaa jku ihmisten pariin 34

saavuttaa näkyvä asema 34

tulla ihmisten ilmoille 34

iho:

nylkeä jkn nahka(a) 16, 27

ikävä:

ikävä, kaipaus on vallannut jkn 100

tuntea ikävää, kaipausta 100

jalka:

anella nöyrästi jklta (jkta) 57

huolestuttaa, kiihdyttää jkta 57

itsenäistyä 57

jku on hyvin huonona, uupunut 57

kulkea, kävellä paljon 57

lujittaa jkta (jtak) 57

nostaa jku jaloilleen 56

oikaista koipensa 56

olla astumatta jalallaan jhk 58

olla tuntematta maata jalkojen(sa) alla 56

parantaa jku 57

parantua 57

päästä jalkeille, omille jaloilleen 57

(rientää) kuin henkensä edestä 57

rukoilla nöyrästi jklta (jkta) 57

sairastua 57

seisoa tukevasti jaloillaan 56

synnyttää sekasortoa, sekasotkia 57

tuskin pysyä jaloillaan 56

uupua perusteellisesti 57

vahvistaa jkta (jtak) 57

jalkajänne:

jkn jalat pettivät 58

jalkanivel:

livittää minkä kintuista pääsee 58

jalkarätti:

olla rättiväsynyt 60

jalkaterä:

nostella töppösiään 32

tassutella 32

jalkavoima:

uupua 58

jano:

jkn on yllättänyt jano 91

sammuttaa jkn jano 91

jumala:

herra kanssasi! 49

herra (luoja) ties! 49

luoja varjelkoon! 48

juuri (jur):

juuria, kiskaista juurineen 107

juuri (korjon):

asettua, sijoittua jhk 29

juurtua 29

jälki:

jku on kadonnut jäljettömiin 91

kadotkoon jku jälkiä jättämättä 91

jänis:

lyödä kaksi *kärpistä* (yhdellä iskulla) 43

tavoitella *mahdottomia* 43

järjestys:

panna, saattaa jku järjestykseen 35

järki:

(alkaa) ajatella samalla tavalla jkn kanssa 61

heittää mielestään jku (jtak) 60

hieroa älynystyröitään 61

ilmaantua, ilmestyä 62

jkn päätä huimaa 60

jku on menettänyt järkensä 61

johtua jkn mieleen 62, 63

juolahtaa *mieleen* jklle 61

kysyä järkeä jkltä 61

läksyttää tiukasti jkta 62

menettää järkensä 60

mennä järjiltään 61

muistaa jtak 62

muistua jkn *mieleen* 62

neuvoa, ohjata jkta *hyvään* 62

olla epäitsenäinen 63

olla hatarapäinen 63

olla järkensä menettänyt 63

olla kuin kiihtynyt 63

olla lähtemättä jkn mielestä 62

olla samaa mieltä 60

olla teräväjärkinen, älykäs (ihminen) 63

olla typerä (ihminen) 63

olla vähäjärkinen (ihminen) 63

ottaa huomioon jtak 62

painaa jku mieleensä 61

painaa mieleensä (jtak) 62

pitää jkta (jku) mielessä(än) 60, 61
pitää mielessä jtak 62
puhua jklle järkeä 62
pälkähtää päähän jklle 61, 63
 saattaa jku järkiinsä 62
 tulla järkiinsä 61
 tulla samaan *johtopäätökseen* 62
turvautua muiden neuvoihin 63
 vaatia järkeä jklta 61
 vaivoin käydä järkeen 62
viisastua 62

järvi:

kadota jäljettämiin 107

kahtia (kavtov):

vaikka kahtia repäisisi 13

kahtia (tšatšk):

tehdä selvää jksta 103

tukkia jkn suu 103

kaivo:

kadota odottamatta 33

kana:

nousta *kukonlaulun aikaan* 74

kanta:

haukkua jkta 43

kurittaa jkta 43

kanto:

olla *kova, luja* 42

kasvot:

näyttää, paljastaa kasvonsa 103

katse:

suunnata katseensa jhk 6

katto:

syljeksiä kattoon 59

kaula:

olla jkn niskoilla 26

olla täynnä jtak kurkkua myöten 26

keitto:

keittää yhteinen soppa 108

kerran:

tehdä käden käänteessä 9

kevyt:

siinä paha missä mainitaan 106

kielenkärki:

varo kieltäsi! 25

kieli:

avata *suunsa* 23

hennoa, raatsia sanoa jtk 21

hillitse kielesi! 21

hillitä kieltä(än) 22, 23

höpistä joutavia, mitä sattuu 25

irrottaa, löysentää jkn kielenkannat 22

jaaritella 24

(jkn) kielenkannat ovat kirvonneet (lauenneet) 22

(jkn) kieli on halvaantunut (mykistynyt) 22

jkn kieli *on mennyt solmuun* 23

(jkn) *puhe* on venynyt 22

joutua jkn *hampaisiin* 23

juoruilla 24

kielesi *ei mene solmuun* 23

kieltä kutkuttaa, syyhyttää 21

kiljua täyttä kurkkua 25

kiroilla 25

kirvoittaa jkn kieli 24

kiskoa *sanoja jkn suusta* 23

kuivukoon kielesi! 22

lypsää tietoja jkn suusta 23

löytää sama (yhteinen) kieli 22

olla hillitsemättä kieltä(än) 22

olla lipeväkielinen 24

olla liukaskielinen 24

olla lörppö(suu) 24

olla mielistelijä 24

olla suupaltti 24

olla teräväkielinen 24

olla vaiti kuin muuri 23

panetella 24

piestä kieltä 24

piestä, soittaa *suutaan* 22

puhua äänekkäästi 25

puuttua toisten asioihin 24

riidellä (jkn kanssa) 25

soittaa *suutaan* 24

tukkia jkn kita, suu 23

vaieta 23

varo kieltäsi! 21, 24

viedä kieli mennessään, mukanaan 23

älä puhu (älkää puhuko) sopimattomia! 24

kipinä:

jkn silmissä on kipinänyt, jkn silmät kipinöivät 96

kivi:

panna jku järjestykseen (ojennukseen) 16

kohta:

olla (jkn) heikko kohta 96

olla naurun *aiheena*, pilkan *kohteena* 96

koira:

kadota, kuolla *tyhjän panttina*, *tyhjäntoimittajana* 27

kopeekka:

ei ole *pennin pyörylää* 100

myydä jku kopeekalla 100

korva:

ei kestä (kärsi) kuunnella 56

hymyillä suu korvissa (korviin asti) 55

höristää korviaan 55

kiskoa jkta korvista 55

kuulla omin korvin jtak 55

läimäyttää korvalle jkta 56

olla uskomatta (omia) korviaan 55

olla varuillaan 55

pitää korvansa auki 55

päästää jtak ohi korvien 56

teroittaa kuuloaan 55

vaikka tukkisi korvansa (melussa) 56

vetää jkta korvista 55

koti:

olla sulkeutumatta kotiinsa 29

koukku:

heittää koukku, pyydys 25

koettaa, kokeilla kepillä jäätä 25

koura:

pitää kourissaan (*kynsissään*) jkta 27

kukko:

päästää irti punainen kukko 1

kulmakarvat:

kohottaa kulmakarvojaan, kulmiaan 90

kuolema:

kuhnailla loputtomiin 29

kuollut:

olla olematta kuollut tai elävä 29

kura:

tallata jku lokaan 73

kurkku:

kiljua, laulaa hoilottaa täyttä kurkkua 27

kostuttaa kurkkuaan 27

tukkia jkn *kita* 27

kuu:

nälkiintyä pahasti 27

olla kuin *taivaasta* tipahtanut 27

kuuma:

antaa löylytys(tä) jklle 72

punehtua 71

sanoa jtk *pikaistuksissaan, tuohduksissaan* 72

valahtaa kuumaksi 71

kyljellään:

saattaa jtk naurunalaiseksi 2

kylki:

mukiloida jkta 2

kylkiluu:

hakata, tappaa jku 13

pehmittää, piestä jku *pahanpäiväisesti* 13

kynsi:

hioa, teroittaa kynsiään jkn varalle 25

kyynel:

saattaa jku kyyneliin 83

vuodattaa (kuumia) kyyneliä 83

kärpänen:

hiljaista kuin kärpäsen lento 14

käsi:

allekirjoittaa jtk 17

antaa jklle vapaat kädet 20

jkn *kynnet eivät pysty* jhk 17

jkn kädet ovat *voimattomat* 17

jkn kättä kutkuttaa (syyhyttää) (tekemään jtk) 17

joutua jkn *kynsiin*, käsiin 17

jäädä tyhjin käsin 16

kiertää kädestä käteen 20

kulkeutua kädestä käteen 18

kääriä *hihansa* 16

levitellä käsiään 16, 18

lyödä jkta *näpeille* 16

lyödä käsiään yhteen (hämmästyksestä) 16

mennä takuuseen jkn puolesta 18

nostaa kätensä jkta vastaan 16

ojentaa käsi (kätensä) jklle 16
olla jklle mieliksi 16
 olla jkn *alaisuudessa* 18
olla jkn ohjauksessa 18
 olla jkn oikeana kätenä 18
 olla jkn *omistuksessa* 18
 olla jkn *vallassa* 20
 olla *pitkäkyntinen* 18
olla riippuvuussuhteessa jhk 18
 olla tyhjin käsin 20
 omata kultaiset kädet 20
 osoittaa *tukea* jklle 17
 ottaa jk kouriinsa 20
 ottaa jku käsiinsä 19, 20
paneutua tosissaan jhk 18
 pitää käsissään jkta (jtak) 17
 päästä (vapautua) jkn käsistä (vallasta) 17
 päästää jkn kädet vapaiksi 20
 riistäytyä käsistä 20
 saapua tyhjin käsin 18
 sitoa jku käsistä ja jaloista 20
 tahrata kätensä vereen 16
 tarttua paljain käsin 17
 viitata *kintaalla* jllek 15

käärme:

olla *erittäin vahingollinen ihminen* 10

köysi:

olla pitelemättömissä 55

laiskuri:

olla taitamaton, laiskanpulskea *nainen* 42

laulu:

jkn laulut on laulettu 42
veisata samaa (vanhaa) virttä jkn kanssa 42

lepo:

olla antamatta rauhaa jklle 44
 olla osaamatta levähtää 44

liikahdus:

hievahtaa, hätkähtää, liikahtaa, säpsähtää 95

loppu:

ajaa jku umpikujaan 50
 jllek ei ole loppua 50
 loppu on tullut, tulossa 50
lähteä viimeistä myöten 50

olla jtak loputtomasti 50
ottaa jku hengiltä 50
pakottaa jku umpikujaan 50
saattaa jku vihan valtaan 50
saattaa päätökseen jtak 50
tehdä loppu jksta (jstak) 50
tehdä selvä(ä) jksta 50

lukko:

olla seitsemän lukon takana 49

luonne:

hillitä itsensä 28
maltaa mielensä 28
ottaa suuret luulot pois jklta 28
saada aikaan ikävyyksiä 28

luoti:

pinkaista (pakoon) nuolena, viivana 73

lusikanpitäjä:

lähteä, kaikki kynnelle kykenevät 54

luu:

lepuuttaa luitaan 33
 levähtää 33
 muodostua jklle *kiusanhengeksi 33*
oikaista koipensa 33
rohkaista mielensä 33

lyhde:

kaatua, pudota *mätkähtäen 73*

lähde:

muuttua, tulla ripeäksi, tehokkaaksi 33

läpi:

nähdä jkn läpi, lävitse 50

maa:

vaipua maan alle (=häpeästä) 35

maailma:

saattaa jku maailmaan 74
 tulla maailmaan 74

maa(perä):

kirota jku maan alle (manalaan) 41
painaa hartiat mattoon 41
selättää jku 41
 vaipua maan alle (häpeästä) 42

maine:

pilata jkn maine 91

maito:

olla linnunmaito(a) 34

metsä:

livistää kautta metsien ja vainioiden 9

mieli:

ajatella yksimielisesti 36

(alkaa) *ajatella samalla tavalla* jkn kanssa 38

(alkaa) tehdä mieli jtak 38

arvostaa jkn mielipidettä 38

haluta jtak 38

heittää mielestään jku (jtak) 36

jklla on hyvä mieli 40

jklla on paha mieli 36

jkn mieliala kohentuu 36

jkn mieliala kohoaa 37

jkn mieliala pilaantuu 37

jkn mieliteko toteutuu 39

johtua jkn mieleen 39, 40

juolahtaa mieleen jklle 37

kainostella jkta 38

kiinnittää *huomiota* jkhun 40

kohottaa jkn mielialaa 37

kyllästyttää jkta 37

lannistaa jkn *halu, toivomus* 39

miellyttää jkta 39

muistaa jtak 39

muistua jkn mieleen 38

muuttaa mielensä, mieltään 38

olla hyvillä mielin, hyvällä mielellä 36, 38, 40

olla jklle mieliksi 36

olla lähtemättä jkn mielestä 39

olla vilpittömin mielin 40

osoittaa *huomiota* jklle 40

ottaa *huomioon* jtak 39

ottaa mielensä mukaan (mieltä myöten) 38

painaa mieleensä jtak 39

pilata jkn mieliala 37

pitää jkn *puolta* 37

pitää jkta (jku) mielessä(än) 36, 37

pitää mielessä jtak 39

pälkähtää *päähän* jklle 37

saada jku kyllästymään 37

tehdä mieli jtak 38, 39

tulla jkn mieleen 40

tulla samaan *johtopäätökseen* 38

tyydyttää jkn mieltä 36

täyttää jkn *toivomus* 39

vastustaa jkn miel(ipidet)tä 37, 39

mielihyvä:

jku on tuntenut mielihyvää 40

tehdä jtk mielihyvin 39

tuottaa mielihyvää jklle 38, 40

mielijohde:

menettää *tolkkunsa* 106

mihin:

(mennä) kuka ties mihin 27

mistä:

puhua mitä sattuu 36

muisti:

painua mieleen 49

säilyä muistissa, muistossa 49

muna:

ikään kuin pala nousisi kurkkuun 1

kadottaa (jtk) jäljettämiin 1

(olla olematta) yhtään mitään 1

muoto:

kadottaa inhimillinen olemus 104

muurahainen:

(kylmät) muurahaiset livistävät selässä (selkäpiitä karmii) 29

mylly:

olla *lörpöttelija, puhelias* 103

nahka:

nylkeä jkn nahka(a) 15, 27

nauru:

joutua (jkn) pilkan kohteeksi 52

olla ihmisten naurunaiheena 52

naurunpaikka:

saattaa itsensä naurunalaiseksi 53

nainen:

olla laiskanpulskea, taitamaton nainen 1

nenä:

iskeä *kalloonsa* jtk 93

jkta ei haluta (syödä) 93

kulkea jkn *läheltä* 93

mumista 92

nostaa nokkansa pystyyn 92

näyttäytyä, näyttää nokkaansa 92

olla jkn *lähellä* 93
olla mieli maassa 92
 painaa *mieleensä* jtk 93
 puhua *nenäänsä* 92
saada neniin, *nokilleen* 92
 saada pitkä *nenä* 92
sekaantua muiden asioihin 93
tulla esiin, ihmisten pariin 92
 vetää jkta *nenästä* 92

niini:

olla olematta *eilisen teeren poikia* 32

niska (sjavdiks):

antaa selkään jklle 95
haukkua, kurittaa jkta 96
näännyttää itsensä 95
 olla jkn *niskoilla* 95
raataa *niska* *limassa*, *selkä vääränä* 95

niska (tšovon):

antaa selkään jklle 105
 asettua jkn *niskoille* 105
 kääntää *selkänsä* jklle 105

nokka:

masentua 43
sekaantua muiden asioihin 43
tulla alakuloiseksi 43

nurinpäin:

kääntää *nurinpäin* jtk 13

nurjapuoli:

kääntää (*esiin*) *nurjapuoli* 13

näky:

jku on haihtunut jäljettämiin, häipynyt, pötkinyt pakoon 43

ohi:

sivuuttaa jku vaitiollen 4

oikku:

närkästyä; oikutella 48

omatunto:

omatunto on alkanut kolkuttaa jkta 91

onki:

saada jku *loukkuun*, *satimeen* 102
virittää *pyydykset* 102

orava:

joutua *oravanpyörään* 103

otsa:

hämmästyttää jkta 28
 katsella alta kulmain jkta (jtak) 28
 olla olematta jkn otsaan kirjoitettu (*korvamerkitty*) 28
 painaa *mieleensä* jtak 28
 rypistellä otsaansa 28

ovi:

osoittaa jklle ovea 25

paholainen:

piru viekään! 2

piru viekään sinut! 15

pahus:

jku on saapunut sopimattomaan aikaan 60

piru on vienyt jkn 60

paikka:

jähmettyä paikoilleen 96

löytää (oma) paikkansa 97

olla antamatta (*mielen*)*rauhaa* 96

olla löytämättä, saamatta *rauhaa* 97

rauhoittua 96

tulla tajuihinsa 96

paita:

syntyä *onnettaren suosikkina* 49

pajari:

elää herroiksi (herrattariksi) 2

paju:

hänestä ei kostu mitään 14

pakkanen:

pakkanen *paukkuu* 107

pala:

pala on noussut jkn kurkkuun 59

pelierä:

ehtiä, saapua *ajallaan, oikeaan aikaan* 28

pelto:

livistää kautta metsien ja vainioiden 9

perässä:

ajaa takaa jkta 41

hakkailla jkta 41

hoitaa, hoivata jkta 41

katsoa jkn perään 41

liehakoida jkta 41

olla jkn puolella, puolesta 41

pyrkiä jkn suosioon 41

pyrkiä vetämään vertoja jklle 41

perätön:

kaaskuilla perättömiä 101

puuhastella joutavia 101

pesä:

perustaa, rakentaa, tehdä (yhteinen) pesä jhk 54

piiska:

säikäyttää jkta 34

pintapuolisesti:

puhua pintapuolisesti 32

vilkaista *ohimennen* 31

piru:

piru sinut periköön! 92

pitkin:

haukkua, moittia jkta 31

käyttäytyä ylimielisesti, ylpeästi 31

päästää jku *vapaaksi* 31

suoda *vapaus* jklle 31

pitkin ja poikin:

tuntea jku läpikotaisin 43

pohja:

luottaa loppuun asti jkhun (jhk) 59

poikki(teloin):

asettua poikkiteloin 100

katsoa karsaasti, kieroön jkta 100

polvi:

(jkn) polvet (polvitaiepet) tutisevat (lyövät loukkua) 14

povi:

lyödä *päänsä verille* 41

puhe:

jäädä sanattomaksi 25

puoli:

menettää luottamus, varmuus 12

olla jkn puolella 12

pitää jkn puolta 12

saattaa jku *hämilleen* 12

puuro:

olla keittämättä yhteistä puuroa (keittoa) jkn kanssa 15

puute-murhe:

olla huolissaan jksta 43

pyörien:

mennä raiteiltaan, tolaltaan 103

pähkinä:

jymäyttää jkta 54

näyttää jklle peukaloa 54
pettää jkta 54
selvitä nopeasti tehtävistä 54

päivä:

jkn elämä on eletty 104
jkn päivät ovat luetut 104
olla saamatta päivän eikä yön rauhaa 104

päre:

jku ei tee yhtikäs mitään 104

pää:

alistua, antautua 66
elättää itseään jllak 69
epäröidä 70
haihtua mielestä 66
heittää arpaa 71
heittää päästään jku (jtak) 64
heittää veivinsä 64
hillitä itsensä 65, 68
horjua 70
ilmaantua 66
jkn päätä huimaa, pyörryttää väsymyksestä 70
johtua jkn mieleen 68
juosta suinpäin, pää kolmantena jalkana 71
jäädä mieleen 67
kehuskella 70
kohottaa päätään 65
kääntää jtak päälaelleen, ylösalaisin 64
leuhkia 70
lintsata työstä 65
lunastaa itsensä vapaaksi 68
menettää henkensä, päänsä 64
mieltä päänsä puhki 68, 71
moittia itseään 66, 68
muistaa jtak 68
muistua mieleen 68
myydä sielunsa (itsensä) jklle 66
nielaista jtak karvoineen päivineen 71
nostaa päänsä pystyyn 65
nousta jkn mieleen, päähän 70
nousta päähän (viina) 67
nyökäyttää päätään 63
nähdä itsensä jnak 67
näyttäytyä 66

näyttää kykynsä 66
näyttää kokonaan 66
olla alla päin, mieli maassa 67
olla hatarapäinen 69
olla kevytmielinen 70
olla kokonaan jkn puolella 71
olla kovaonninen (ihminen) 69
olla kuumapäi, kuumapäinen (ihminen) 69
olla lähtemättä jkn mielestä 69
olla onneton (ihminen) 69
olla puupää 69
olla pässinpää 69
olla tekevinään jtak 66
olla tomppeli, typerys, typerä 69, 70
ottaa huomioon jtak 68
painaa mieleensä 68
painaa päänsä alas 65
painua päähän 67
palkata jku 68
panna jkn pää pyörälle 70
panna päänsä pantiksi jstak 63
peitota jku 65
pelastaa nahkansa 64
pestata jku 68
pestautua jkn palvelukseen 65
pitää itseään jnak 66
pitää jkta (jku) mielessä(än) 64
pitää mielessä jkta (jtak) 65, 68
pitää pintansa, puoliaan, päänsä 65
pitää päänsä pystyssä 65
pudistaa päätään 70
pukeutua 67
pysyä nahoissaan 68
päihtyä lievästi 65
pälkähtää päähän 67
päästä pinteestä 64
rauhottua 67
sekaantua jhk 70
sekaantua muiden asioihin 69
selviytyä 68
silittää (jkn) päätä 64
syyttää itseään 70
sääliä itseään 64

takoa päättään seinään 66
 tappaa jku 68
 teeskennellä 69
 tehdä selvää jksta 68
 tekeytyä jksik 69
 tulla jkn mieleen, päähän 70
 tulla jksik 67
 tulla näyttämään itseään 66
 tuntea itsensä jksik 67
 tuntea olonsa jksik 66
 työskennellä peräänantamattomasti 68
 uhrata henkensä (jkn [jnk] puolesta) 66, 67
 vaivata päättään 68, 71
 valmistautua jhk 67
 vapautua 67
 varjella henkeään (itseään) 64
 välähtää jkn mielessä, päässä 70
 ylpeillä 65

päälle:

olla jtak ensi näkemältä 32
 saattaa päivänvaloon jtak 32
 tehdä näkyväksi, tunnetuksi jku (jtak) 32
 tulla ilmi, päivänvaloon 32

pöly:

heittää *sumua* jkn silmiin, sumuttaa jkta 73

raha:

tavoitella *helppoa* rahaa 107

rasitus:

olla *rasituksena, riesana* 71

rasva:

mennä, sujua kuin rasvattu 44

ratsain:

asettua jkn *hoiviin, niskoille* 32

reisi:

nujertaa, panna matalaksi jku 14

rihma:

olla *hiuskarvan varassa* 95

rinnukset:

tarttua jkta rintapielistä 91

risti:

kantaa (yhtä ja) samaa ristiä jkn kanssa 29

rutto:

piru vieköön! 42

ruumen:

olla menemättä halpaan 95

olla neuvokas, viisas 95

ryске:

jku ei hievahdakaan 103

saatana:

hitto sinut viekoon! 106

jku kulkee sopimattomaan aikaan, sopimattomissa paikoissa 105

kukaan ei tiedä 106

olla panematta tikkua ristiin 106

piru sinut periköön! 105

piru viekoon jnk (jtak)! 105

pirukaan ei ota selvää jstak 106

saatanan penikka:

olla pikkupiru 106

salama:

salamat sinkoilivat jkn silmistä 12

salavihkaa:

vahingoittaa salavihkaa jkta 73

sana:

antaa puheenvuoro jklle 5, 6

antaa sanansa jklle 5

huutaa tuuleen 4

jatkaa puhetta 6

joutua riitoihin 5

kertoa sanasta sanaan 4

keskeyttää jkn puhe 5, 6

lausua sana jkn puolesta 4

lausua tyhjiä sanoja 5

lausua vastustava sanansa jklle 4

löytää yhteinen kieli 6

ottaa puheenvuoro 6

pieksää tuulta 4

pitää lupauksensa 6

pitää puhe 6

pitää sanansa 5, 6

puhua joutavia 5

puhua kuin yhdestä suusta 5

puhua palturia 5

puhua tyhjiä sanoja 5

puhua yhdellä äänellä 5

pyytää puheenvuoroa 6

sanalla sanoen 4

sanoa yhdellä sanalla 4

vastata 5

satu:

jutella satuja jklle 10

jymäyttää jutuillaan jkta 10

sauna:

antaa löylytys jklle 2

järjestää löylyt jklle 2

saunavihta:

takertua vastenmielisesti jkhun 2

seinä:

kaikua kuuroille korville 92

nousta yhtenä miehenä jkn puolesta 92

piestä suutaan 92

selkä:

antaa selkään jklle 28

iskeä jkta selkään 28

selkäranka (karjaz):

katkaista selkensä 15

näännyttää itsensä 15

raataa niska limassa 15

selkäranka (utsja):

kyyristellä, nöyristellä 103

näännyttää itsensä, raataa selkä vääränä 103

sieraimet:

suuttua, vihastua jklle (jllek) 93

siipi:

leikata jklta siivet 90

olla siipi maassa 90

silloin tällöin:

näyttäytyä harvakseltaan, silloin tällöin 105

silmä:

(alkaa) näkyä 88

avata jkn silmät näkemään jtak 88

ei näy yhtään mitään 87

haihtua jkn silmistä 85

hengitystään pidätellen 86

ilmaantua jkn silmien eteen (silmiin) 88

jklla on paha silmä 90

jkn silmät ovat avautuneet 87

jku ei *tule kylläiseksi* 88

jku *katselee* silmät pyöreinä, suurina 88

jku on kiinnittänyt huomiota jkhun 88

kadehtia jkltä jtak 89
 kadota jkn silmistä 85
 katsella silmä tarkkana 86
 katsella silmää räpäyttämättä jkta (jtak) 84
 katsoa jkta (jtak) silmä kovana 84
 katsoa jkta (jtak) toisin silmin 84
 katsoa jkta silmät puoleksi ummessa 84
 katsoa silmästä silmään 85
 katsoa silmät tapillaan 89
 kohottaa *katseensa* 85
 kulkea silmien editse 90
 kulkea silmäkantamiin 87
 kääntää katseensa pois 85
 luoda katse(ita), silmäyksiä (silmäys) jkhun (jhk) 85
 luoda nopea silmäys jkhun 89
 lähtekööt silmäni! 86
 mennä minne *nokka osoittaa* 89
mitään et näe 87
 nähdä jku (jtak) omin silmin 87
 nähdä *ohimennen, vilaukselta* jku (jtak) 87
 olla epäluotettava *ihminen* 90
 olla haluamatta nähdä silmissään jkta 85
 olla irrottamatta silmiä(än) jstak 88
 olla jkn *kiusankappaleena* 84
 olla jkn silmien edessä, silmissä 89
 olla jkn silmätikkuna 84
 olla liika, sivullinen, ulkopuolinen *ihminen* 90
 olla mulkosilmä(inen) 89
 olla näkemättä silmissäänkään jkta 87
 olla *näkyvillä* 84
 olla päästämättä silmistään jkta 87
 olla terävisilmäinen 90
 olla ummistamatta silmiään 86
 olla uskomatta (omia) silmiään 85
on pilkkopimeä(ä), pimeää kuin säkissä 87
 pelätä pahaa silmää 88
piikitellä jklle 87
 pistää jkn silmään 85, 87
 pudotkoot silmäni! 86
 puhua *selän* takana 86
puhua totta, vilpittömästi *jkille* 85
 pyrkiä *esiin* 90
 pysyä silmissä 84

rangaista jkta 89
saada jku *kateelliseksi* 89
 sanoa jklle päin silmiä, vasten *kasvoja* 86
 sanoa jklle (suoraan) vasten *kasvoja* 86
 silmää räpäyttämättä 86
 sulkea silmänsä jltak 86
 sylkäistä *jkn (jkta)* silmille 89
tehdä jku *kateelliseksi* 89
tehdä selvää jksta 89
tuijottaa jkta 88
tuijottaa kiinteästi jkta (jtak, jhk) 86
 varjella jkta (jtak) kuin silmäteräänsä 84
 vilkaista silmäkulmasta(an) jkta (jtak) 84

silta:

johdattaa jku *satimeen* 95
jymäyttää jkta 95
järjestää jku *lusimaan* 95

sirpale:

haukkua jku *pataluhaksi* 101
lyödä jk *sirpaleiksi* 101

sisin:

avautua, avata mielensä jklle 59
jku on nääntynyt 59
 paljastaa sisimpänsä 59
saada jku *huolestumaan* 59

sisukset:

rangaista ankarasti jkta 42
tappaa jku 42
tehdä selvää (jälkeä) jksta 42

sisällä:

pitää sisällään jkta (jtak) 60

sisään:

painua mieleen 59

sormi:

aiheuttaa vahinkoa jklle 94
allekirjoittaa jtak 94
imeä peukalosta jtak 94
 katsoa jtak läpi sormien 93
 kiertää jku sormensa ympäri 94
 olla koskematta sormella(an)kaan jkta 94
 olla liikauttamatta sormeaankaan 93
olla täpötäysi, täpötäynnä 93
olla vähän jtak 94

osoittaa sormella jkta 94
 tuntea jku (jtak) kuin viisi sormeaan 94
tuottaa vahinkoa jklle 94

suksi:

kääntää, suunnata suksensa jhk 91

sulka:

jku on *halunnut ryhtyä jhk* 100
soimata, torua jkta 100

suoli:

jku on *voimaton* 95

suoni:

kuolla, oikaista koipensa 73

suoraan:

sanoa suoraan 10

suru:

pitää surua 10
tuottaa murhetta jklle 10

suu:

avata suunsa 30
 jäädä suu auki (ammollaan töllistelemään) 29
 lentää suusta suuhun 30
 muikistaa suuta(an) 31
 olla antamatta suunvuoroa jklle 30
 olla liika (ylimääräinen) suu (=elätettävä) 30
 olla lörppö, suupalsti 30
 olla maitosuu (maitoparta) 30
ryhtyä kinastelemaan 30
 tukkia jkn suu (kita) 30
 tupata suuhun 30

suunta:

joutua eksyksiin (harhaan) 13

sydän:

ahdistaa jkn sydäntä 80
aiheuttaa mielipahaa jklle 79
 arvata sydämessään jtak 82
 avata sydämensä jklle 82
avautua jklle 78
 helpottaa jkn sydäntä 75
hillitä jkta 78
 huolestuttaa *jkta* 78, 80
häiritä jkta 78
hämmentää jkn mieli 74
ihastua 78

ikävöidä *jkta* 78
 ilahduttaa jkn sydäntä 75
 ilmaista myötätuntonsa 75
 iloita koko sydämestään 75
 innoittaa jkn mieltä 75
 jklla ei ole sydäntä 74
 jkn sydän on ollut haljeta (puristunut kokoon) 80
 jkn sydän on säpsähtänyt 80
 jkn sydän on särkynyt 82
 jkn sydäntä riipaisee 83
 jkn sydäntä särkee 80
jku ei ole mieleen jklle 79
jku empii, epäröi 75
 jku on *hermostunut, joutunut tolaltaan* 80
jku on hermostunut, liikuttunut 75
jku on hermostunut, masentunut 76
 jku on huolissaan jksta (jstak) 80
jku on hätkähtänyt 76
 jku on *joutunut tolaltaan* 80
jku on kyllästynyt jhk 77
jku on leppynyt 79
 jku on levoton 80
jku on masentunut 77
jku on mieltynyt jkhun 77
 jku on muuttunut pehmeämmäksi 83
jku on pahoittanut mielensä 74
jku on rauhoittunut 77
 jku on sydämetön 74
jku on säikähtänyt 76
 jku *pelästyy kovasti* 80
jku rauhoittuu 78
jku tyytyy jhk 75
kaivata jkta 78
 koskea jkn sydämeen, koskettaa jkn sydäntä 80
loukata jkn mieltä, tunteita 79
loukata jkn tunteita 77
 menettää sydämensä jklle (jllk) 76
miellyttää jkta 77
muistaa jku (jkta) 78
murehtia 78
 olla helläluontoinen (ihminen) 82
 olla helläsydäminen (ihminen) 81
 olla hyväsydäminen 82

olla jänishousu 82
 olla kevein *mielin* 82
 olla kovasydäminen (ihminen) 81
 olla kylmäsydäminen (ihminen) 81
 olla lähtemättä jkn *mielestä* 81
 olla lämminsydäminen (ihminen) 81
 olla *myötätuntoinen*, osaaottava (*ihminen*) 82
 olla pehmeäsydäminen (ihminen) 82
 olla puhdassydäminen (ihminen) 81
 olla vilpittömin sydämin 81
 omata kultainen sydän 82
osoittaa arvonantoa, huomiota, kunnioitusta jklle 78
pahoittaa jkn mieltä 77
painaa jku mieleensä 79
 pehmittää jkn sydän 83
 puristaa jkn sydäntä 80
 pysyä jkn sydämessä 74
päästää jtak ohi korvien 76
rakastua 78
rauhottaa jkta 77
rauhottua 78
saada jku epäröimään 78
saada jku hetyymään 79
saada jku huolestumaan 79
 sanoa (jtak) koko sydäimestään 76
sekoittaa jkn mieli 74
suhtautua huomaavaisesti jkhun 76
surra 78
 sydän aavistaa 76
 sydäntä on alkanut ahdistaa 79
säikähtää 78
 särkeä jkn sydän 75
takertua jklle mieleen 77
taltuttaa jkta 78
 tuntea sydämessään 76
tuottaa mielihyvää jklle 77
tuottaa mielipahaa jklle 79
tympäistä jkta 79
tyytyä jhk 78
vaivata jkta 78
 viiltää sydäntä 76
sylki:
katsella (olla) vesi kielellä 83

osoittaa epävarmuutta 83
tapahtua silmänräpäyksessä 83
tehdä mieli maistella, syödä jtak 84
tuhertaa itkua 83
vesi herahtaa kielelle 84

synti (greh):

joutua kiusaukseen 10
 pelätä syntiä 10
saattaa jku kiusaukseen 10
 tehdä syntiä 10

synti (pežet):

langeta kiusaukseen 51
saattaa jku kiusaukseen 51
 tehdä syntiä 51

säkki:

olla löylynlyömä 41

säpsähdys:

hätkähtää, säpsähtää 97

taakse:

antaa periksi 101
 katsoa (ajassa) taaksepäin 101
ottaa takapakkia 101
väistyä 101

tajunta:

elvyttää jku 11
 huono (kylmä) tunne on vallannut jkn 11
 kohottaa jkn mielialaa 10
 menettää tajuntansa 10, 11
 olla huonolla tuulella 12
 olla hyvillä mielin, hyvällä mielellä 10
 olla pahalla päällä 12
 painaa jku itseään vasten 12
 parantaa jkn oloa 10, 11
 pilata jkn mieliala 11
rauhottaa jkta 11
 saattaa tajuihinsa jku 11
 tointua 11
 tulla tajuihinsa 11
tuntea olonsa epävarmaksi, huonoksi, hyväksi 10
 tuntea olonsa jksik 11
 tuntea *vahvasti* jtak 11

takiainen (kirmalay):

ripustautua jkhun 26

takiainen (pedlij):

imeytyä, liimautua jkhun kuin iiliäinen 51

tapa:

hallita jtak 31

olla *huonolla* tuulella 31

rauhottua 31

tulla tajuihinsa 31

tuntea jnk asian ydin 31

tappi:

olla räkänokka 101

tarkasti:

katsella tarkasti jhk 73

pitää mielessään jtak 73

tarkoitus:

keksiä, löytää jnk olemus, tarkoitus 35

tarpeeton:

puhua palturia 107

terve:

ole terve, *pysykää* terveinä! 106

tie:

avata tie(tä) jklle 26

näyttää tietä jhk 26

pysy(tell)ä (oikealla) tiellä 25

sulkea tie jklta 26

tiet erkanevat 26

tikku:

mennä pikkumaisuuksiin, saivarrella 74

tila:

järjestää tilaa jklle (jllek) 96

olla antamatta (*mielen*)rauhaa jklle 96

tilanne:

joutua toivottomaan tilanteeseen 59

tina:

panna jku järjestykseen, ojennukseen 26

tohina:

aiheuttaa yleistä hämminkiä 3

panna hulinaksi 3

tori:

aiheuttaa hämminkiä 2

panna hulinaksi 2

tukki:

olla *laiskimus* 14

tuli:

hikeentyä 99
iskeä tulta 98
istua valaistuksessa, valossa 99
jku suuttuu kovasti 99
joutua kahden tulen väliin 99
kärsiä samoja tuskia 99
mennä läpi tulen ja veden 8
pelätä kuin ruttoa 99
tulistua 99
työ luonnistuu, sujuu jklta 99
työllä ja tuskallakaan ei löydy 99

tuonela:

toimittaa jku tuonelaan, tuonilmaisiiin 100

tuskin:

olla halkeamaisillaan 103

tuuli:

heitellä, panna menemään tuuleen 7
 huutaa tuuleen 7
 jku on häipynyt kuin tuulen puhaltamana 7
 kiittää, lentää tuulispäänä 7
 mennä tuulen mukana 7
 mikä tuuli tänne lennätti 7
 piestä tuulta 7
 päästää jtk menemään tuulen mukana 7

tynnyrintappi:

kiittää (lentää) pois luotina (nuolena) 2

typerys:

lorvailla, lorvia 10

täynnä:

elää nälkäräjällä 54
 olla täpötäynnä jtk 54

täältä:

olla kaukaa, kaukana 98

umpikuja:

jklle on käynyt yli voimien, ylivoimaiseksi 101

uni (on):

nähdä kuin unessa 48
nähdä unessa jtk 47
olla kuin unessa 48
olla näkemättä unissaankaan jkta (jtk) 48

uni (udoma):

haukkua jku 102
häiritä jkn unta 102

jkta on *alkanut nukuttaa* 102
 jku on *herännyt* 102
 jku on *nukkunut kyllikseen* 102
 olla *saamatta unta* 102

uudestaan:

uudestisyntyä 44

uutinen:

laskea liikkeelle huhu jksta (jstak) 29

vaieta:

hiljentyä; rauhoittua; vaieta 48

vaikeus:

kohdatkoon sinua onnettomuus! 92

valmis:

olla valmiina vaikka minne, mihin tahansa 1

vapina:

jku on alkanut vapista (pelosta) 91

varvas:

kulkea varpaisillaan 58

vastaan:

nousta jkta vastaan 16

olla jkta vastaan 15

panna vastaan jklle 15

vastustaa jkta 15

vastenmielisesti:

vastata vastenmielisesti (vältellen) 40

vatsa:

huolehtia jksta (jstak) 53

jkn vatsa on halkeamaisillaan 53

jku on nähnyt nälkää 53

nähdä nälkää, nälkiintyä 53

pidellä mahaansa (naurusta) 53

saada kyllikseen jksta (jstak) 53

syödä mahansa täyteen 53

veitsetön:

saattaa jku perikatoon 51

veitsi:

olla (kuin) puukko jkn kurkulla 51

veri:

imeä, juoda jkn verta 9

vuodattaa verta 9

vesi:

aavistaa ennalta 7

hävisi kuin pisara mereen (hohtimet kaivoon) 8

ikään kuin kaataisi päälleen kylmää (kiehuvaa, kuumaa) vettä 7

kadota kuin pisara mereen (tuhka tuuleen) 8

mennä läpi tulen ja veden 8

olla itsepintaisesti vaiti 8

paljastaa jku (jtak) 8

paljon vettä on virrannut 8

saattaa jtak päivänvaloon 8

viha:

huutaa vihoissaan 21

kantaa kaunaa jklle 21

kostaa jklle 21

loukkaantua jstak 21

pitää vihaa jklle 21

suuttua jklle 21

suututtaa jku 21

synnyttää vihaa 20

vihastuttaa jku 21

vihreänkeltainen:

kirkua täyttä kurkkua 54

virsu:

jymäyttää jkta 16

oikaista koipensa 16

voima (moce):

jkn voimat ovat lopussa 42

voima (vij):

keskittää, panna voimaa jhk 9

saada (uusia) voimia 9

voimistua 9

vuori:

siirtää vuoria 49

yhteen:

kulkea yhdessä 8

käydä, langeta yhteen, yksiin 9

olla yksissä tuumin 8

ylhäältä:

katsoa jkta pitkin nenänvartta 9

ääni:

antaa äänensä kuulua 3

huutaa jklle 3

huutaa kuin syötävä 4

karjua täyttä kurkkua 4

kirkua suureen ääneen 3

korottaa ääntään 3

panna lauluksi 3

puhua makeilevalla äänellä 3

puhua (sanoa) terävällä (läpituokevalla) äänellä 3

puhua (sanoa) ärtyisällä äänellä 3

vastata jklle 3

virittää laulu 4